

Belofte en Roeping:

Preken over het bijbelboek Genesis

door

DR. C. VAN DER WAAL

SPES BONA - GELEEN -1995

PREKEN OVER HET OUDE TESTAMENT NR 1

© Spes Bona, 1995.

Spes Bona
Beatrixlaan 75, 6165 CW Geleen

Woord vooraf

De apostel Paulus schrijft in zijn brief aan de Colossen dat in Christus alles geschapen is, Hij is het Hoofd van het heelal.

Dat is het uitgangspunt van de schrijver bij deze bundel preken over het eerste bijbelboek.

"Genesis 1 is al te veel losgemaakt van de rest van de Bijbel en van Christus". Echter, "we lezen Genesis 1 als gevallen mensen en als mensen die kennis dragen van de verlossing in Christus". Zo zien we achteruitlezende hoe "God het raam bouwt waarbinnen de heilsgeschiedenis zich zal afwickelen."

Aldus de auteur, in leven gereformeerd predikant in Nederland en Zuid-Afrika (1919-1980).

Vanuit een verbondsmatige benadering van het eerste bijbelboek laten deze preken zien dat Gods belofte en onze roeping onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Lentemaand, 1995

G.J.D.v.d.W.-B.

Inhoudsopgave

1	Het begin van de bouw van de kerkvloer	6
2	Gods spreken beheerst de schepping.....	11
3	De schepping naar Gods beeld als man en vrouw.....	16
4	De zin van het bestaan	19
5	Evangelie in het paradijs	24
6	De boom des levens en onze levensroeping.....	28
7	De roep van Abels bloed.....	32
8	Lamechs profetie.....	36
9	De sparende genade des HEREN	41
10	De zegen van de Verbondsgod over de gespaarde mensheid.....	45
11	De Here toont aan Abraham de vastheid van zijn verbond.....	50
12	God schenkt zijn voorzienigheid op de berg des HEREN	54
13	De eed des Heren aan Abraham, de vader de gelovigen.....	57
14	De verwerving van Machpela door de vreemdeling Abraham	61
15	Gods verbondsbelofte geldt u persoonlijk!	65
16	Stel dankbaar uw leven onder de boog van Gods verbond!	70
17	De aanwijzing van Juda als messiaanse stam.....	75
	Overige preken over Genesis	79

Het begin van de bouw van de kerkvloer

In den beginne schiep God den hemel en de aarde.
De aarde nu was woest en ledig, en duisternis was op den afgrond; en de Geest Gods zweefde op de wateren.
En God zeide: Daar zij licht; en daar werd licht.

LEZEN: 2 Cor. 4:1-7
TEKST: Gen. 1:1-3

ZINGEN: Psalm 130:1-3
Psalm 130:4
Psalm 140:1-4
Psalm 146:4

Pretoria, 27 juli 1958

1 Het begin van de bouw van de kerkvloer

Kerk des Heren,

Vorige malen hebben we gesproken over de schepping uit Efeziërs 1 en Colossenzen 1. We zagen dat in Christus alles geschapen is, Hij is het hoofd van het heelal. Alles is onder zijn voeten onderworpen. Wij willen dat vasthouden nu we ons wenden tot Genesis 1.

Wij hebben dat expres gedaan. Eerst preken over Efeziërs 1 en Colossenzen 1. Dan over Genesis 1. Want Genesis 1 is al te veel losgemaakt van de rest van de Bijbel en van Christus. Genesis 1 staat niet als een zwerfsteen in de Schrift; dit hoofdstuk is nauw verbonden met wat volgt: val en verlossing. We lezen Genesis 1 als gevallen mensen en als mensen die kennis dragen van de verlossing in Christus. En zo zien we achteruitlezende, in Genesis 1 maar niet "de schepping", maar meer: *God bouwt het raam waarbinnen de heilsgeschiedenis zich zal afwickelen*. De vloer voor de kerk wordt gesticht, het Woord gaat spreken en er komt een aarde, die antwoorden gaat, er is ruimte voor de geschiedenis van Gods volk.

We spreken u over:

Het begin van de bouw van de kerkvloer.

- a. Dit begin wordt beheerst door God.
- b. Dit begin wordt bepaald door de Geest.
- c. Dit begin wordt geroepen door het Woord.

a. De Russen hebben voorgesteld het geofysische jaar met een jaar te verlengen. Wij leven in een jaar van spanningen, maar ook van ruimteonderzoek. De kleine mens gaat op de tenen staan en kijkt als een kleine jongen over de schutting. Een nieuwe ruimte ontsluit zich voor hem. Maar tevens is het zo, dat de kleine jongen, die mens heet, allerm minst zich zijn kleinheid bewust wil zijn. Als de Russen gaan onderzoeken zingen ze het lied van de trotse dwaas: er is geen God. En als de Amerikanen onderzoeken gaan, zingen ze het wijsje van het humanisme: de mens is het begin en eind van alle dingen. En als eindelijk de verdunde aftreksels van dit alles onze kinderen op de scholen bereiken, is het *òf* de zang op de knappe mens die van ruimte tot ruimte springt, *òf* - wat ook mogelijk is - een existentialistische berusting: niets is zeker, alles is relatief, een ondergang wacht onze planeet.

Zowel de optimistische visie: wat kan de mens veel, als de pessimistische: alles is vergeefs! is een hoon van Jahweh Tsebaooth. Het is ook een vloek van het scheppingsverhaal, een ontkenning van Genesis 1.

Want zowel de *pessimistische* mens, die de wereldondergang ziet naderen, als hij de ruimte betreedt; en de atomen onderzoekt, en de *optimistische*, die 's mensen macht ziet groeien, zij ontkennen de waarheid van Genesis 1:1. Zij geloven niet in een schepping, maar in een *evolutie*, een *ontwikkeling*. Zij zien de wereld niet als een werk Gods, maar als een vrucht van eigen wortel.

We moeten goed beseffen, dat de groei van de huidige beschavingsgeschiedenis beheerst wordt door de onafhankelijkheidsgedachte. De mens is norm, de natuur is zelf schepper, de mens is God in 't diepst van zijn gedachte. Het is maar niet een enkel lesje over de evolutietheorie, dat onze kinderen verknoeien kan. Het is meer. De *onafhankelijkheidsgedachte*, die Genesis 1:1 ontkennt, de schepping negeert, of hoogstens als memoriepost uittrekt, die onafhankelijkheidsgedachte slaat de mensen los van alle banden, breekt het verbond stuk en vernietigt de *afhankelijkheidsgedachte*, die weet te spreken van een Schepper, een Bondsgod en Gever van genade.

Wie Genesis 1:1 - In den beginne schiep God hemel en aarde, ontkennt, hij graaft het fundament weg van het leven; en zeker de vloer van de kerk.

Want in die eerste bijbelzin ligt toch eigenlijk dit: dat de natuur, de wereld, de schepping van de mens, het geestesleven, de techniek, de kunst, de wetenschap, de sterrenhemelen, de atomen, *niet* beheerst worden door EIGEN wetten, maar door de Here.

Hij *beheerst* volgens de Schrift het begin en de voortzetting van alles. En wie dat ontkennt of in twijfel trekt, hij ondermijnt alle bestaan, alle genade, alle evangelie. Daarom willen wij - niet

het minst voor onze kinderen, daar vanmorgen een grote streep onder zetten: In den beginne schiep GOD hemel en aarde. En alle aanvallen tegen deze zin verwerpen we als valse profetie.

Want wie de *eerste* dingen niet aanvaardt, hoe kan hij de *laatste* dingen geloven? Als hij niet instemt met het: het geschiedde in de *eerste* dagen, zegt God, hoe zal hij beamen wat de profeten zeggen: het zal geschieden in de *laatste* dagen?

Wie de schepping door God op losse schroeven zet, doet dat evenzo met de herschepping. Wie Adam ziet als een intelligente baviaan, wat zal hij zeggen van Christus, de laatste Adam?

En hoe zal hij Omega, *laatste* kunnen zeggen tegen God de Vader en Christus, als hij niet tegen hen *eerste*, begin der schepping Gods kan zeggen?

In den beginne schiep God hemel en aarde.

Ik mag weten van genade vandaag. Ik zondig mensenkind. Ik mag weten, dat mijn afkomst niet beheerst is door het noodlot, door het toeval der atomische verbindingen. Maar ik mag weten, dat de God en Vader van Jezus Christus de wereld planmatig schiep. Hij was de eerste "in den beginne". En nu kan ik weten: Hij zal zijn werk aan mij voleinden. Hij zal ook de laatste zijn. Hij schiep de eerste hemel en aarde. Dat is vast. Maar zie - Hij schiept ook een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Deze woorden zijn getrouw. En geen helper was bij Hem. Hij schiep, riep in aanzijn legde de vloer voor de kerk. Hoe heerlijk is zijn naam over de ganse aarde!

Ik arm mensenkind mag mij rijk weten in dit groot heelal. Geen optimistisch geloof in de macht van de mens, geen pessimistische wanhoopsgedachten voor de toekomst mogen me uit mijn koers laten slaan. Mijn tijden zijn in Gods hand. Uit en door en tot Hem zijn alle dingen, is het heelal. Hij is de eerste en de laatste. Van schepping gaat Hij naar herschepping. De heilsgeschiedenis speelt zich niet af op een wankele wereld, maar op *Gods* wereld. Hij zal zijn werk voleinden als de Alfa en Omega.

b. Nu verder: Het begin van de bouw van de kerkvloer bepaald door de Geest.

Genesis 1:2 bestaat uit 3 elementen: a. Aarde woest en ledig. Dat is ongevormd. b. Duisternis over de afgrond, de oervloed. c. Gods Geest zwevend over de wateren.

Nu moeten we dit alles goed in zijn verband lezen. Er zijn er die vers 1 als een opschrift lezen. Maar dit is niet zo bedoeld. Vers 1 (in de beginne) geeft het *begin* weer. Vers 2 zegt echter: Ge moet niet denken, dat de aarde direct *kant en klaar* geschapen is. Neen, zij is ongevormd geschapen, zij is later eigenlijk pas door God geordend, gestoffeerd. Eerst was de aarde woest en ledig. Later is pas de nadere ordening gekomen.

Nu moeten we dit goed verstaan, woest en ledig wijst er *niet* op, dat de wereld een chaos was. Want een chaos is een ruïne, een plaats waar vroeger kosmos, versiering, orde heerste. Er zijn ook wel mensen, die het zo opvatten. Genesis 1:1 - schepping van alles en nog wat. Dan denken ze er na: de val van de engelen. En dan als gevolg daarvan: Genesis 1:2: de aarde woest en ledig. Maar er staat niet: de aarde WERD woest en vormeloos. Maar was. Er is geen sprake van, dat bijvoorbeeld de fossielen er op zouden wijzen, dat er tussen Genesis 1:1 en 2 eerst een volledig geschapen wereld was met dieren enz. en deze tengevolge van de val der engelen te gronde ging. De latere gnostieken uit de oude kerk hebben dat wel beweerd. Zij zeiden: God had de wereld goed geschapen. Maar deze ging te gronde door de val der demonen. En nu volgde later in zes dagen eigenlijk een *nieuwe* schepping. Maar dat deed God niet, maar een boze God, een jodengod. En daarom is die schepping onvolmaakt en boos. Daarom moet die schepping vermeden en gevreesd worden.

Maar deze opvatting is te verwerpen. De aarde was woest en ledig. Dat is geen begrafenis-tekst. Dat zegt niet: er was al een eerste schepping kapot door de val der engelen, er was al een chaos.

Neen: de aarde was woest en ledig betekent: God heeft alreeds *iets* in 't aanzijn gebracht. Maar dat geschapene wacht op nadere ontplooiing. De aarde woest en ledig, dat is een annunciatie, een kloppen van het leven dat doorbreken wil.

De wereld was, zo lezen we, nog niet gedifferentieerd. Een oerzee overstroomde alles. Duisternis viel er overheen. Land en zee was niet gescheiden, evenmin als licht en duisternis. De hemellichamen werden nog niet gezien, de dampkring was nog niet geregeld, er waren geen bo-

men, vissen, vogels en andere dieren. En bovenal: de kroon der schepping: *de mens* was nog niet verschenen.

Dat betekent "woest en ledig".

En nu wachtte die duistere, door de oervloed omspoelde aarde op Gods verder scheppen. En zie - dat wachten was niet ijdel - want lezen we: de Geest van God, zijn levensadem zweefde over de wateren. Die Geest, die levenswind, was gaan waaien. Er was een levensvraag. Maar over de wereld vibreerde de adem van Gods Geest. Chaos? Neen, voortgaande schepping. Doodslucht van een verloren schepping? Neen, levensgeest ten leven. *Zendt Gij uw Geest uit, zo vernieuwt Gij het gelaat des aardrijks*, zegt Psalm 104.

Laat ons dit vasthouden, gemeente. De Geest bepaalde het leggen van de wereldvloer, die kerkvloer zou worden, raam van heilsgeschiedenis.

En versta: zo is het nog. De hand des Heren is niet verkort. Die Geest waait nog waarheen Hij wil - Veni Creator Spiritus, Kom Schepper - Geest. Openbaring laat ons niet voor niets horen: de *Geest* en de bruid zeggen: kom! En wij weten dat de Geest des Heren vandaag deze schepping instandhoudt en ook in onze harten het geloof in de herschepping werken wil.

De Geest!

Wij zijn geneigd deze uit te schakelen, evenzeer als we ook weinig rekening houden met de geestelijke boosheden in de lucht.

Maar evenzeer als we de aanval van de duivelen niet mogen verdoezelen, mogen we de kracht des Geestes negeren. In der schepping morgenstond was het de Geest die bevruchtend over de wereld zweefde. Maar tot de *avond* van deze wereld zal de Geest voortgaan om levenscheppend te werken. Zie - Hij maakt alle dingen nieuw.

En *hoe* werkt de Geest dan vandaag?

c. Wel, hoe geschiedde de schepping TOEN, in den beginne? Was het niet door het Woord?

God SPRAK: er zij licht en er was licht.

Zo openbaart zich ook Gods Geest. In verbinding met het Woord Gods, dat vlees is geworden in Christus! Geest en Woord mogen we vandaag niet scheiden. Wij vinden ze verenigd op de eerste bladzijde van de Bijbel. De scheppende God legde toen zó de kerkvloer: door Geest en Woord. Door SPREKEN.

En zo weet ik: Hij bouwt ook zó het kerkhuis af: door spreken, door het Woord. Door de prediking.

Laat ons daarom terug zien naar de eerste scheppingsdag! Paulus is het die ons daarin voorgaat. Als hij het over zijn eigen prediking heeft, zegt hij: God die gezegd heeft, *dat het licht uit de duisternis zou schijnen* is degene, die in onze harten geschieden heeft om te geven verlichting van de kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus. Zo is hij prediker en dienaar om Jezus' wil. De kerk, die vandaag licht krijgt door het Woord (de opening uwer woorden geeft licht) moet eens *terugzien* naar de scheppingsdag. Toen ging het evenzo.

De eerste dag lost een probleem op, dat de aanvankelijke schepping opriep. Er was immers duisternis over een woeste - dat is niet *verwoeste*, maar *ongeordende* wereld.

En daar licht een van de levensbeginsels zou worden, was de eerste daad Gods het licht te roepen: Er zij licht.

Nu zijn hier verschillende vragen. Allereerst: hoe moeten we dit roepen verstaan. Is dit een spreken Gods tot zichzelf? Of tot de engelen? Is dit louter beeldspraak?

We moeten het als een realiteit verstaan. Wij roepen een kind en het komt. Hier zo RIEP God het licht. Hij riep de dingen *alsof* ze waren. Wij roepen iets dat er is. Maar God riep iets dat er nog niet was. Zo is het roepen te verstaan.

We kunnen ook vragen: in de vierde dag lezen we van zon en maan en sterren. Hoe kan er voor die licht zijn? Maar dergelijke vragen zijn ijdel, als we bedenken dat hier *vanuit de wereld die donker was* gesproken wordt. De dampkring, het firmament was er nog niet. De sterren zijn er misschien geweest: een ongeordend heelal. Maar zij waren nog niet zichtbaar, geregeld, in stelsels voor de wereld zichtbaar gemaakt om tot *tekenen* te zijn.

We moeten er verder op letten, dat we eigenlijk niet moeten zeggen: de eerste dag schiep God het licht. Want als we goed lezen geschiedt er meer. God gaat licht en duisternis scheiden. Duisternis veronderstelt licht. Duisternis is ook een geschapen grootheid. Duisternis is een scheppingsgave. Duisternis spreekt niet in de scheppingsmorgen van zonde, zeggen we. Maar de duisternis was de vraag om 't licht.

Welnu - God gaat door het Woord een ritme aanbrengen. Niet enkel licht. Niet enkel duisternis. Maar "dag" en "nacht". "Avond" en "morgen". De dag wordt hier in Semitische zin, lopend van de avond tot de avond gedacht. In dit ritme zal voortaan de geschiedenis verlopen. Er komen dagen. De tijd is geschapen. Er komt geschiedenis. Een dag des heils. Dagen van Gods gunst.

En denk nu eens aan het standpunt waarop de joodse lezer stond van Genesis 1. Waarop wij staan: na de zondeval.

Dagen. Nachten. Elke dag genoeg aan zijn eigen kwaad. Nachten vol bedreiging. Het verderf dat op de middag verwoest. Dagen die vol waren van bedreiging. En nachten die symbool werden van de vorst der duisternis.

Welnu - wat een troost te weten: de dagen zijn geschapen. De nachten zijn geschapen. Zij zijn gaven van de Here. De dag om te werken. De nacht om te ontspannen, om te rusten van alle vermoeienis, om weer kracht te krijgen, totdat de stralende morgen komt. De dagen zijn dagen des Heren.

Ja - dagen van het Woord. De eerste is gevormd door de Zoon Gods, Jezus Christus. En ik mag weten: ook de laatste - de jongste dag is van de Zoon Gods van Jezus Christus. En tussen die *twee dagen*, die eerste en die laatste ligt nu mijn leven en de geschiedenis des heils. Die eerste werd geroepen door het Woord. En die laatste zal ook geroepen worden door Christus, het Woord Gods, de Koning der koningen, de Heer der heren, de Ruiters op het witte paard. En al mijn dagen en nachten zijn nu bepaald door die twee dagen en daarom door het Woord Gods, Jezus Christus.

Het is hetzelfde Woord, het is dezelfde scheppende God, die vandaag de zon op deed gaan, die het licht van het evangelie doet schijnen, en die op de eerste dag het licht riep en de wereld vormde. Die God verandert niet, maar werkt ook in de herschepping naar de grondstructuur van de schepping. Bij de schepping werd de kerkvloer gelegd door Vader, Zoon en Heilige Geest.

Welnu - de kerk wordt nu ook opgetrokken, gebouwd door de Geest en het Woord, door 's Heren levensadem in Jezus Christus. En al mijn dagen zijn omvat door de eerste en laatste dag. Indien ik dit vergeet - dan schakel ik mezelf gelijk met "de wereld", die de schepping ontkent en negeert. Ik leef dan in de dwaze onafhankelijkheidsgedachte. Maar gedenk ik mijn Schepper in de dagen van jongelingschap en ouderdom, dan zeg ik: Gij die de wereld grondvestte en het licht riep, Gij hebt in het verbond *mij* bij mijn naam geroepen.

Herschepper van mijn leven - in Christus, Gij die de dagen roept alsof ze waren, spreek - en het zal licht om me zijn al de dagen van mijn leven.

En eenmaal ten tijde des avonds zal het altijd licht zijn. Daar loopt alles op uit. Het Nieuw Jerusalem, waar het Lam haar kaars is, waar door de heerlijkheid Gods geen nacht meer is. Daar is de duisternis van de nacht overbodig geworden, omdat het aardse rusten verslonden wordt door de eeuwige rust voor het volk Gods. Die laatste dag wordt een eeuwige dag, onbepaald en ongeremd. Die dag verwachten wij met groot verlangen.

In den beginne was het Woord. En hetzelfde was het leven en het licht der mensen. Ik ga dat verstaan.

En ik zie nu nog meer. Dat Woord is vlees geworden en heeft onder mensen gewoond. En Hij doet in het evangelie zijn licht schijnen, Hij herschept het leven. Dit zie ik ook.

Maar ik zie nog meer. In de laatste dag is daar Jezus Christus, het Woord. En in Hem *blijft* voor de afgebouwde kerk het leven en het licht.

AMEN

Gods spreken beheerst de schepping

En God zeide: Daar zij licht; en daar werd licht.

En God zeide: Daar zij een uitspannel in het midden der wateren; en dat make scheiding tussen wateren en wateren.

En God zeide: Dat de wateren van onder den hemel in éne plaats vergaderd worden, en dat het droge gezien worde; en het was alzo.

En God zeide: Dat de aarde uitschiete grasscheutjes, kruid zaadzaaiende, vruchtbaar geboomte, dragende vrucht naar zijn aard, welks zaad daarin zij op de aarde; en het was alzo.

En God zeide: Dat er lichten zijn in het uitspannel des hemels om scheiding te maken tussen den dag en tussen den nacht; en dat zij zijn tot tekenen en tot gezette tijden, en tot dagen en jaren;

En God zeide: Dat de wateren overvloediglijk voortbrengen een gewemel van levende zielen; en het gevogelte vliege boven de aarde in het uitspannel des hemels.

En God zeide: De aarde brenge levende zielen voort, naar haar aard, vee, en kruipend en wild gedierte der aarde, naar zijn aard; en het was alzo.

En God zeide: Laat ons mensen maken, naar ons beeld, naar onze gelijkenis; en dat zij heerschappij hebben over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over het vee, en over de gehele aarde, en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt.

En God zegende ze, en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt en vervult de aarde, en onderwerpt haar, en hebt heerschappij over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt.

En God zeide: Ziet, Ik heb ulieden al het zaadzaaiende kruid gegeven dat op de ganse aarde is, en alle geboomte, hetwelk zaadzaaiende boomvrucht is: het zij u tot spijs.

LEZEN: Joh. 1:1-14
TEKST: Gen. 1:3,6,9,11,14,20,24,26,28,29

ZINGEN: Psalm 24:1
Psalm 24:2,3
Psalm 104:13-15,17
Psalm 119:45-47

Pretoria, augustus 1958

2 Gods spreken beheerst de schepping

Het ongeluk bij Worcester heeft in de afgelopen week weer eens de kortstondigheid, beter, de broosheid, wankele stelling van het LEVEN onderstreept.

Een gebeuren als dit brengt zijn vragen mee. Roept - evenals het gebeurde met br. N.N. - op tot bezinning.

Deze bezinning is trouwens niet alleen nodig in verband met een dergelijk gebeuren. Wij allen, en met name onze jeugd, hebben te worstelen met het *verklaren* van het leven, de vraag naar de *zin* van het leven, de wereld, de schepping. Ik denk hier met name aan de vrijetijdsbesteding. Ik hoor zo wel eens praten over onze jeugd, die bioscopen bezoekt, en van de neerslag daarvan gesprekken kweekt.

De vraag komt naar voren: hoe *gebruiken* wij de schepping? Hoe staan we IN de schepping? Naar welke normen hanteren we de schepping. Het gaat niet om een bioscopie. Het gaat niet om een dwaze stap. Het gaat om onze levensinstelling in deze wereld. Een bioscopie pikken kan *symptoom* zijn van iets anders: ons niet-verstaan van onze levensroeping, een afglijden als schepselen door het Woord van de Schepper los te laten.

Daarom willen we u spreken over het tienmaal herhaalde: "En God zeide" in Gen. 1.

Thema:

Gods spreken beheerst de schepping.

- a. Gods spreken bepaalt 's mensen woning.
- b. Gods spreken bepaalt 's mensen bestaan.
- c. Gods spreken bepaalt 's mensen roeping.

a. Het boek Genesis kan het boek der geboorten genoemd worden. Tienmaal is daar sprake van geboorten. Namelijk die van hemel en aarde, van Adam, Noach, Noachs zonen, van Sem, van Terach, van Ismaël, van Isaäk, van Ezau, van Jakob.

Dit tienmaal is niet toevallig. Tien is: getal der volheid. Nu ook: "En God zeide" tienmaal in het scheppingsverhaal. Er is wel sprake van zeven dagen. Maar tien keer van Gods *SPREKEN*, zijn Woord.

Dit is niet toevallig. Hier ligt een diepe betekenis in. Kort kan het zo samengevat worden: De wereld en haar volheid dankt het aanzijn aan de *VOLHEID* van het Woord. *God zeide*. Dat verklaart alle bestaan.

Laat ons dit eens nagaan.

1. De eerste dag doet ons zien de scheiding tussen licht en duisternis. Duisternis was er niet vóór de schepping. Duisternis is geschapen. Duisternis heeft een functie: mens, plant en dier rust te geven. Duisternis is niet oorspronkelijk van Satan. Duisternis is gave Gods.

Ritme van duisternis en licht maakt geschiedenis mogelijk, dagen en nachten. Gen. 1 heeft als eindpunt de mens. Om menselijk leven en bestaan is er de dag en nacht wisseling. Dag des heils en kerstnacht.

2. Maar voor bestaan moet er een *dampkring* zijn, wolken, die gescheiden zijn van 't water beneden. In den beginne schijnt alles nog ongeordend te zijn. Was de aarde als door een dichte nevel omgeven? In elk geval: door het Woord Gods komt er nu differentiatie. Het klaart op, de waterdampen trekken op, wolken tekenen zich af, een firmament verwijdt zich, de zee klotst voort in eindeloze deining.

3. Maar dat kan zo niet blijven. Want behalve lucht heeft de mens land nodig. Er moet vaste grond komen. De *duisternis* over de oervloed is er niet meer. Maar de wereldoceaan stroomt nog voort.

En daarom sprékt God: het droge moet gezien worden. En de wateren moeten samentrekken. En als Hij spreekt, dan geschiedt het.

En daar blijft het niet bij. Op de derde dag spreekt God tweemaal. De aarde mag niet kaal blijven. Zij moet gestoffeerd worden met gras en bomen, met planten en struiken, met geboomte en gewas dat *VRUCHTEN* voortbrengt.

Er is nu niet maar levensruimte en water en licht, maar ook voedsel aanwezig. Alles wacht de komende mens. En alle dingen worden gemaakt en geroepen door het Woord.

4. En dan gaat op de vierde dag de blik naar de lucht. Wel is alles in beginsel geschapen in het heelal *in den beginne*. Daar hoorden de sterren ook bij. Maar het moest nu in verband gebracht worden met de aarde. Als we lezen, dat God zei, dat er lichten zijn, en Hij *maakte*, dan is dit gesproken vanuit het zijn op deze aarde. God liet de zon heersen over de wereld.

En het valt op - hier komt het op aan! - dat zon, maan, sterren nadrukkelijk genoemd worden om de *mens*. Zij zijn tot tekenen en tot gezette tijden en tot dagen en jaren.

In het heidendom meende men sterren en goden gelijk te kunnen stellen. Maar Genesis is hier beslist anti-heidens: *Gods Woord* schiep de sterren. En wat geschapen is kan nooit God zijn. En die sterren zijn er niet met zon en maan om door de mens gediend te worden. Neen, zij zijn er om de *mens* te dienen. Het heir des hemels maakt jaartelling mogelijk, en oriëntatie. En de *feesten* worden er door bepaald. Denk maar aan Ps. 81: 't feest der nieuwe maan, 't feestuur is geboren. Door het Woord des Heren zijn de hemelen gemaakt en door de Geest zijns monds al hun heir.

5. Zo lag dan daar de wereld onder Gods zon. Zo lag daar de zee. En nu komt op de vijfde dag de bevolking. Zoals bij de *derde* dag staat, dat de *aarde* kruid voortbracht, zo lezen we hier, dat de *lucht* vogels en de zee vissen voortbracht. God gaf aan aarde, zee en lucht het *vermogen* om leven voort te brengen. Het werd nu levendig in de schepping. Het ging "wemelen" van leven. Kijk maar eens in een aquarium naar de flitsende vinnen.

Dit leven heeft op zichzelf een taak: God verheerlijken. Ps. 104:26 spreekt van de leviathan, die Gij geformeerd hebt om in de zee te spelen.

Maar toch wordt straks alles in verband gebracht met de mens, die hoofd over alles wordt.

6. En bij bevolking van lucht en zee kan het niet blijven. God roept en er komt een landbevolking: tam en wild gedierte, reptielen en wat niet al. Het wemelt nu op de aarde en het is naar zijn aard. Een bontheid van soorten riep Gods Woord in het aanzijn.

En zoals God op de derde dag tweemaal sprak, zo spreekt Hij nu op de zesde dag weer tweemaal.

De dagen hangen onderling samen.

De eerste dag spreekt van licht,
de vierde van lichtdragers.

De tweede van lucht en water,
de vijfde van bewoners van lucht en water.

De derde dag van het droge en stoffering,
de zesde dag van bewoners van het land.

En deze bewoners vormen het hoogtepunt niet. God gaat nog eens spreken. Dit spreken wordt sterk geaccentueerd in vers 26. Maar anderzijds: het is dezelfde God, die spreekt.

En dit wil ik vasthouden vandaag. Gods stem riep de mens in 't aanzijn. Maar - Gods Woord riep ook de wereld, de *woning* van de mens in het aanzijn.

En als we Gods stem, het Woord zeggen, dan hebben we hierbij aan Joh. 1 te denken. Alle dingen zijn door het Woord gemaakt. En het Woord is Christus. Want het Woord is in Hem vlees geworden.

En nu zegt dit mij vandaag ontzaglijk veel. Want *hetzelfde* Woord, dat mij verlost, riep ook de wereld in het aanzijn.

En dit bepaalt mijn *gebruiken* van de wereld. Dat geeft mij troost en richt mijn leven.

Troost.

Want ik lees Gen. 1 na de zondeval. Ik zie een wereld met conflicten. Water dat de perken der zee overschrijdt, dieren, die de mens aanvallen, atoomgeheimen, die ploffbaar zijn. Ik zie eer chaos dan kosmos, de toehoe wabohoe van de oertijd wordt overtroffen door de baaierd van verwarving in 't geestesleven. De schoonheid van de schepping vloekt met wancultuur en menselijke verdraaiing. Doornen en distelen maken het paradijs onzichtbaar.

En nu weet ik: niet 'n *boos* principe, maar *God* schiep de wereld. Neen, sterker: Gods Woord. Dezelfde die mij verlost, Hij schiep ook de woning der aarde voor de mens. *Satan* mag ons vijandig zijn. Maar de wereld, de aarde blijft Gods schepping. En wat de kracht der zonde ook verwoesten mag, deze schepping wordt weer vernieuwd en zal eenmaal in volle schoonheid stra-

len. Leven - hier leven - het is geen verloren zaak. Angst voor waterstofbom-explosies mag niet het laatste zijn. Ondergang van het avondland - wij dromen er niet van. Want wij verwachten naar zijn belofte een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Gods Woord beheerst het verleden van onze woning. En het heden. Maar ook de toekomst.

Maar dit bepaalt - we komen er straks op terug - ook de roeping van de mens. Want de wereld, de door Gods Woord GEBOUWDE woning, dat is ook de door Gods Woord *beheerste* woning.

En hier zit ik tevens in de problematiek van het heden. Vaak is de woningstijl ontleend aan anti-goddelijke geest. Ik denk aan dat wat in het algemeen cultuur heet.

Door allerlei algemene-genade-theorieën heeft men wel eens zo gepraat: alles is gave Gods. Alles moet veroverd worden, want Gods gaf alles aan de mens.

Maar deze redenering gaat mank.

Allereerst: God gaf alles in Christus, het Woord. Slechts hij, die leeft uit Christus kan de schepping recht gebruiken. Eigenlijk *is* er geen algemene genade voor iedereen.

Maar verder: alle schepping van God is goed, *mits* deze met dankzegging genoten wordt. Want zij wordt geheiligd door het Woord en door het gebed.

Zie - het *Woord* bepaalt in deze gevallen wereld *hoe de door hetzelfde Woord* geschapen schepping moet besteed worden.

En dit Woord rekent met de zonde, ook met de verleiding. We kunnen zo maar niet zeggen: de dans of de bioscoop moet voor Christus veroverd worden. Want Christus leert ons de gevaren en verzoeken te mijden. We mogen maar niet zeggen: dit of dat is "cultuur", gave Gods, dus het valt te accepteren.

De bioscoop met zijn Hollywoodstijl is voor ons vandaag hetzelfde als de Astarte-dienst. Destijds is de Astarte-cultus misschien ook nog wel verdedigd met een beroep op beschaving of cultuur. En juist bij de Astarte-cultus gold het een miskenning van de Schepper en Verbondsgod. Zo is het vandaag evenzo: een zogenaamde goede film kan de bioscoop niet saneren, omdat deze de scheppingsgaven losmaakt van het Woord en het leven niet verklaart uit God, maar bindt aan valse normen.

Het is in feite een miskenning van de schepping *door* het Woord als men deze ZONDER het Woord gaat gebruiken.

Ik zeg dit ten aanzien van ouders, maar ook van kinderen. Alle schepping van God is goed.

Maar geniet het met dankzegging. En laat het *heiligen* door het Woord en door het gebed.

Zien we het zó, dan vervallen veel zogenaamde problemen ten aanzien van dans, etcetera.

En God zeide - zó schepping.

God zeide - zó gebruik van schepping.

HEER, ai, maak mij uwe wegen

door uw Woord en Geest bekend.

b./c. We zagen, dat het Woord 's mensen *woning* bepaalt.

We zien nu ook, hoe het Woord 's mensen *bestaan* beheerst.

God sprak: Laat ons mensen maken naar ons beeld en onze gelijkenis. Daar wordt direct bij gezegd: dat zij heerschappij hebben over vissen en vogels en andere dieren. Verder lezen we, dat God de mens schiep en zijn speciale *zegen* gaf tot vruchtbaarheid en heerschappij. En ten derde lezen we, dat God groenten en vruchten aan de mens verstrekt.

We zouden het dus zó kunnen zeggen:

1. Gods Woord riep de mens tot zijn taak.

2. Gods Woord zegende de mens voor zijn taak.

3. Gods Woord onderhield de mens om zijn taak te kunnen uitoefenen.

Gods Woord riep de mens tot zijn taak.

Let op: de mens werd niet maar geschapen als kroon. Maar geschapen tot een *roeping*, tot beeld van God. Wilde men God zien in het paradijs - wel, de mens was zijn gouverneur-generaal, zijn onderkoning en representant.

Gods spreken beheerst de schepping

De taak van de mens is niet los te denken van zijn bestaan. En Gods zegen ging mee. En zijn brood en water was hem gewis, zijn onderhoud, hij hoefde niet bezorgd te zijn over zijn spijsze, zocht hij het koningschap van God, dan werd hem alles bovendien geschonken.

En nu leven wij in een gevallen wereld.

Maar door Christus, het Woord, komt er toch weer iets van die oorspronkelijke heerlijkheid terug. Want Hij vernieuwt ons naar zijn beeld. "God *zeide*". Door zijn Woord herschept God ons.

Tot zaligheid?

Ja, dat ook. Maar tot 'n taak, 'n roeping.

En we krijgen de zegen mee. En God zorgt voor ons, geeft ons onderhoud.

Kijk nog eens naar uw roeping:

Vermenigvuldigen. Vervult de aarde. Vruchtbaar zijn. Onderwerpen.

Juist ingrijpende dingen. Kinderzegen. Emigratietaak! Cultuurtaak.

Er zijn ook moeiten.

Is onze emigratie wel goed?

Wat zoeken we?

Opdracht! Roeping.

Daarover mogen we zegen verwachten.

In Christus is ons emigrantenbestaan niet ijdel. Er zit iets in van "heerschappij". Door het kruis van Golgotha mogen we leven. Hij, die zich voor ons gaf, maakt ons bestaan mogelijk. Leven in Christus *is gezegend*. Kinderzegen. Arbeidszegen. Emigratiezegen.

God zeide!

Maar dan moet Gods Woord - en niet onze berekening - alles beheersen.

Dan is ons leven niet een nemen van het lot in eigen handen. Dan zal Gods Woord het eerste en het laatste zijn. Dan is ons leven een roeping voor en na.

Ziet uw roeping, broeders!

Gods Woord bepaalt uw levenswoning, de wereld waarop we staan. En uw bestaan. Grijp wat Hij u geeft. Geniet van zijn gaven. Zie de heerlijkheid van de schepping, van het leven. Mij spreekt de blomme een tale, mij is het kruid beleefd... Zie de heerlijkheid van uw levenstaak. Ge moogt beeld Gods zijn. Zo - 's Heren glorie uitstralen.

En als er nu tegenslag is, twijfel, moeite - als er problemen rijzen. Leg dan, o spraakgrage gemeente, de hand op de mond. Luister naar de Here. Want zó is het begonnen: *God zeide*. In den beginne was het Woord. Maar zo moet het ook vandaag verder gaan: *God zeide*. Gods Woord moet ons bestaan beheersen. En zo zal ook het einde zijn: En Hij *zeide*: zie, Ik maak alle dingen nieuw.

AMEN

De schepping naar Gods beeld als man en vrouw

En God schiep den mens naar zijn beeld, naar het beeld Gods schiep Hij hem; man en vrouw schiep Hij ze.

En God zegende ze, en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar, vermenigvuldigt, en vervult de aarde, en onderwerpt haar, en hebt heerschappij over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt.

LEZEN: 1 Cor. 11:1-12
1 Tim. 2:8-15
TEKST: Gen. 1:27,28

ZINGEN: Psalm 8:1,3-6
Psalm 121:4
Psalm 128
Psalm 102:16

Pretoria

3 De schepping naar Gods beeld als man en vrouw

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

Hij die door het geloof in het leven staat, kan als een *gezegende* door het leven gaan. 'n Gezegende en geen gevloekte! En dat geldt het gehele leven. Niet het minst het huwelijk. Wat leert ons... neen, niet de praktijk van het leven, maar de eerste bladzijden van de Bijbel. Nu zult u zeggen: ja - die eerste bladzijden. Maar weet 'n dominee niet dat daarna de *val* gekomen is? Die val heeft toch het gelaat des aardrijks veranderd en ook juist het huwelijk aangetast? Is het niet zo, dat 's mensen heerschappij is vernietigd en dat zijn leven als beeld Gods een *wanbeeld* geworden is?

Ja - maar wij weten toch ook dat wie in Christus Jezus is 'n nieuw schepsel is? Jezus Christus heeft zijn handen naar de mens uitgestrekt en wil hem naar Gods beeld vernieuwen. Daarom is het weer mogelijk om over Genesis 1 te prediken, juist bij een gelegenheid als deze. Want God geeft dat weer terug in Christus.

Zo spreken we u vanavond over:

De schepping naar Gods beeld als man en vrouw.

Ja, dat is heel opmerkelijk. De mens, de adam, wordt geschapen om Gods beeld te zijn. Maar - man en vrouw schiep hij ze. Eigenlijk staat er: manlijk en vrouwelijk schiep hij ze, als mannetje en vrouwtje, met een manlijk en vrouwelijk voortplantingsorgaan. Het is heel merkwaardig dat het beeld Gods juist zo omschreven wordt. Met name de scheppingszegen: zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt u, wordt daardoor duidelijker.

Wat is dat: naar Gods beeld?

Niet: mens als God.

Wel: vertegenwoordiger van God. Zijn plaatsvervanger. Wie God wilde zien, zag Adam. Gods eigenschappen kwamen door de mens aan het licht. De mens was rentmeester. Hij liet iets van God zien. Zijn almacht, wijsheid, onuitputtelijkheid, kracht. God en mens blijven onderscheiden. Maar God trok als het ware de mens aan, zoals de Geest Gideon aantrok, gebruikte hem. Adam mocht met zijn vrouw meebetrokken zijn in Gods regering over de wereld. En zo, waren ze beeld van God, regenten, onderkoningen. Daarom wordt ook het beeld Gods beschreven in de opdracht, die daarna volgt: manlijk en vrouwelijk is de mens. Welnu: weest dan als man en vrouw vruchtbaar en wordt talrijk, vervult de aarde (het land) en onderwerpt haar en heerst over 't vissenvolk, het vogelheir en alle wilde dieren.

We botsen hier onmiddellijk met de geest van deze tijd. Overbevolking, geboortebepaling. Alsof de God die beveelt geen ruimte gééft! Het is zo dat hier het beeld Gods in het geding is. De mens mag juist in zijn vruchtbaarheid en zijn wonderlijke seksuele bekwaamheden God afbeelden als man en vrouw.

Ook hier botsingen met vandaag. Deze tijd ontmant de man en ontvrouwelijkt de vrouw. Maar bij de schepping was het niet alzo. De man was als koning allereerst het beeld van God. Paulus zegt zelfs dat de man de heerlijkheid Gods is en de vrouw de heerlijkheid van de man. Er is onderscheiding. Ieder heeft z'n eigen taak. Voor de man is dat: regeren. Voor de vrouw: zalig worden in kinderen te baren. Dat is geen slavernij. Dat is geen barbarisme. Maar dat is beeld Gods zijn. Afspiegelen de deugden van Hem die ons riep... en zijn kerk, de wereld laat vervullen. En hiertoe zijn we gezegend. Deze tijd wil ons de *vloek* doen kiezen. Maar de *zegen* beleven is ons eigen *ambt* zien in Christus. Ons typische mannenambt, ons karakteristiek vrouwenambt. Niet leven zoals het uitkomt. Maar medewerker van God zijn.

Christus Jezus is het, die in deze gevloekte wereld de oertaak herstelt. Die de man beeld van Hem maakt en de vrouw beeld van de gemeente.

Is dat niet iets geweldigs?

De vrouw in haar leven mag beeld zijn van de gemeente. In de kinderkamer en in de keuken. En zo mag zij meedoen in Gods plan. En de man mag de aarde onderwerpen. In de grondtekst staan sterke woorden. Daar schrik je eigenlijk van: de aarde onderwerpen - is eigenlijk onder een juk brengen, met voeten treden, vertreden. Je denkt dan aan Psalm 8: alles onder zijn voeten ge-

De schepping naar Gods beeld als man en vrouw

steld. Reeds in het paradijs ging het niet vanzelf, hoor. Daar moest ook al om gevochten worden. Er was toen ook al een leger weerstanden. Er moest toen ook nog veel ontdekt worden. Adam kreeg niet een verzameling automatische instrumenten en de vrouw geen Amerikaanse keuken.

Neen, ze moesten hun best doen om de voet *op* alles te zetten. En het heerst over de vissen enz. is ook weer zo'n oorlogswoord. Het wordt gebruikt voor het *treden* in de wijnpersbak (Joël 3:13), de heerser uit Bileams profetie (Numeri 24) en Psalm 72. Bij zulk heersen gaat ook alles niet van een leien dakje. We moeten niet het beeld van 'n Adam die permanent vakantie had, preken. Het paradijs was niet 'n "everlasting holiday", maar 'n werkplaats. Daar moest gezag betoond worden. De remming door de zonde was er niet. Maar wel was er de opdracht om weerstanden te overwinnen.

En deze opdracht is gebleven.

Het paradijs was - ondanks het ontbreken van de zonde - niet enkel rozengeur en manschijn. Het was leven uit Gods mandaat. Dit mandaat, deze opdracht blijft. En dan gesplitst: manlijk en vrouwelijk. De Bijbel is voor eigensoortige ontwikkeling. In de Here is man en vrouw één. Maar er is werk- en taakverdeling. Wordt dit niet gezien dan komt er revolutie. Dit is juist de ellende van deze omwentelingstijd. Dat het *geschapene*, het eigensoortige, niet meer "raak gesien" wordt. Christus Jezus is niet gekomen om de schepping omver te werpen, doch om haar te herstellen.

Laten we dit altijd vasthouden.

Dan komt er ontplooiing.

Alles *is* onder onze voeten gesteld.

Dat zien we nog niet.

Maar in - en dat staat er in Openbaring 12 met nadruk en dan wordt naar hetzelfde woord verwezen als in Genesis 1:27 - de man, de manlijke Jezus Christus, Hij gaat alles onder zijn voeten plaatsen. Hij is ten volle Gods beeld. *Hij* is met eer en heerlijkheid gekroond.

In Hem zijn we meer dan overwinnaars. Daar komen tijden waarin we ver van de (her)scheppingsopdracht af schijnen te zijn. Heel ver. Het botert niet in het gezin. We hebben op het werk tegenslagen, met de studie vlot het niet. Een depressie maakt zich van ons meester. Voeg daarbij de rampen en ellendigheden die de gehuwden gezaamlijk vanwege de zonde overkomt, en je hebt een allerminst paradijselijke tekening, nietwaar?

Ja, zo schijnt het.

Maar *onze* rampen doen Gods beloften niet teniet. Belofte en eis van het paradijs blijven. Laten we ons daaraan toch vasthouden. Anders wordt het toch zo'n gebroddel. Anders kan niemand meer koers houden. Anders verdrinken we in *onze* problemen, en gaan we met onze krachten aan het prutsen! En dat is toch gedoemd. Dan gaan we repareren en verstellen. Maar hoe lijkt het dan? Dan komt er geen uitzicht en we verzinken weg in een vergeefs leven. We hebben 'n gezinnetje, en werk, een huisje en een tuintje. Wat *is* het eigenlijk op zichzelf als het niet *ingebled* is in het rijk Gods. Het kan allemaal verlopen, en toch als we in Christus het leven als een taak zien - dan *is* onze arbeid nooit ijdel. Houd dat toch vast, muurvast: niet ijdel in de Here! Beeld Gods. In de kerk. Maar ook in het gewone leven. Opdracht: de dagelijkse gang naar het werk. O zo gewoon. Maar het is een treden op de aarde als heerser, alles onder onze voeten! Een koningsblik.

En er komt een held uit zijn bruideggommelijke slaapkamer, een held Gods. Hij heeft het rijk gezien en zijn vrouw ook. Het herstelde leven. En ze zuchten samen wel over hun zonden, maar niet over hun taak, hun taak als man, hun taak als vrouw, hun taak als één-vlees, en - als God 't geeft - en dat is ook alweer genade - hun taak als vader en moeder. Want ze zien Gods verlossing die hen meeneemt door 't vergevende bloed: beelden van Hem. In voor- en tegenspoed. In vruchtbaarheid of onvruchtbaarheid. Koning en koningin - net als de bruid en bruidegom uit het Hooglied.

En in het verschiet ligt de dag des Heren: medeheersers met Christus als koningen en priesters.

AMEN

En de HERE God had den mens geformeerd uit het stof der aarde, en in zijne neusgaten geblazen den adem des levens; alzo werd de mens tot een levende ziel.

Zo nam de HERE God den mens, en zette hem in den hof van Eden, om dien te bouwen en dien te bewaren.

LEZEN: Job 14
Pred. 6
TEKST: Gen. 2:7,15

ZINGEN: Psalm 135:1-3
Psalm 135:8,11,12
Psalm 139:7-10
Psalm 37:2

Pretoria, augustus 1958

4 De zin van het bestaan

Kerk des Heren,

Wij willen u weer spreken over de zin van ons bestaan. Daar is reden voor. Daar is *altijd* reden voor. Wie hoort niet de vraag "Waarom?" klinken uit duizend monden? Waarom - dit tragische leven? Zie Job 14. Zie Prediker 6. En als de Bijbel zelf de vraag stelt, onze ervaring zwijgt ook hierover niet. Een mens van een vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust.

Wat is de zin van het bestaan?

Twee vragen:

- a. Mens, vanwaar komt gij?
- b. Mens, waartoe zijt gij?

a. In 1924 werd bij Taung de zogenaamde aapmens gevonden, die twee miljoen jaar oud heette. Tussenschakel tussen aap en mens. In de periode 1938-1947 werden te Sterkfontein bij Krugersdorp soortgelijke vondsten gedaan. Volgens dr. Broom 1,2 miljoen jaar oud. In de Sterkfontein-grotten zouden in 1949 resten gevonden zijn van een wezen dat over het aapachtige heen was, compleet mens zogezegd, de *Telantropus capensis*.

En zo zou de oplossing van "the origin of mankind" gevonden zijn. Kijk niet naar de "Garden of Eden", maar ga naar Sterkfontein.

Het is opmerkelijk, dat het museum in Pretoria zulk een sterke nadruk legt op het bestaan van oermensen en tevens op de trap een beeld van dr. Broom met 'n apentronie in de handen, den volke presenteert. Dit alles is niet alleen een merkwaardige achtergrond, wil men: voorgrond voor de leden van de Pretorius-familie voor de burgerzaal. Maar dit alles is ook *symptomatisch*. Naar buiten toe schijnt de Afrikanergeest te heersen: trots staan daar Andries en Wessel Pretorius en beheersen de stad.

Maar in feite is daar de *evolutiegeest* op de achtergrond, daar in het museum. En deze geest is machtiger dan die van Andries en Wessel Pretorius. Zij zijn symptomen uit het verleden, maar de leer van de evolutietheorie beheerst het heden, de universiteiten, de scholen. *Smuts* kan allang dood zijn, maar zijn invloed werkt dankzij de evolutietheorie krachtig door. Hij maakte Broom conservator van het Pretoriaanse museum. En Pretoria kan *Afrikaans* heten, maar men moet niet vergeten, dat de Sterkfontein-grotten eigendom zijn van de Witwatersrand Universiteit.

Mens, vanwaar komt gij?

De zogenaamde wetenschap delft schedels en beenderen op en zegt: de mens is ontwikkeld uit de aap. Zie maar naar opgravingen in Java, Neanderthal, Taung enzovoorts.

Mens, vanwaar komt gij?

Ontwikkeld uit de natuur, zeggen de geleerden dezer eeuw. De miljoenen cijfers verschillen nog wel een beetje - maak nie saak nie. Men heeft de missing link, de ontbrekende schakel.

Maar dan de *zin* van het leven onder de Zuid-Afrikaanse zon?

Wat voor zin heeft het leven als het vrucht is van moeder natuur? Stof is het, het keert tot stof weer. Het vervult zijn taak in het biologisch geheel. Maar verder? De mens is zichzelf genoeg. De mens leeft voor zichzelf. Natuur zoekt natuur. De mens is als een blad dat groeit, vergeelt en wegfladdert om te vergaan. Dat is dan zijn zin.

En het enige wat hem rest is maar te leven, het leven te grijpen. Materialisme. Het is niet toevallig, dat juist Rusland dankbaar gebruik maakt van de aapmensstories. Men mag wel eens bedenken, dat die aapmenstheorieën Rusland doen winnen op alle fronten. Andries en Wessel Pretorius zouden wel eens een vlag kunnen zijn, die een *communistiche* lading dekt. Juist het communisme tiert op een bodem, die de enige zin van het bestaan zoekt in het bestaan zèlf.

Mens, vanwaar komt gij?

Uit de dierenwereld, zegt het Transvaal-museum. Resultaat van wetenschap. We hebben het voorrecht intelligente bavianen te zijn.

Maar wat zegt de *Schrift*?

De Schrift spreekt van een aparte formatie van de mens op de zesde dag door God. En in Genesis 2:7 wordt dit nader omschreven als inleiding op de zondeval. God boetseerde zoals een pottenbakker dat doet, de mens uit het stof der zo even doorweekte aarde en blies in zijn neusgaten de adem des levens. Alzo werd de mens tot een levende ziel.

Er zijn uitleggers die spoedig tot een vergeestelijken overgaan. De mens zou in zijn lichaam al de elementen bezitten, al de bestanddelen, die ook in de grond, de aarde voorkomen. Nu is dat ongetwijfeld waar. Maar de Schrift bedoelt hier toch meer te zeggen. De Here heeft door een *opzettelijke* daad de mens gevormd. En Hij heeft dat gedaan zoals een pottenbakker vormt. Daarbij heeft Hij in de levenloze kleipop de levensadem ingeblazen. Dat is de tweede opzettelijke daad van God. Terecht zegt Elihu in Job 33:

De Geest Gods heeft mij gemaakt,
de adem des Almachtigen doet mij leven.
Zie, voor God ben ik aan u gelijk,
ook ik ben uit leem afgeknepen.

De mens heeft tot taak de aarde, de Adama in cultuur te brengen. Maar zelf is hij uit de aarde gemaakt. En dit bepaalt direct de zin van zijn leven: mens en akkerbodem hangen samen van de schepping af. Zonder de aarde zou de mens er niet zijn. Hij is eruit gemaakt. Maar zonder de mens kan de akkerbodem niet verzorgd worden: daar is de mens voor nodig.

Echter moet hier wel wat bij. Zoals bij de schepping der aarde de Geest zweefde over de wateren, zo is het hier weer Gods adem, die het leven schept. De Geest Gods maakt levend!

Zie - hier ligt direct de afkomst van de mens bloot. Uit de aarde, aards, ja. Hij is een "levende ziel" geworden, een levend wezen. Net zo worden de dieren genoemd (Genesis 1:30; 2:19).

Maar al is de mens uit de aarde, de Adam uit de Adama, al is hij maar een levend wezen net als vogels en vissen, toch is die mens ook weer *boven* alle creatuur. Want een *aparte, laatste* scheppingsdaad van God riep hem in 't aanzijn. En een speciale werking van de Geest bezielde hem.

In Genesis 1 lezen we dat bijvoorbeeld kruiden uit de aarde komen; zomaar. En vissen uit de zee, de wateren brachten die voort. God riep en het was er.

Maar de mens wordt GEBOETSEERD door God. En een speciale Geestesadem is er voor nodig.

Genesis 1 onderstreept enerzijds de *samenhang* van de mens met de aarde, de stof. Geen Christen kan dit loochenen. De mens is uit de aarde. En hij is net als de dieren een levende ziel. De chemie, de biologie kan dat nader uitwerken en aantonen. Als God de dieren tot Adam voert om in hem de begeerte naar een partner te doen ontstaan, wordt er van uitgegaan, dat er *enige* verwantschap is tussen dieren en de mens. De Bijbel sluit die samenhang niet uit, maar onderstreept die. Als de wetenschap ons de eenheid in de schepping, het systeem wil laten zien, doet zij goed werk. Vooral tussen de tamme dieren en de mens is er een op-elkaar-betrokken-zijn.

Maar Genesis laat tevens zien: deze samenhang is niet vrucht van evolutie of iets dergelijks. Deze samenhang tussen mens en andere creaturen is door God *geschapen*. Hij vormde zo de mens tot een levende ziel.

En waar de evolutietheorie uitkomt bij de mens die zichzelf ontdekt en zichzelf verlost, komt de Bijbel tot een mens die totaal AFHANKELIJK geschapen is: zendt Gij uw Geest uit, zo vernieuwt Gij het gelaat.

Afhankelijk is de mens. Gods Geest moet hem bezielen, anders is hij een levenloze kleipop. En die *afkomst* bepaalt nu zijn richting. De Adam zal op de Adama zijn taak krijgen. Maar zijn leven zal gestileerd moeten worden door het: HEER, ai, maak mij uwe wegen door uw Woord en Geest bekend. De Geest Gods zal de mens - cultuurdrager - de wèt hebben voor te schrijven. En Adam zal naar die Geest hebben te luisteren. Anders zal het gelden: stof zijt gij, tot stof zult gij wederkeren.

Mens, vanwaar komt gij?

We kunnen niet anders antwoorden dan Elihu:

De Geest Gods heeft mij gemaakt,
de adem des Almachtigen doet mij leven.
Ook ik ben uit leem afgeknepen.

Wie dit vasthoudt ziet zijn leven niet als een som der natuurhistorische ontwikkeling. Hij heeft ook niet de trots het meest intelligente wezen te zijn. Neen - hij weet waar hij moet staan. Enerzijds plaatst God hem hoog. Bóven de andere schepselen. Als mèn's - kind Gods. Anderzijds ook weer laag: hij moet van gunst leven, van Gòds kracht en leiding.

En nu staan we *na* de zondeval. De mens van een vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust. Maar er is een laatste Adam gekomen uit de hemelen, een tweede mens, Jezus Christus. En in Hem ligt ons bestaan vast. De evolutietheorie die over Adam struikelt, zal zeker over Christus vallen.

Maar wie de Schrift aanvaardt zal uit onze *afkomst* troost putten voor de *toekomst*. De eerste mens is uit de aarde, aards. De tweede mens is de Here uit de hemel. Hoedanig de aardse is, zodanig zijn ook de aardse, hoedanig de hemelse is, zodanig zijn ook de hemelse. Gelijkwijs wij het beeld des aardse gedragen hebben, alzo zullen wij ook het beeld des hemelse dragen.

b. Zo geeft het antwoord op de vraag: vanwaar?, troost. Uit God en door God en tot God zijn alle dingen. Ook ons leven.

Wij willen nu tevens een antwoord vinden op de vraag: *waartoe* zijt gij?

We lezen dat heel kort: God plaatste de mens in de hof en zette die daarin om die te bouwen en te bewaken.

Op de aarde was een hof. Met een Perzisch woord paradijs genoemd in de LXX (Septuaginta), een lusthof zoals de Perzische koningen die hadden. Die hof was bij uitstek schoon. Daarin werd de mens geplaatst. De hof werd getypeerd door bomen. Maar de hof was geen wildernis, hij had zorg nodig. De mens was geroepen om die te bouwen en te bewaken.

Zou de mens trouw geweest zijn, dan had het paradijs zich met inschakeling van menselijke arbeid over de wereld in de lijn der geslachten verbreid. Let op: met inschakeling van menselijke krachten. Adam had geen "everlasting holiday". Geen zalig niets doen. Hij had een grote taak. Hij was ambtsdrager. Hij moest bebouwen, de aarde in cultuur brengen, ontwikkelen en tevens bewaken tegen kwade machten. Genesis 3 toont hoe hij daarin feilt.

Bebouwen - dat is de positieve zijde. Bewaken - dat is de negatieve zijde. Door het tweede woord werd het attentiesin gehesen. Door het eerste werd de arbeid geproclameerd.

Adam cultuurdrager.

Oorspronkelijk komt "cultuur" van *colere*, bebouwen. De cultuur van Adam was een boerencultuur. Maar hierin lag in beginsel *alle* cultuur besloten. Cultuur is dus een scheppingsopdracht.

Let nu op: *God* nam, *God* zette Adam. Het is niet de mens zelf, die cultuur uitvindt. God roept tot cultuur. God bindt de mens uit stof aan zijn Geest opdat hij zó de wereld exploreren zal en in exploitatie zal brengen.

En let er ook op: deze roeping is gegeven aan de mens als man en vrouw. Want de schepping van de vrouw kan geschied zijn na het cultuurgebod. Zij is kennelijk geschied om de mens in staat te stellen beter zijn taak op te volgen. De vrouw is hulpe tegenover hem, een hulp die bij hem past. Waar hulp voor? *Hulp bij de cultuurdienst*. Genesis 2 zet de vrouw niet in de schaduw, maar haalt haar naar voren. Zij is ook beeld van God, ook geroepen om te bebouwen en te bewaken. Niet voor niets was dat de titel van het vroegere meisjesorgaan (Bouwen en Bewaren).

Juist het antwoord op de vraag: *Waartoe* zijt gij?, zet de mens op zijn plaats.

Nu weet ik wel: na de val zijn er, juist inzake cultuur, remmende factoren. Het bebouwen is moeilijker geworden. De mens is uit het paradijs verdreven. Doornen en distelen zullen er bij de schepping al geweest zijn. Maar na de val treden zij epidemisch op, ze worden een plaag. De Adama is vervloekt om de mens en in zweet des aanschijns eet de mens brood totdat hij tot de aarde weerkeert waaruit hij genomen is.

De cultuurtaak is verzwaard. Maar toch, de cultuuropdracht blijft. Zoals ons *bestaan* in Christus vast ligt, zo ligt ook onze roeping als ambtsdragers, cultuurdragers in Christus vast. Het is niet zo, dat wij als mensen enkel maar de roeping hebben uit het evangelie, om te zien zalig te worden. Nee, er ligt een concrete taak, een positieve opdracht voor elk onzer in het evangelie. Al staan we in een gevallen schepping, we hebben te arbeiden zolang het dag is.

God handhaaft vandaag het huwelijksgebod, het cultuurgebod, het emigratiegebod. Hij roept nog: onderwerpt de aarde en hebt heerschappij. En Hij doet dit in Christus. Alleen wie in Hem is kan waarachtig cultuur bedrijven. De cultus (dienst aan de Here) moet de cultuur, de beschaving, het uitvoeren van de scheppingsopdracht beheersen.

En nu moet u bij cultuur niet denken aan grote dingen. Adam had geen landschappen als Ruysdael te schilderen of een chemische toets te maken van de grond van het paradijs. Hij had te bebouwen en te bewaken. Maar *in* die opdracht lag wel opgesloten het alles halen uit de aarde wat er in zit.

En ja, dan komt men wèl bij Ruysdael terecht en bij grondsoortenanalyse. Bouwen en bewaken, dat hebben onze mannen en vrouwen te doen. Heilige arbeid. Dat is voor onze kinderen in dit jonge land. We mógen hier verder komen, we mogen exploreren, we mógen couragie hebben in handel en industrie. Mits we het doen als opdracht. Mits we ons houden aan Hem die ons neemt en zet en geboden geeft. Een Jan-Salie-geest kan allerm minst gereformeerd heten. Wie het antwoord weet op de vraag: waartoe zijt gij?, spiegelt zich aan Jan Kordaat. Laat onze kinderen maar leren en pogen vooruit te komen. Maar bedenkt tevens: bouwen en bewaken in Christus.

Daar zijn doornen en distelen, juist op de wetenschapsakker. En helaas zien velen deze doornen en distelen voor goede planten en bomen aan. Zo vaak gebeurt het, dat kinderen uit vrome gezinnen nippen gaan aan de champagne der wereld. Zij studeren, brengen het ver, maar zijn verloren. Voor het uiterlijk de beelden van de Pretoriussen, maar de achtergrond de buste van Broom.

Ze zijn niet antichristelijk van opzet. Maar de stuwkracht der kleyne luyden is verdwenen. Ga maar eens zoeken naar het nakroost van Heraut-, Wachter- en Reformatielezers. Wat komt er van terecht na de trek naar Amerika, Canada of Afrika in de afgelopen eeuw? Culturen brachten die kinderen een BA en weet ik wat niet al achter de naam. Maar verder: Was het een bouwen en BEWAREN in gereformeerde stijl? Men is oecumenisch geworden, breed, heel breed. En de champagne is liefelijk.

En zie - daartegen wil ik vanmorgen waarschuwen, wij zijn ook een geslacht van trekkers. Met grote verantwoordelijkheid. Ik zeg niet: in een hoek kruipen en een zwarte kousenkerk stichten.

Maar ik zeg wel: de *eerste* cultuur begint bij de cultus. *God* nam de mens en zette hem in de hof om te bouwen en te bewaken. Zie uw opdracht uit het Woord en door de Geest. Wie dat ziet - hij blijft klein, kind van God door genade. En dan kan hij wetenschap beoefenen, een groot zakenman zijn, het doet er niet toe, hij *waakt* en bidt, dat hij niet in verzoeking komt. Hij is Jan Kordaat en Jan Gereformeerd. Stoer en afhankelijk, nederig en zeer actief.

En dan is alle arbeid, ook cultuurarbeid niet gevloekt en niet ijdel. Als medearbeider Gods zien we Gods belofte over ons leven glanzen.

Stof zijn we en tot stof keren we weer. Maar God laat ons in Christus onze taak en we hebben die, we mogen die als man en vrouw vervullen in ons dagelijks bestaan. Doornen en distelen schieten op. Maar geloofd zij de God, die ons ambtsdragers maakt in ons dagelijkse bestaan, bouwers en bewakers.

AMEN

Evangelie in het paradijs

En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar zaad: datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen.

LEZEN: Gen. 3:1-20
Openb. 12
TEKST: Gen. 3:15

ZINGEN: Psalm 118:3,4
Psalm 118:10
Psalm 110:1-3,5,6
Psalm 89:8

Pretoria, Vanderbylpark, augustus 1958

5 Evangelie in het paradijs

Kerk des Heren!

We kennen allen de catechismustekst van Zondag 6: Waaruit weet gij dat? Uit het heilig evangelie, hetwelk God zelf eerstelijk in het Paradijs heeft geopenbaard.

Ik zal vijandschap zetten. Is dat evangelie?

Vijandschap - en dan toch: vrede op aarde? Ja - maar de God des vredes zal welhaast de satan onder onze voeten verpletteren.

Evangelie belooft vrede. Maar deze vrede komt in de weg van strijd.

En daarom is het genade als God in den beginne vijandschap sticht. Was die vijandschap er niet, dan was er geen kerk en geen Zoon des mensen, geen genade en geen verlossing. Daarom is er hier sprake van evangelie:

Evangelie in het paradijs.

- a. Evangelie voor het afgefallen bondskind.
- b. Evangelie voor het zwakke kerklid.
- c. Evangelie voor de geremde cultuurdrager.

a. We kennen de situatie: de zondeval is gekomen.

De slang is het instrument geworden van een boze macht: Satan. Via de vrouw heeft deze de man, Adam, ten val gebracht.

Adam was bondeling en tevens vader van de mensheid. In hem zijn alle bondelingen gevallen.

Het erge van de val is dat de mens aan de kant van Satan is gaan staan. Christus kon het zeggen: een van u is 'n duivel. Mensen kunnen partij trekken voor Satan en doen het ook. Adde-
rengbroedsels. Gij zijt uit uw vader, de duivel.

De mens is een bondgenoot van Satan geworden. Hij heeft de kant van Satan gekozen. Definitief gekozen. Geen loswrikken van deze alliantie VAN DE ZIJDE VAN DE MENS is mogelijk.

Volgens het humanisme is de zonde een kwade macht die te vermijden is. Maar Genesis 3 laat ons een desolate situatie zien. De mens is geneigd tot alle kwaad. Hij heeft een "eeuwig verbond" met Satan gesloten.

Genesis 3 laat ook zien: Er is geen hulp voorhanden, voorhanden dan bij God. God breekt het verbond, trekt de mens aan zijn zij en sticht daarom vijandschap.

Dat betekent in de eerste plaats vijandschap tussen de mens en de echte slang. De slang is een afschrikwekkend dier. Wel werd hij soms als God vereerd (slangengoden in Egypte, Babylon, Klein Azië). Maar *in de praktijk* is de slang een vijand, ook thans nog. De slang is weerzinwekkend. De slang is ook vervloekt in tegenstelling met mak vee en ander gedierte van de cultuurbo-
dem. De gang van de slang betekent nu zijn oordeel: schuift over de grond en lekt het stof. Tegen-
over zijn gemeen optreden: aanvallen van achter, staat de frontaanval van de mens: de kop vermorzelen.

Toch moeten we hier niet enkel op de *natuurlijke* verhouding letten. Er is ook een *geestelijke* achtergrond. De slang is het instrument van een boze macht. Zie Openbaring 12, Johannes 8 en 1 Johannes 3. De slang is het symbool van Satan, de mensenmoorder en leugenaar van den beginne, die in Openbaring 20 de "oude slang" wordt genoemd.

Maar nu het evangelie: God zet. God maakt vijandschap, niet maar tussen de natuurlijke slang en de mens, maar tussen de natuurlijke slang die instrument van Satan was en de mens, dus tussen Satan en mens. De slang in het stof vernederd, valt de achterhoede van het zaad van de vrouw aan, maar dit laatste verplettert de legerleiding, de "kop" van de satanische macht.

Er wordt gesproken van het zaad van de vrouw en van het zaad van de slang.

Dat betekent niet enkel: mensen en slangen. Maar: mensen en door de slang beheerste mensen. Godgeheiligd zaad en satanisch beheerst zaad.

Dus eerst God en mens en Satan.
Nu verwerft God zich bondgenoten. Dan wordt het:
God en zijn bondelingen en
Satan en zijn bondelingen.
Tweeërlei zaad. Tweeërlei verbond.
Hier is het heil. Hier klinkt het evangelie voor ons mensen, ons gevallen in Adam.
Want God stelt vijandschap. God breekt contacten af. En heeft in het verbond mij aan zijn kant gezet.
Niets uit ons. Alles genade.
Zo is er troost voor vandaag.
Want Satan gaat rond om adderengebroidsels te kweken uit kerkleden.
Ja, de mens is afgevalen. Maar God zet. Door de doop heeft hij het kerklid aan zijn kant gezet. God zette niet maar Adam in het Paradijs (2:15), maar zet ook òns in antithese. Dat is rijke verkondiging voor de kerk van heden.

b. Want ten tweede, ik versta nu wel: hier gaat het over kerk en wereld. Antithese. God is ons ten schild in 't strijdperk van dit leven. Maar wie is tot deze strijd bekwaam? Hij die de wapenrusting Gods aandoet (Efeziërs 6).

Daarom evangelie! Dit vrouwenzaad loopt tenslotte uit op Christus, de mannelijke zoon die de heidenen zal hoeden (Openbaring 12). Voortkomend UIT de kerk (Abraham - David) VOOR de kerk. Zaad van een vrouw (Maria). Toch geboren zonder de wil des mans, maar ontvangen van de Heilige Geest en daarom Zoon van God genoemd.

Alle roem is uitgesloten.

In Christus is de overwinning gekomen.

Maar de strijd gaat door. Openbaring 12 spreekt over de oorlog tussen de draak en de "overigen van haar zaad, die de geboden van Jezus Christus bewaren."

Let erop: deze oorlog is gezet. Van Satans kant ook. De kerk wordt daardoor wakker. Door die oorlog moet de kerk waken.

Ze kan nog waken. Want waken dat moest Adam in het paradijs. En hij faalde. Maar nu trekt God hem opnieuw aan zijn zij en máákt hem wéér tot waker, tot strijder. Zie Efeziërs 6. We hebben niet te strijden tegen vlees en bloed, maar tegen boze geesten, tegen de wereldbeheersers dezer duisternis. De wereld wil ons achterna. En de kerk is zwak: dood in zonden en misdaden.

Maar nu het evangelie: *in Christus zijn wij overwinnaars*. Christus heeft overwonnen. Wij zullen 'd eerkroon dragen door Hem alleen om 't eeuwig welbehagen. De oorlog is *gezet*. Maar hij is *gezet* tot een opstanding van velen in Israëel. Tot een val en wedersproken teken. Maar ook tot een banier des heils en een victorie voor allen die geloven. En zo worden wij gezet tot soldaten, tot aanvallers en verdedigers. De kerk is het vrouwenzaad. Maar nooit zonder die Ene, het vrouwenzaad.

God verbreekt ons verbond met Satan en schenkt ons een eeuwig verbond met Hem. Dat biedt echte garantie van hulp in de strijd. Die garantie ligt niet vast in onszelf, maar in Christus en in zijn evangelie.

Die strijd, waar wordt die gevoerd?

Let erop: na de val blijft 's mensen taak: bouwen en bewaken. De aarde vervullen, zich vermenigvuldigen. Dat is niet afgeschaft. Het is alleen maar moeilijker.

Voor de vrouw is er het verlangen naar moederschap en naar haar man. Maar haar zwangerschap is moeitevol geworden. En ze heeft haar man als hoofd, wat door de zonde verwrongen is tot tirannie.

Voor de man is er de arbeid om voor het levensonderhoud te zorgen. Maar hij moet dat doen in het zweet zijns aanschijns. Hij wordt geconfronteerd met doornen en distels. Er zijn cultuurremmingen, enz. En bovenal: er is de dood.

En schrijf nu uw ellende maar neer.

Gij blijft cultuurdrager. Maar de doornen blijven steken. Wat brengen we er van terecht? De mens van 'n vrouw geboren is kort van dagen en zat van onrust. Het uitnemendste van dezen is moeite en verdriet.

Aan ons knaagt de dood.

Gezinsvorming: zorg en tegen opzien.

De dagelijkse arbeid: niet alles is rozengeur en maneschijn; ponden rollen niet op straat.

Kinderbeperking. Verwerving op verkeerde manier. Verkwisting. Scheeftrekken van 't bestaan. Doodsangst. Levensmoeheid.

Maar nu juist Genesis 3:15: troost IN de dagelijkse strijd.

Adam noemt Eva moeder aller levenden. Er is *perspectief* ondanks vermeerdering van pijn. Zo staat ook ons eigen leven in het teken van de hoop.

Kaïn en Abel oefenen straks een beroep uit, zeker niet los van 's vaders voorbeeld. Geen bij de pakken neerzitten ondanks de cherubs bij de hof van Eden. Maar cultuur, bouwen en bewaken.

Zo ook wij: We mogen een goed soldaat zijn van Jezus Christus. Ondanks cultuurremmingen, de zorgvuldigheden des levens. Juist in het culturele leven. Maar in het culturele leven mogen we de antithese niet vergeten. We moeten leven uit het Woord Gods, dat met alle terreinen des levens te maken heeft.

Genesis 3:15 betekent niet: er is een "kerk". En daarnaast heb je "het leven"; daarin kan ieder zijn gang gaan, dat is maar algemene genade. Neen - Genesis 3:15 grijpt juist in op het dagelijks bestaan. Geen neutraliteit hier: hout is hout en spijkers zijn spijkers. Maar antithese.

De Afrikaans-Engelse humanistische mentaliteit leidt tot verdoezeling van de antithese. De godsdienst is gemaakt tot 'n opium voor het volk. Zo wordt ook het communisme voorbereid. Eerst ontnemt men de kerk de rechten voor het leven der wereld: godsdienst is privaatzaak. Daarna verwijt men de kerk, dat zij het leven niet aangreep. Een kerk die het leven laat liggen geeft het communisme gelijk. Baant de weg naar het nihilisme.

Het kan hier naast elkaar: een filmster en een meditatie. Het is hier geen tegenstelling: sportvergoding en kerklidmaatschap.

Aan christelijke vakverenigingen en gereformeerde scholen denkt schier niemand. Wij zien de verwereldlijking van het leven.

Maar Genesis 3:15 is maar niet voor de binnenkamer. 't Is voor 't strijdperk van dit leven. Genesis 3:15 is voor de dagelijkse strijd op alle fronten. Onze kinderen zullen 't moeten leren, dat alle mensen geen broeders zijn, maar dat God vijandschap STICHT. Zij zullen dat *welbehagen* dienen te erkennen en er uit leven.

Ja - Gods welbehagen is het, dat ons in het verbond kent en roept. Gods genade in Christus is het, die ons nog wil gebruiken.

Steek u daarom maar aan de dorens. Uw taak, uw strijd blijft. De *remmingen* heffen uw roeping niet op. Juist in de beproeving dient ge te bewijzen wie ge zijt. Wat God u maakt.

Hiertoe heeft God u *gesteld*, dat gij zoudt vrucht dragen en dat uw vrucht blijve. We mogen "vruchten" zien van de strijd. Kerkelijk, politiek, sociaal, cultureel. Er is hoop voor de "compagnie van God", zoals Calvijn de kerk noemde.

De God des vredes zal de satan onder onze voeten verpletteren.

AMEN

De boom des levens en onze levensroeping

Toen zeide de HERE God: Zie, de mens is geworden als onzer één, kennende het goed en het kwaad. Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke, en neme ook van den boom des levens, en ete, en leve in eeuwigheid.

Zo zond hem de HERE God weg uit den hof van Eden, om den aardbodem te bouwen, waar hij uit genomen was.

En Hij dreef de mens uit; en stelde cherubim tegen het oosten des hofs Eden en een vlam-mig lemmer eens zwaards, dat zich omkeerde, om te bewaren den weg van den boom des levens.

LEZEN: Ezech. 47:1-12
Openb. 22:1-5,14
TEKST: Gen. 3:22-24
Psalm 138:4

ZINGEN: Psalm 56:5
Psalm 56:6
Psalm 52:1,5-7

Pretoria, 1958

6 De boom des levens en onze levensroeping

In het Babylonische Gilgamesj-epos gaat Gilgamesj na de dood van zijn vriend Enkidu op zoek naar de onsterfelijkheid. Op het eiland der zaligen vindt hij het levenskruid. Maar dit wordt hem door een slang ontstolen, waarop de slang zich verjongt door haar vel af te stropen. Wenend zegt Gilgamesj dan tot Ur-sjanabi, de veerman:

Voor wie toch, Ur-sjanabi, heb ik mijn kracht verspild
en voor wie mijn hartebloed geofferd?
Niet won ik het geluk voor mijzelf -
voor dat kameleon heb ik het geluk bewerkt!

En dat is alles. Gilgamesj gaat weer terug naar de grote stad waarover hij koning is, Uruk (Erech), de stad met fundamente en de Astarte-tempel. Daarin moet hij tenslotte berusten. Mensen, inclusief hijzelf, zijn sterfelijk. Maar hun werken trotseren de tijd. Dat is tenslotte Gilgamesj' wijsheid.

Als we Genesis opslaan *lijkt* dit eigenlijk hetzelfde. De mens wordt verjaagd van de boom des levens. Maar tegelijk moet hij de Adama, de cultuurbodem, bebouwen. Voor de sterfelijke, ijdele mens blijft arbeid over, arbeid in het gezicht des doods.

Echter, deze overeenkomst is maar *schijnbaar*.

Want de Bijbel laat niet de *slang* het kruid des levens ontnemen. Het is de *Here*, die het doet. Jahweh - de Trouwe is zijn naam. En *cherubim* gebruikt Hij om de mens uit het paradijs te drijven. Maar die cherubs komen straks weer in de tempel en op de ark voor. De hogepriester mag hen naderen door bloed. En zo zien we in de Bijbel wel een verdrijving door de Here, wèg van de boom des levens. Maar we zien ook wat anders: er is ook weer een lokking. Eerst naar de cherubs, zij steken het zwaard in de schede. Dan naar de boom des levens. Die overwint, Ik zal hem te eten geven van den boom des levens, die in het midden van het paradijs Gods is. Zo eindigt de Bijbel. Door het bloed van de laatste Adam gaat de toegang tot de boom des levens weer open.

't Gilgamesj-epos predikt blote teleurstelling. En Gilgamesj' trots is Erechs grootheid. Overigens al duizenden jaren een puinheuvel. Dàt vergaat.

Maar de Bijbel toont ons de straf over de zonde in al haar felheid, maar omdat *de Here* de mens wegjaagt en niet de slang, daarom is er hoop. De mens kan bouwen gaan: Hij zal zijn werk voleinden en de boom des levens zal eenmaal weer openstaan voor de kinderen Gods.

De boom des levens en onze levensroeping.

- a. Deze levensroeping gehandhaafd ondanks de afsluiting van de boom des levens.
- b. Deze levensroeping versterkt door de ontsluiting van de boom des levens.

a. Er stonden twee bijzondere bomen in de hof van Eden, namelijk de boom van de kennis van goed en kwaad en de boom des levens. Beide bomen hangen met elkaar samen. Het niet eten van de vruchten van de eerste boom zou kennis geven van goed en kwaad. De mens zou daardoor bewust het kwade afwijzen. De boom des levens was een sacrament van het leven. Door het eten van de vruchten van deze boom werd de "jeugd vernieuwd als eens arends". Deze boom was een levenssymbool. Hij bood een waarborg voor het leven bij geregeld gebruik. Beide bomen zijn eigenlijk twee polen, die elkaar afstoten. De een sloot de ander uit.

Nu had de mens gegeten van de boom der kennis. De mens was zich daardoor bewust geworden van het kwaad. Maar proefondervindelijk, door kwaad te doen, niet door het kwaad af te wijzen. De begeerte als God te zijn en kwaad te kennen, dreef mannin en de man tot een zondige daad. Nu klinkt de spot van God: zie - de mens is als Onzer een, kennende het goed en kwaad. Het beeld Gods wilde God zijn. Maar welk een misère.

De mens wilde zich emanciperen, onafhankelijk worden. Welnu - hij heeft zijn zin - hij is zichzelf ten wet.

Welnu - als de mens dat eten wil wat God verbiedt en zo zelf "God" wil zijn, laat hem dan *niet* eten wat God geeft. De boom der kennis van goed en kwaad sluit de boom des levens uit!

Sommigen spreken hier over godennijd. Door het kennen van goed en kwaad heeft de mens een goddelijke eigenschap gekregen, nu mag hij niet ook nog een tweede goddelijke eigenschap, namelijk de onsterfelijkheid, verkrijgen. Maar dit is een heidense gedachte.

Anderen zeggen: God is bang, dat de gevallen mens nu voor altijd als *gevallen* mens onsterfelijk zou zijn. Dus: God bewaart hier de mens voor onsterfelijkheid en doet hem leven als gevallen sterfelijk leven.

Maar ook dit is hier niet bedoeld. De boom des levens was er zeker niet om door 't eten van een vrucht altijd te leven. En "eeuwig leven" betekent nooit *eeuwig bestaan*, maar: *eeuwig gelukkig bestaan*. De boom bemiddelde het voor altijd als gelukkige mensen te leven.

En zie - dat is het nu wat de Here afneemt. Hij berooft de mens van het voor altijd gelukkig leven. De mens zal niet alleen sterven. Maar hij zal ook zich verwonden aan de ellende van de Adama.

En om de mens nu te verjagen zet de Here God *cherubim* bij de levensboom met 'n bliksemend zwaard.

Cherubim. We kennen deze uit de rest van de Schrift: a. ark, b. tempel, c. Ezechiël - dieren, d. Openbaring - dieren (= levende wezens). In Openbaring hebben de cherubs trekken van stier, mens, arend of leeuw. Mogelijk geldt dit ook voor de cherubs op de ark des verbonds en die aan de wanden van de tempel.

De *cherubim* zijn troon dragers (Ezechiël). Ze zijn engelen van de nabijheid Gods en vormen Gods lijfwacht. In Openbaring 4 bewaken de "dieren" Gods heiligheid.

De mens bewaakte niet in het paradijs.

Nu "bewaken" cherubs de boom des levens met een heen en weer zwaaiend zwaard. Wie zal naderen?

Merkwaardig: in de tempel van Salomo zien we aan de muren cherubs en palmbomen. Dit is een herinnering aan de val, aan de verdrijving UIT het paradijs.

En nu is de mens weggejaagd. Achter hem ligt het gelukkige leven. Achter hem is de boom van het gelukkige leven. En voor hem? Voor hem de Adama - de cultuuraarde, die hem straks tot graf dienen moet. Maar daarvoor... hij moet die Adama bewerken. *Bouwen!* Bewaken staat er nu niet meer bij: daarin heeft de mens te zeer gefaald. Maar het bebouwen wordt gehandhaafd. Er *blijft* een taak.

Wij willen dit allereerst bezien. Er blijft een taak ook al is de levensboom afgesloten. We worden hier weer geworpen op wat men noemt: cultuur.

Vaak wordt als doel van de cultuur gezien: de levensboom teruggeven, het paradijs teruggeven. Dit is humanisme. In de moderne wetenschap doet de mens een greep naar het verloren paradijs. De mens handelt daarmee als een moderne Gilgamesj, die naar het levenskruid grijpt en die tenslotte zijn troost zoekt in zijn onsterfelijke roem en onsterfelijke werken.

De Bijbel is echter nuchter: God, geen slang, geen toeval, sloot de levensboom af. God, die tussen de cherubs troont. Ik kan nooit uit eigen krachten het levenskruid terugwinnen. Hier leven we ook in de cultuur - wat genade is. We hebben onze taak, we hebben te arbeiden. Maar dit arbeiden op *zichzelf* geeft nooit geluk, brengt nooit de levensvolheid. De roeping ligt er duidelijk. Ge moogt nooit uit Weltschmerz, uit pessimisme het bijltje erbij neergooien.

Bouwen ondanks de afgesloten levensboom. Maar ge moogt ook nooit uit optimisme denken dat ge alles terugwint uit eigen kracht. Want ge zijt in zonde ontvangen en geboren en met Adam weggejaagd uit de hof van geluk. We moeten nuchter zijn.

b. Is dit alles?

Enkel: het is nu eenmaal zo? Punt. God sluit af en niemand opent?

Neen - want God sluit af. Of beter: de Here God. De God die tussen de cherubs woont. En die God heeft wel - daar komt het praktisch op neer - de mens van zijn troon weggejaagd. En daarmee van het geluk.

Maar de Here God heeft in de geschiedenis de belofte van Genesis 3:15 uitgewerkt. En daarin leren we dat Hij die wegjaagt toch weer laat *naderen*.

De boom des levens en onze levensroeping

Dienen de cherubs en de palmen in de tempel enkel om uw zonden in herinnering te brengen en om de heiligheid Gods te tonen: Hoe groot, hoe vreeslijk zijt Ge alom?

Neen: *want 't is Israëls God die u terugroept.*

Hoe?

Door verzoening op het verzoendeksel met de cherubs. Door BLOED. Bij Christus kruisdood is het kleed met de cherubs en de palmen gescheurd.

In Openbaring 5 zien we dat de cherubs = dieren Christus laten *passeren*. En Ezechiël 47 laat ons het geboomte des levens aan de rivier zien. In Openbaring

22 wordt hetzelfde thema aangesneden. De bladeren zijn tot genezing der volkeren. Die zijn klederen wast heeft bevoegdheid tot de boom des levens en zal door de poorten ingaan in de stad.

We zijn niet zonder hóóp.

Wel: afgesloten van de boom des levens.

Maar ook: in Christus is de boom des levens voor ons geopend.

Zo kunnen we aan cultuur doen. Zo kan ik gaan bouwen. Dat is mijn taak.

Wat breng ik daarvan terecht in mijn sterfelijke, kortstondige leven?

De opdracht van Genesis 1:28 wordt na de zondeval gehandhaafd. In Genesis 9 wordt deze opdracht nog eens herhaald. Bouwen. Cultuur. Wát doen we? Geef u niet over aan optimisme: wij fiksen het wel. Ook inzake de kerk geldt: de levensboom is weg. Maar geef u ook niet over aan pessimisme: we hebben geen roeping, laten we het bijltje er maar bij neerleggen. Want door Christus' bloed is er uitzicht, glans, nadering tot leven en geluk.

Waarom zijn we hier?

Om te bouwen tussen twee levensbomen - 'n afgesloten en 'n toegankelijke.

"Bouwen van de kerk."

"Bouwen van elkander."

AMEN

De roep van Abels bloed

En Hij zeide: Wat hebt gij gedaan? Er is een stem des bloeds van uw broeder, dat tot Mij roept van den aardbodem.

En tot den Middelaar des Nieuwen Testaments Jezus, en het bloed der besprenging, dat betere dingen spreekt dan Abel.

Want Hij zoekt de bloedstorting, Hij gedenkt derzelve; Hij vergeet het geroep der ellendigen niet.

Wees mij genadig HEERE, zie mijne ellende aan, van mijne haters mij aangedaan, Gij, die mij verhoogt uit de poorten des doods;

LEZEN: Gen. 4:1-16
Hebr. 12:18-25
Psalm 9:13, 14
TEKST: Gen. 4:10
Hebr. 12:24

ZINGEN: Psalm 97:1, 6
Psalm 97:7
Psalm 79:4-7
Gezang 15

Pretoria, 1958

7 De roep van Abels bloed

Kerk des Heren!

Bloed heeft een stem. Bloed roept. Maar die stem kan tweeërlei zijn: een roep van vloek en een roep van zegen, een roep om wraak en een roep om genade. Wij willen van die tweeërlei roep gaan horen als we u spreken over:

De roep van Abels bloed.

- a. De kracht van dit bloed.
- b. De machteloosheid van dit bloed.

a. De geschiedenis der mensheid heeft een dramatische inzet: de Kaïn en Abel geschiedenis. Kaïn en Abel. Het is niet onmogelijk dat het tweelingen waren. Omdat er staat: zij voer voort te baren en omdat zij als een paar worden ten tonele gevoerd, is er veel voor te zeggen, dat het hier om een tweeling gaat. Bij de beroepskeuze blijkt niets bijzonders. Er is reeds een differentiatie in veeteelt en landbouw.

Genesis vertelt ons allerlei dingen zo, alsof alles al lang bekend was. Daarom vinden we niets over "ontdekking" van bijvoorbeeld tamme dieren. Ze schijnen er altijd geweest te zijn. We lezen ook niets over het eerste offer. Abel en Kaïn offeren alsof het de gewoonste zaak van de wereld is. Alleen merken we bij Kaïn in dit opzicht 'n zekere zorgeloosheid; hij brengt wat aan. Maar Abel brengt het beste: de eerstgeborenen en hun vet. Kwam hierin reeds de *houding* van Kaïn tot uiting?

Uit het vervolg zien we in elk geval, dat bij Kaïn er een verkeerde houding des harten is; Abels hart is goed. De Here neemt Abels offer aan. Het teken? Dat is onbekend. Het *feit* dat de Here Abels offer aannam, is voor ons de norm.

Nu is Kaïns toorn ontstoken.

Let op de Goddelijke pedagogie. Er is geen sprake van loslaten van Kaïn. In vers 7 vraagt God aan Kaïn: is er niet als gij weldoet verhoging? D.w.z. van het gezicht. Waarom is uw gelaat vervallen, betrokken. Moogt ge het niet indien gij goed handelt opheffen? Doch indien gij niet goed handelt, ligt de zonde als een belager aan de deur, wiens begeerte naar u uitgaat, doch over wie gij moet heersen.

De weg van Kaïn loopt langs het hol van de begeerte. Deze ligt klaar om een lenige sprong naar Kaïn te maken en hem te overwinnen.

God heeft geduld met Kaïn. Het is of de Here de eerste doodslag voorkomen wil. Gij moet over hem heersen. Kaïn, die naam betekent: mán van de Here ontvangen. En een man moet de kop van de slang verpletteren. Maar Kaïn blijkt zelf slangenzaad te zijn. Hij heeft Abel verslagen. En gezien de vraag des Heren heeft hij Abel denkkelijk ook verstopt onder de grond. Abel is weg. De Adama heeft Abel verteerd.

Nu weer een interview, beter een verhoor: Waar is Abel, uw broeder? Kaïn spot: Hij is zelf schaapwachter, moet ik wachter van hem zijn? Zo'n schaapherder van de herder?

Dan volgt het woord van onze tekst: Wat hebt ge gedaan? Hoor, het bloed van uw broeder roept tot mij van de aardbodem. Abel is "ausradiert". Maar zijn *bloed* is er nog. En dat bloed is maar niet opgeslorpt. Dat bloed roept.

Psalm 9: God zoekt de *bloedstortingen*, Hij gedenkt derzelven; Hij vergeet het geroep der ellendigen niet.

Openbaring 6: hoelang ... wrekt Gij ons bloed niet?

Deut. 32:35: Mijne is de wraak en de vergelding.

Deut. 32:43: Juicht, gij heidenen, met zijn volk; want Hij zal het bloed zijner knechten wreken; en Hij zal de wraak op zijne tegenpartijen doen wederkeren, ...

Aan het begin van de Bijbel lezen we dat het vergoten bloed een stem heeft. Maar ook dat God hoort. Genesis is geschreven voor de kerk. Ook daar voltrekt zich de scheiding - offert Kaïn ook niet? Is hij niet vroom op zijn manier? Nu trekt zich door de kerk de scheiding. Nu tekent zich

de vijandschap af. Een smartelijke lijn van Abel tot Zacharia die tussen de tempel en 't altaar ge-dood is. In de kerkgeschiedenis zullen steeds mensen schijnbaar uitgewist worden, bedolven onder grafstenen en herdenkingen.

Want wat is een graf? Vergetend gras.

Het water gaat open en toe,
het water gaat op en gaat neêr,
het water, als 't kind er een steentje in smijt,
het water gaat op en gaat neêr.

Het water gaat op en gaat neêr,
het water gaat open en toe,
en haast is het water weêr heel en gansch stil,
waar viel en waar ligt nu de steen?

En de aarde gaat open en toe,
ook de aarde gaat op en gaat neêr,
wanneer er de putmakers geldwinnend hand
een kist in legt, open... en... toe!

.....

En de aarde zinkt langzamig neêr,
en de aarde zinkt wederom toe,
en wederom strekt er zijn armen naar uit
't vergetende gers, en 't groeit toe.

En de aarde gaat open en toe,
en de aarde gaat op en gaat neêr,
en haast is het alles zo effen en groen,
zo effen als al dat er leeft.

Zo schijnt het toch? Zoals Gezelle zong (in: "Bezoek bij 't graf"). Waar viel en waar ligt nu de steen? 't Water sluit zich, en de *aarde* sluit zich. 't Vergetende gras groeit over de graven. Waar is Abel, uw broeder? Waar is de vrucht van de strijd der kerkreformatoren, der strijders voor Gods naam? Vergeten, vergeefs, ijdelheid der ijdelheden. Vergetend gras! Wie schrijft een in memoriam? Wie telt de levens van vrome Israëlieten, geslachte Waldenzen, vertreden belijders van heden? Vergetend gras!

Maar nee! God hoort. Hij hoort de roep van het bloed. En hij spreekt van loon op de arbeid. En een arbeid die niet vergeefs was. Abel, uw leven was niet zinloos, uw bloed roept. Roept om oordeel! De roep: wreekt uwer knechten bloed! wordt gehóórd. Job heeft het eens uitgeroepen: O aarde, bedek mijn bloed niet, en mijn geroep vinde geen rustplaats (Job 16:18). Maar hij juichte ook in blijde zekerheid: Ik weet dat mijn Goël leeft, mijn bloedwreker (Job 19:28) is daar.

En zie - in de sprake tot Kaïn vinden we hetzelfde. De kerk wete het: de antithese *is* niet vruchteloos. God helpt Abel ook na zijn dood door Kaïn. Zie - is de Adama al vervloekt, nu wordt Kaïn zelf vervloekt. Hij wordt weggezonden en zal dolen tot hij eens een stad bouwt en zijn geslacht zich tegen de Here versterkt als een gebalde vuist. God remt hier Kaïn als het ware af. *In* de geschiedenis komt al gericht. De tortelduif wordt niet gans en al overgegeven aan Kaïnietische verdelgingskoofts. Abel - de stem van uw bloed hoor Ik. En Ik vergeld.

Merkwaardig: Christus' woord in Mattheüs 23. Zelfs in Jerusalems ondergang wordt Abel nog gewroken. Want daar zegt Christus: dat op u kome al het rechtvaardige bloed dat vergoten is op de aarde, van het bloed van de rechtvaardige Abel af tot op het bloed van Zacharia welke *gij* gedood hebt tussen tempel en altaar.

Kerkafbraak is altijd eens-zijn met Kaïn, zich met hem solidair verklaren. Dus: ook de straf van Kaïn delen. Het wrekende bloed.

We kunnen onze tekst uitwerken naar twee kanten. In de eerste plaats moeten we toezien dat we niet in Kaïns zonde komen. Dat is *in* de kerk geen onschuldig bloed vergieten. Anderzijds mogen we ons getroost weten als we met "moeite" zitten, met zorg en uitzichtloosheid. Ons ploeteren is nooit tevergeefs. Er volgt loon op de arbeid. Het leven is niet als een steen in 't water. God hoort, God ziet. Hij is sterker dan vergetend gras.

b. Abels bloed spreekt krachtig, maar toch wordt deze kracht overtroffen.

Hebreeën 11:4 zegt, dat Abel een meerdere offerande geofferd heeft dan Kaïn. Door het geloof spreekt hij nog als hij gestorven is. Abel spreekt!

Maar anderzijds: Er is een sterkere stem, namelijk het bloed van Christus. Christus heeft een andere positie dan Abel. Hebreeën 12 noemt Christus de Middelaar des Nieuwen Verbonds. We kunnen daarbij denken aan Mozes, de middelaar van het Oude Verbond. In Exodus 24 werd het boek des verbonds besprengd met bloed. Nu is er in Christus een Nieuw Verbond gekomen, besprengd met Christus' bloed. Dit bloed maakt het verbond vast. Dit bloed is verzoenend. Daarom is dit bloed beter en sterker dan het vergoten bloed van Abel. De kracht van Christus' bloed overtreft die van Abel!

De geest van Abels bloed is dat het spreekt van wraak en recht. Maar Christus' bloed spreekt van nog meer:

o Stemme van 't houtene Kruis,
o stem van het houtene Kruis,
ik vraagde zo dikwijls, ik vraagde en ik bad,
en... de antwoord is altijd: het Kruis.

Christus' bloed spreekt van verzoening, van rechtsgrond. Van vastheid. Van vergeving. Betere dingen!

Zien we naar Gods woorden tot Kaïn na zijn doodslag, wel, dan is het alsof *toen* al de kracht van Christus' bloed merkbaar werd. Want hier treft weer de zorg, men zou bijkans zeggen: de tedere zorg voor Kaïn. Kaïn zegt: mijn zonde is te zwaar om te dragen.

En dan is het merkwaardig: God geeft een teken aan Kaïn, dat ieder die hem doden zal zeventvoudig gewroken zal worden. God spaart Kaïns geslacht. Men heeft dit gemene gratie genoemd. Maar beter kan dit tempering van het oordeel heten. Op grond van het komend bloed van de Grote Abel spaart God Kaïn nog. God is lankmoedig. Het bloed van de eerste Abel roept om wraak. Maar het bloed van de laatste Abel zegt: Vader, vergeef het ze, want ze weten niet wat ze doen.

Christus' bloed houdt de wereld nog gaande. Daarom kunnen er nog Kaïns zijn. Om de kerk. Christus' bloed is bovenal zijn volk genadig. Hebreeën 12 zegt dat wij gekomen zijn tot het bloed van de Middelaar des Nieuwen Verbonds, Jezus. Ziet dan toe, dat gij Hem die sprékt niet verwerpt. O stemme van het houtene Kruis. Hier ligt onze zaligheid. Er is veel gezwoeg, veel getob, veel teleurstelling. Maar *hier* is uitzicht en levenskracht. Ziet dan toe, dat gij Hem die spreekt niet verwerpt.

We moeten vasthouden aan het woord des kruises en niets willen weten dan Jezus Christus en dien gekruisigd.

Gemeente - daarin ligt onze enige hoop, de goede hoop. Daarin ligt ons bloed vast. Door zijn bloed wordt ons gemoed gereinigd van de zonde.

Jezus, uw verzoenend sterven. Daarin ligt ons houvast als we sterven en nu we nog leven. Dat uw bloed *vandaag* onze hoop dan wekke en onze schuld bij God bedekke.

AMEN

En hij noemde zijn naam Noach, zeggende: Deze zal ons troosten over ons werk en over de smart onzer handen, vanwege het aardrijk, dat de HERE vervloekt heeft.

LEZEN: Gen. 8:1-22
TEKST: Gen. 5:29

ZINGEN: Psalm 84:3, 6
Psalm 43:3, 4, 5
Psalm 29:6

Nieuwjaar 1948

8 Lamechs profetie

Geliefden in de Here,

We spreken u over:

Lamechs profetie.

- a. Opheffing van de vloek over de eerste Adam.
- b. Komst van de zegen door de tweede Adam.

Tussen de tijd vóór de zondvloed en deze tijd is zeer zeker een *parallel* te trekken. Immers, dat heeft onze hoogste Profeet en Leraar zelf ons geleerd. Hij heeft de tijd van voor zijn wederkomst, *deze tijd* dus, vergeleken met de dag van Noach: "En gelijk de dagen van Noach waren, alzó zal ook zijn de toekomst van den Zoon des mensen. Want gelijk zij waren in de dagen vóór de zondvloed, etende en drinkende, trouwende en ten huwelijk uitgevende, tot den dag toe op welken Noach in de ark ging, en het niet bemerkten, totdat de zondvloed kwam en hen allen wegnam, alzó zal ook zijn de toekomst van de Zoon des mensen."

Vóór de zondvloed was er evenals nu een zéér sterk ontwikkelde cultuur. Lamech uit het geslacht van Kaïn en zijn drie zonen leefden uit een sterk *cultuuroptimisme*. De mens was zijn zijn bewust geworden. Kracht, schoonheid, vernuft, wetenschap. Ach, de mens voelde zich helemaal zo zielig niet meer. Hij kwam er aardig bovenop. Het Paradijs was wel verloren. Maar de mens ging het in *deze* wereld weer herwinnen door *eigen* krachten. Hij was voorwaar al aardig op weg. Hij werd al meer heer en meester in de wereld. Zijn leven werd beschaafd. Een verwerven en genieten. Het huwelijk gebruikte hij naar eigen inzicht. En wilde hij meer vrouwen - dan nam hij ze - werd het niet gezegend?

En de techniek beheerste hij ten volle. Al meer steden verrezen. Al luxueuzer werd het leven. Al minder zorg kwam er. Het leven werd geriefelijk. God had wel een paar dreigende woorden gesproken over een Paradijsvloek. Maar die was men al aardig te boven. Het mensdom had al meer succes - was hun optimisme niet gegrond?

En dan merkte de mens al meer zijn *kracht* en *sterkte*. Was hij niet alles waard: "Ik sloeg een jongeling dood om een buile en een man om een wonde"?

Een korte vergelijking met deze tijd kan volstaan. Ook vandaag is de mens het centrum. Humanisme klinkt ons overall tegen. De mens lost de problemen op. De mens bouwt een nieuwe wereld. De mens heeft het leven verfijnd. En er is wel eens een "crisis", een "impasse", een kink in de kabel. Maar er zijn brood en spelen, een wereld van luxe, cultuur, geraffineerd vermaak om een pleister op de wonde te leggen. Men jaagt al meer naar hóger perfectie, volmaking van het leven en twijfelt niet aan het slagen ervan. Dit nieuwe jaar dat ingegaan is, toont heus geen deemoedige, verslagen mens, maar een *zelfbewuste*, autarke mens, die zelf de teugels van zijn lot en leven in handen neemt, geen God en meester erkennend. De *cultus*, de dienst aan God verbleekt, de *cultuur*, het bouwen aan het altaar van de mens schittert.

Echter - naast het Kaïns geslacht, het slangenzaad was en is het geslacht der Sethieten, het vrouwenzaad. En dat bezag en beziet de wereld anders. Want het vrouwenzaad kent de zonde. Op de bodem aller vragen ligt der wereld zondenschuld. Vooráán in de menselijke historie ligt Gods vloek en gericht over 's mensen afval van de hoge God. En daarom zag en ziet de profetie én toen én nu:

Wat afvalt van de hoge God
moet vallen.
Een zelfde deel, een zelfde lot
voor allen!

Het is heden als in de dagen van voor de vloed. Toen kolkte het water onder de voeten van de cultuurhelden. Gods oordeel dreigde. Het is slechts een ogenblik in zijn toorn. Henoeh, de ze-

vende van Adam *profeteerde*: De Here zal komen met zijn tienduizenden van heiligen. Het kerkvolk van voor de vloed zag de donderwolk al samen pakken. In die dagen begon men de naam des HEREN aan te roepen. Uit diepten van ellende. Men voelde dat ondanks alle schone schijn, Gods hand zich reeds uitstreckte om alle afvallige bouwsels te vermorzelen.

En nu? Is het niet zo dat God eenmaal de Antichrist verdoen zal? Is ook heel deze Godvergeten wereld niet rijp voor het gericht? Is het niet zo, dat onder deze zich opbouwende wereld brandt het vuur dat straks alles zal verteren?

Is het dan zo dat toen en nú het Kaïns geslacht optimistisch is en dat het kerkvolk vandaag enkel pessimistisch zijn kan? Enkel ineen kan krimpen? Kunnen we enkel de handen in de schoot vrouwen of dreigend opsteken: "De Here komt! Wee u"?

Neen broeders en zusters. We kunnen meer doen. Al zijn we niet *optimistisch*, d.w.z. leven we er niet luchtig over heen. Al zien we de slagschaduw van Gods oordeel - we hoeven ook niet pessimistisch te zijn. Er is uitkomst. Reeds de kerk van vóór de zondvloed zag het.

We vestigen daartoe het oog op Lamech, de vader van Noach. Lamech behoort tot het geslacht der Sethieten. De kerk. Lamech blijkt een diepe ellendekennis te bezitten. Hij is het tegenbeeld van die andere Lamech uit Kaïns geslacht. En nu wordt hem op 182-jarige leeftijd - de geslachten leefden toen lang - een zoon geboren. Indien hij leefde uit een wanhoopsstemming zou hij gezegd hebben: wat verschrikkelijk is deze geboorte! Wat voor leven gaat dit kind tegemoet. Zal boven hem Gods oordeel zich samenpakken?

Maar Lamech die de ellende kent en Gods toorn - kent ook het stuk der verlossing. En zó staande bij de wieg van zijn zoon geeft hij hem de naam NOACH, d.w.z. rust, want zegt hij: deze zal ons troosten over ons werk en over de smart onzer handen, *vanwege* het aardrijk, dat de HERE gevloekt heeft. Het is dus zo dat Lamech in een gevleugeld woord de naam *Noach*, rust, *verklaart*. Noach kan rust brengen want hij zal troosten, andere vertaling: rust brengen, van de moeitevolle arbeid der handen aan de *Adama*, de akkerbodem, die de HERE gevloekt heeft.

Ge hoort hierin onmiddellijk een zinspeling op de Paradijsvloek: Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt.

Aardrijk, aardbodem, Adama, is speciaal de akker, waaruit de vruchten moesten komen. Lamech weet van Gods oordeel over de zonde. Lamech geeft helemaal zo hoog niet op van de cultuur van die andere Lamech en Jabal en Tubal-Kaïn en Jubal, want daardoor wordt de ellende *gecamoufleerd*. Maar ze blijft bestaan. Gods vloek blijft bestaan. En deze kan alles verdelgen naar zijn believen.

En toch: deze zal ons *troosten*, deze zal ons rust brengen over onze moeitevolle arbeid aan de door de HERE gevloekte aarde!

Lamech kent niet alleen de Paradijsvloek over de eerste Adam - maar ook de Paradijsbelofte van een tweede Adam!

En zo ziet hij zijn zoon als een heenwerker, een wegbereider, naar die tweede Adam.

Ik geloof niet dat Lamech geloofd heeft dat Noach de tweede Adam zelf was, maar hij heeft wel een type van Hem in zijn zoon gezien. Hij zag niet enkel ondergang, maar hij zag zijn zoon voortwerkend aan die gouden draad, die zou lopen tot *het* vrouwenzaad, de tweede Adam, de grote Noach, de grote Rustbrenger, die zegt: Komt allen tot Mij die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven! Profetisch verlicht zag Lamech door alle oordeel en donkerheid licht dagen: troost, enige troost! Een Adam zou verlossen - van de vloek over de *Adama*, de aardbodem!

En zie dat is in het leven van Noach wel zeer schoon uitgekomen. Was hij niet reeds een Adam, een ambtsdrager, een profeet, koning en priester? Was in hem niet reeds een afglans van *de* grote Adam, Jezus Christus?

Zie - Noach profeteerde! En zo bracht hij onrust, maar verkondigde rust voor allen die geloofden. Komt allen tot de ark en God zal u rust geven. En zo wees hij zijn geslacht de richting. Ja, ook na de zondvloed trad hij als profeet op en wees de toekomst aan alle volken.

Zie - Noach was ook koning! Als tot Adam kwamen de dieren ook tot deze Adam. Noach redde de schepping in zijn ark. Op de Kaïncultuur rustte de vloek. Maar op zijn cultuur, zijn arkbouw, rustte Gods zegen. Als een tweede Adam bouwde en bewaarde koning Noach in de ark de ganse schepping. En zo troostte hij!

En tenslotte: Noach was ook priester, *middelaar* tussen God en mensen om te redden uit het water des oordeels. Trouwens - wie heeft er groter priesterlijk offer gebracht dan Noach? Na de vloed offerde hij van alle reine dieren die in de ark waren en die expres in groter getal meegenomen waren dan de onreine dieren. Salomo offerde bij de tempelwijding 22.000 runderen en 120.000 schapen. Maar priester Noach offerde een WERELD-offer van herten en duiven en alle reine dieren.

En... de Here nam dit wereldoffer aan. Er staat: De HERE róók de liefelijke geur en zeide: Ik zal voortaan de Adama, de aardbodem, niet meer vervloeken, voortaan zullen alle getijden niet ophouden. Er staat eigenlijk: de HERE rook de *rustbrengende* geur. Juist door zijn offer bracht Noach rust, troost aan de wereld. De Here nam dit wereldoffer aan en beloofde krachtens zijn verbond de zondvloed niet te herhalen.

Was Lamechs profetie niet reeds gedeeltelijk vervuld - Noach heeft als Adamskind, profeet, priester en koning het menselijk geslacht getroost vanwege de moeitevolle arbeid aan de aardbodem.

Maar... meer dan Noach is hier. Jezus Christus is de grote wereldredder, de grote rustbrenger. Noachs werk was er om Hem, door Hem! In Noach profeteerde, regeerde en offerde Jezus Christus reeds. En bij zijn komst op aarde deed hij dat nog volkomener.

En zo is er hoop voor dit geslacht. Jezus Christus houdt deze wereld nog vast. Profeet. Koning. Priester. 1947 was er om Hem. 1948 is er van Hem. Jaar onzes Heren. Dat is dus jaar van de grote Trooster, Rustaanbrenger. Jezus Christus zal in dit jaar heenwerken als tweede Adam volkomen naar de nieuwe wereld, waar alle vloek over de Adama, de aarde opgeheven is. Want - er zal, zegt Openbaring 22, geen vervloeking meer over iemand zijn.

En zo heb ik in deze tijd te staan. Als Lamech zien we wolken boven deze wereld samepakken. *Zware wolken*. Wolken van Gods oordeel. Het aardrijk is vervloekt. De arbeid der handen is moeizaam. De zonde doorkerft alles. Al meer trekt de antichristelijke zuurdesem de wereld door. Al meer gaat hij als de mens bouwen en bewaken. En zijn concurrentie met de grote Noach kan de mens van heden best volhouden. Want de cultuuroverwinningen worden geboekt aan de kant van Kaïn-Antichrist.

Maar o, hoe ziet het geloofsoog staande bij de wieg van 1948 Gods oordeel over dit zich verhardend zelfgenoegzaam geslacht. Wie niet gelooft, hééft het oordeel al in zich. En waar het dode lichaam is worden de gieren vergaderd.

Doch - we gaan niet pessimistisch 1948 in. Want zoals Lamech vóór de oordeelsstormen de messiaanse rust en troost zag - zo kunnen wij, staande bij de wieg van 1948, ook niets anders doen dan opzien naar Jezus Christus en zeggen: deze zal ons troosten over onze moeizame arbeid in dit gevloekte leven. Er blijft een rust over voor het volk van God.

Zo wens ik u in naam van Jezus Christus veel heil en zegen. Doch bedenk: ge kunt die aléén vinden in geloofsgehoorzaamheid aan Hem. Al die beste wensen van vandaag zijn zeer arm. Zegen is nooit automatisch, maar altijd gebonden aan volbrenging van eisen. Daarom wens ik u toe dat ge ziende in Jezus Christus er troost is, zó uw arbeid zult doen, wetende dat uw arbeid niet ijdel is in de Here.

Vaders, moeders - er is perspectief! Uw werken, uw bouwen, uw bewaken is in Jezus Christus, de tweede Adam, eigenlijk paradijswerk. Als ambtsdragers heeft uw leven zin.

Gij allen die God roept tot arbeid - in de Here is het Hem aangenaam. Dát ook draagt vrucht tot het nieuwe Jeruzalem. Knip niet uw leven in stukjes, zondag voor de Here en de week - nu ja, dat hangt erbij. Gij, Adamskind, werkt toch ook met uw handen in de Adama, de aardbodem. Gij zwoegt en zweet toch ook als mens voor uw brood. Welnu - in Jezus Christus is dat *zwoegen* opgenomen in zijn troost. Besef dat ge ook in uw werk ambtsdrager zijt en zo in geloofsgehoorzaamheid reeds gezegend wordt.

En gemeente, dit geldt ook onze moeitevolle reformatische arbeid; de strijd om de Vrijmaking. We denken wel eens: wat voor zin heeft het op deze wereld. Maar Jezus Christus, de Koning zijner kerk, zal ons troosten! Hij troost over deze moeitevolle arbeid der handen op dit gevloekte wereldrond. Ook hier is zeker onze arbeid niet ijdel. We moeten juist allen die gebonden zijn roepen: Komt allen tot Hem die vermoeid en beladen zijt - hij zal u TROOST, RUST geven!

Zo gaan we 1948 in.

Voorwaar: het *is* als in de dagen van Noach. Enerzijds leeft de wereld voort in dolle roes. Optimistisch of pessimistisch wanhopig. De kerk zij noch optimistisch noch pessimistisch. De kerk zij GELOVIG. In de tweede Adam, de grote Noach. De kerk leve uit zijn profetische, koninklijke, priesterlijke bediening. Ook dit jaar. Het zàl een zeer onrustig jaar worden, 1948. Jaar van regeringsjubileum en herdenking van 300 jaar onafhankelijkheid. Maar ook een jaar dat herinnert aan de revolutie van 1848, een jaar dat stellig nog evenzeer door revolutie en communisme gestempeld zal worden.

Maar voorwaar, voorwaar zeg ik u - in trouw aan Jezus Christus heeft de kerk in alle onrust - rust: ik geloof in de enige troost.

Er blijft een rust over voor het volk van God.

AMEN

De sparende genade des HEREN

En Noach bouwde den HERE een altaar; en hij nam van al het reine vee, en van al het rein gevogelte, en offerde brandofferen op dat altaar.

En de HERE rook dien lieflijken reuk, en de HERE zeide in zijn hart: Ik zal voortaan den aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil, want het gedichtsel van 's mensen hart is boos van zijn jeugd aan; en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb.

Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht, niet ophouden.

LEZEN: 2 Petr. 3
TEKST: Gen. 8:20-22

ZINGEN: Psalm 42:4,5
Psalm 42:7
Psalm 93
Gezang 23:6

Leerdam, bidstond watersnood, 8 februari 1953

9 De sparende genade des HEREN

Wij willen allereerst de HERE danken, gemeente, omdat Hij ons gespaard heeft. En we willen daarin zijn hand en zijn trouw zien. Het grootste deel van onze lage landen bij de zee is behouden gebleven. Ondanks de catastrofe, die duizenden getroffen heeft, is het grootste deel van ons land intact gelaten. We hebben dit niet verdiend. Wij waren niet beter dan de mensen in Stavenisse of Stellendam. We moeten niet denken, dat hier een soort verdienste in ligt, dat het natuurlijk is dat het langs òns heenging. Hier is alleen van sparende genade des Heren over ons land en volk sprake. Hij wilde ons land en volk niet volledig van de kaart vegen. Hij wilde ons land en volk nog een toekomst geven.

Wij willen vanmorgen vragen naar:

- a. De *grond* van deze sparende genade des HEREN.
- b. Het *doel* van deze sparende genade des HEREN.
- c. De *begrenstheid* van deze sparende genade des HEREN.

a. Hoe komt het, dat God vandaag nog genadig geweest is, dat de wateren Nederland *niet* geheel hebben weggespoeld, dat andere landen in het geheel geen schade opliepen. We willen om deze vraag te beantwoorden onze gedachten terugleiden naar het moment, dat Noach uit de ark kon komen. Een jaar had de HERE zijn strafgericht gehouden. Het was een grote overstroming geweest, niet maar een natuurramp, maar een oordeel over de zonden. Misschien heeft men toen ook wel gesproken van een ongelukkig samengaan van storm en springvloed. De Here hééft al de krachten der natuur doen samenwerken om de zondige mensheid wèg te vagen. Alleen Noach en zijn gezin werd gespaard in de ark met de dieren.

Een jaar na 't begin van de vloed kon Noach met de ontscheping beginnen. Alle dieren verlieten de ark. Zijn gezin betrad het bergland. Een nieuwe toekomst opende zich.

Doch nu ging Noach niet zomaar aan het werk van de herbouw. Hij heeft gevoeld, dat dit gebeuren zich zou kunnen *herhalen*. De zonde was gebleven. En als de HERE telkens weer zou moeten ingrijpen door een watervloed? Geen vlees zou bestaan.

Daarom greep Noach naar het *offer*. Hij bouwde een altaar, een verhevenheid om wat hij de Here geven wilde als het ware Hem dichter onder 't oog te brengen. En op dat altaar offerde hij alle vee en gevogelte, dat geschikt was om geofferd te worden. Bij het gaan in de ark had Noach expres van de offerbare dieren méér exemplaren meegenomen op Gods bevel. Noach zal de ganse tijd, dat hij in de ark was, gehunkerd hebben om dit offer te brengen. Daarom gaat hij er direct na het gaan uit de ark realisering aan geven. Het is het grootste dierenoffer dat ooit gebracht is. Van alle soorten reine dieren kwamen er op dat altaar. Salomo in al zijn heerlijkheid heeft zo'n offer nooit gebracht. Hier werd als het ware de ganse schepping Gode ten offer gebracht. De gehele schepping zuchtte naar de Here, de God der kerk, vol verwachting, smekend, dat geen tweede vloed komen zou.

En nu lezen we de bekende woorden: En de Here rook de liefelijke reuk. Er staat voor *liefelijk* een woord dat samenhangt met de naam *Noach*. Noach betekent rustbrenger, trooster. Toen hij geboren was, sprak Lamech: "Deze zal ons troosten over ons werk en over de smart onzer handen, vanwege het aardrijk, dat de HERE vervloekt heeft". Welnu, dit rust brengen, dit troosten, heeft Noach gedaan door dit wereldoffer. De HERE rook de rustaanbrengende geur van dit offer. Dit offer heeft verzoening gebracht. Dit offer heeft het erbarmen des Heren opgewekt.

Daarom sprak de HERE: "Ik zal voortaan de aardbodem niet meer vervloeken om des mensen wil, want het gedichtsel van 's mensen hart is boos van zijn jeugd aan; en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk Ik gedaan heb. Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden." Op grond van dat offer beloofde de Here de aardbodem dat is het *cultuurland*, dat gevloekt was, *niet* meer te vervloeken. Noachs daad hééft getroost, heeft rust gebracht. De mensen, de dieren, ze hoeven nu niet meer de wereld binnen te gaan in de verwachting dat elk ogenblik wéér de fonteynen des hemels zich openen zullen. Neen, de Here zal het leven nu mogelijk maken. Ondanks de zonde des men-

sen zal de wisseling der seizoenen, bloeitijd en oogsttijd, koelte en zomerse warmte doorgaan. Het zal groeien en rijpen. Het leven zal mogelijk zijn.

Gemeente van onze Here Jezus Christus: door déze belofte is het mogelijk, dat wij nog heden bestaan. Daarom heeft de HERE ons nog niet weggevaagd. Want Noachs offer op Armeens bergland, dat grote wereldoffer kan niet los gedacht worden van dat *andere* wereldoffer: 't offer van Jezus Christus op Golgotha.

Waarom gaat de zon op en onder, waarom slaan de golven niet over *alle* kusten: het enige antwoord is: om 't offer van de Grote Rustbrenger, Jezus Christus. Niet om allerlei "natuurlijke" oorzaken. Maar omdat God door Hem de wereld nog in stand houdt. Om het Rode Kruis van Hem kan Nederland nog verder bestaan.

b. In de tweede plaats willen we letten op het *doel* van deze sparende genade des Heren. *Waarom* spaart de Here ons, de wereld nog? *Waarom* heeft Hij dat sinds Noach gedaan, hoewel het zinnen en plannen maken van 's mensen hart van der jeugd af aan boos is?

Ook hier moet weer het antwoord gevonden worden: om het werk van Jezus Christus, om de komst van zijn koninkrijk, om de afbouw van zijn gemeente. De Here laat de wereld niet zondermeer bestaan om de wereld zelf. Neen, de wereld is werkvloer - kerkvloer. De aarde is bouwterrein Gods. Zaaiing en oogst, dag en nacht hebben hun betekenis in verband met de bijeenvergadering van Gods kinderen. Om de kerkgeschiedenis mogelijk te maken belofde de Here aan Noach geen wereldvloed meer te *zenden*. En totnogtoe heeft de Here zich hieraan gehouden. O ja, telkens zijn er wel gedeeltelijke overstromingen geweest. Maar nooit heeft de Here *alles* laten verzwelgen. We spreken van een nationale ramp. Doch nog geen eenderde deel van ons land is getroffen; de Here slaat met *máte*. Ondanks verwarring stuwt het leven weer voort. En wij zijn gespaard. Laat ons toch, gemeente, het grote DOEL hiervan zien. God laat ons in het heden der genade door Jezus Christus *om* ons ambt, onze taak. We leven niet om te *léven*. We zijn niet van de storm gespaard en daarmee: punt. Maar om ons leven te geven in dankbaarheid.

Helaas is dit voor een groot deel van onze natie verborgen. Die kent wel - en dat is gelukkig - groot medegevoel en gehoorzaamheid aan de tweede tafel der wet, maar van de gehoorzaamheid aan de eerste komt weinig terecht. We zullen ons boven hen niet mogen verhoovaardigen, doch moeten toezien, dat wij niet in dezelfde zonde van *oppervlakkigheid* vallen. Hoevelen zijn er niet, die zich christenen noemen, maar die hun leven niet *geborgen* weten in Christus, die niet toekomen aan dankbaarheid omdat ze geen verlossing kennen. Hoe zal het nu weer gaan, volgende week met jeugd en gezinnen? Even maakt de ramp ernstig. Maar dat is er spoedig weer af. En het leven "herneemt zijn rechten". Zullen we ons metterdaad bekeren gaan? Een nationale verootmoediging aan de lopende band helpt niet, als er geen waarachtige kennis van *zonde* is, en geen hartelijk VOORNEMEN om van nu voortaan de Here te dienen. Deze ramp heeft ook gevaren: oppervlakkige verootmoediging, niet zien van de omvang der ramp: het werk der vaderen is afgenomen van een volk dat het werk der vaderen verliet... Eenheidsroes...

Het is de Verbondsgod (Jahwe) in Jezus Christus, die ons leven spaarde. Ons enige levens*doel* is de dienst aan Hem. Zien we dat, gemeente? Leven we zó uit de sparende genade des Heren! Dan heeft de Here in zijn behoud van ons niet tevergeefs gesproken.

c. Bedacht moet echter worden, dat zijn sparen grenzen kent. Daarom spreken we ten derde over de begrensdheid van de sparende genade. Het verbond met Noach opent wel mogelijkheid van geschiedenis en leven. Maar niet tot onbeperkte verten. Want eens zal Christus' koninkrijk afgebouwd zijn. Dan is de laatste uitverkorene binnengebracht. En dan houdt de Here de verdervende krachten *niet* meer tegen.

De verdervende krachten zullen vuur zijn van gericht. Maar niemand denke dat de rol van het water sinds de zondvloed uitgespeeld is. Christus verkondigt in Lucas 21:25: "Daar zullen tekenen zijn in de zon en maan en sterren, en op de aarde benauwdheid der volken met twijfelmoeidigheid, als de zee en watergolven groot geluid zullen geven, en de mensen het hart zal bezwijken van vrees en verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen; want de krachten der hemelen zullen bewogen worden. En alsdan zullen zij de Zoon des mensen zien komen in een wolk met grote kracht en heerlijkheid."

Bij Christus' wederkomst wordt het *water* dus ingeschakeld: vloedgolven en springgetij.

En het boek Openbaring, geschreven op een eiland, met de zee aan alle kanten van de horizon, noemt de verwoesting der zee herhaaldelijk. In hoofdstuk 7 is sprake van engelen, die wachten moeten met aarde en zee te beschadigen totdat de dienstknechten Gods verzegeld zijn. Openbaring 8 spreekt van een grote berg in de zee waardoor eenderde der schepselen sterft. Openbaring 16 spreekt van een sterven van alle levende ziel in de zee.

De zee heeft dus in het komende oordeel Gods een *herautendienst* te vervullen. De bedeling sinds Noach loopt af. De gerichten komen, ook door de zee. De Here gaat zijn sparende genade *terugtrekken* over een wereld, die zich niet bekeert. En alle stromen en tijen verkondigen luide: Hij komt, Hij komt, om d' aard te richten.

Zo zullen we onder dat aspect ook de ramp van verleden week bezien. Lucas 21 spreekt van een vrees van de mensen voor de gehele oecumene, de *gehele wereld*. Zó ver is het nog niet gekomen. Slechts een *wereldfragment* is getroffen. Maar de Here heeft *iets* van zijn oordeel laten zien, opdat we ons bekeren. Heden dan, zo gij zijn stem hoort, verhardt u niet, maar bekeert u. Hoor de stappen van Christus' wederkomst ook in het gebeuren van deze dagen. Nog is de ordening van Noach in stand gehouden. Maar de HERE gaat deze verbreken. We mogen niet denken, dat de zee en het vuur altijd binnen hun perken zullen blijven. Eens zal het heelal wankelen in zijn voegen.

Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanige behoort gij dan te zijn in heilige wandel en godzaligheid, verwachtende en haastende tot de toekomst van de dag Gods.

Van de dag des Heren, 1 februari, loopt een lijn naar de gróte dag des HEREN.

Koopt dan de tijd, die gij nog ontvangt door Jezus Christus, uit, daar de tijd kort is. Ge staat tussen zondvloed en wereldgericht. Ge leeft ná de zondvloed. Door Noachs en Christus' offer móógt ge leven. Maar Christus' komst klopt op de deuren... Hij komt om uw leven te richten. De zee geeft alarmsignalen.

Zo verwachten we een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Daarin zal geen zee meer zijn. Gods verbond met Noach komt tot voltooiing. En geen vervloeking zal meer tegen iemand zijn. En God zal alle tranen van de ogen afwissen.

"Daarom geliefden - verwachtende deze dingen, benaarstigt u, dat gij onbevlekt en onbestraffelijk in Hem bevonden moogt worden in vrede".

AMEN

De zegen van de Verbondsgod over de gespaarde mensheid

En God zegende Noach en zijne zonen, en Hij zeide tot hen: Zijt vruchtbaar en vermenigvuldigt, en vervult de aarde.

En ulieder vreze en ulieder verschrikking zij over al het gedierte der aarde, en over al het gevogelte des hemels; in al wat zich op de aardbodem roert, en in alle vissen der zee; zij zijn in uwe hand overgegeven.

Al wat zich roert, dat levend is, zij u tot spijs; Ik heb het u al gegeven, gelijk het groene kruid.

want God heeft den mens naar zijn beeld gemaakt.

LEZEN: Gen. 1:20-31

Gen. 8:15-9:7

TEKST: Gen. 9:1-3, 6^b

Morgenzang:3, 4

ZINGEN:

Psalm 147:5, 7

Psalm 147:6

Psalm 8:4-9

Leerdam, bidstond voor gewas en arbeid, 1953

10 De zegen van de Verbondsgod over de gespaarde mensheid

Gemeente van onze Here Jezus Christus!

Na de ramp heb ik u het Woord bediend over Genesis 8:20-22, het voorgaande. We spraken toen over Gods *sparende genade*, die gegrond was in het offer. Allereerst in het plaatsvervangende offer van Noach, maar in diepste zin in dat van Christus. Ook ten aanzien van het stoffelijke geldt: in het kruis zal 'k eeuwig roemen.

We willen thans de aandacht vestigen op het vervolg en gaan u spreken over:

De zegen van de Verbondsgod over de gespaarde mensheid.

- a. Gave.
- b. Opgave.

a. Onze tekst begint met: En God zegende. Daarom heeft het zin te vragen: wat werd hiermee bedoeld? Wat betekent het, als de HERE zegent of - zoals we ook veel in de Schrift lezen - door mensen DOET zegenen. Een heersende opvatting is: zegenen is zoveel als wensen, toebidden. Zegenen is een goede wens meegeven. Maar als we even nadenken, kan daarvan bij God geen sprake zijn. We kunnen toch moeilijk ons indenken dat God bij een zegen wenst, dat Hij eenmaal iets doen zal. Neen, als God zégent, dan belóóft Hij wat, dan zegt Hij iets toe, dat zeker komen zal. Als de Here zegent - dan deelt Hij in die zegen het goede mee. De zegen des Heren is als het ware een scheppingswoord. Door dat Woord te spreken schèpt de Here zegen, gunst, leven. De zegen des Heren, die maakt rijk. Wie gezegend is, die is gezegend, is begenadigd. Die heeft niets meer te wensen, hij déélt in 's Heren goedheid.

We lezen in de Bijbel 't allereerst van zegenen in Genesis 1. Niet bij de schepping van levenloze dingen en planten, maar bij de schepping van levende, bewegende wezens, de dieren, gaat God zegenen: "God zeide: Weest vruchtbaar en wordt talrijk". Door zó te spreken GAF de Here aan die dieren vruchtbaarheid en uitbreidingsmogelijkheid. God sprak niet: "Ik hoop dat het eens nog zo ver komt", maar God gaf met zijn Woord de levensgroei en bloei.

Hetzelfde zien we bij de schepping van de *mens*: "God zegende ze en zeide: Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt u". Gods Woord schiep de voortplantingsmogelijkheid van de mens, zijn expansiemogelijkheid over de wereld, zijn werklust en werkterrein. God schiep de mens naar zijn beeld. God zegende hem zo, dat hij als bebouwer van de aarde Hem *afbeelden* mocht in zijn arbeid. Gods zegen stelde hem ertoe in staat.

Welnu - ná de zondvloed lezen we wéér van die ZEGEN. Éérst weer over de dieren. Noach moet de dieren uitlaten, *opdat* ze zich voorttellen op de aarde en talrijk worden. Daarna lezen we van Noachs offer en 's Heren zegen.

En dàn volgt: "En God zegende Noach en zijn zonen en zeide tot hen: Weest vruchtbaar, wordt talrijk en vervult de aarde. En de vrees en de schrik voor u zij over al het gedierte der aarde en over al het gevogelte des hemels, al wat zich op den aardbodem roert en alle vissen der zee; in uw hand zijn zij gegeven. Alles wat zich roert, wat leeft, zal u tot spijze zijn; Ik heb het u alles gegeven, evenals het groene kruid."

En wat we nu ten aanzien van de vorige *zegeningen* zeiden, zeggen we ook hier: Wat God hier uitspreekt is maar geen matte WENS, Hij HOOPT dat Noachs zonen vruchtbaar zullen zijn, enz. Neen, Hij BELOOFT hier vruchtbaarheid en levensmogelijkheden over 't wereldrond. Hij GEEFT het aan Noach en zijn nageslacht. Hij geeft het krachtens zijn verbond. Hij geeft het als antwoord op de bidstond die Noach heeft gehouden na de zondvloed. Want is zijn OFFER geen bidstond geweest, geen afbidden van verdere oordelen?

De Here heeft dit wereldoffer aangenomen en geeft maar niet zaaiing en oogst, maar vooral ook zegen over 't leven van de mens.

En wat houdt die zegen nu in?

De zegen van de Verbondsgod over de gespaarde mensheid

Allereerst: wordt vruchtbaar. De Here kondigt daarin af, dat Hij in de weg van het *huwelijk* het menselijk geslacht zal uitbreiden. Manlijk en vrouwlijk heeft Hij de mens geschapen. Zo wil Hij ook het menselijk geslacht bouwen. Niet tot ieder mens, tot ieder huwelijk zal deze zegen indalen, maar wel tot de mensheid in het algemeen, hoeveel moeite en kruis dit ook vanwege de zonde met zich meebrengt. De vrouw zal behouden worden door kinderen te baren. Wordt vruchtbaar en wordt talrijk.

En dan: *vervult de aarde*. Met *déze* zegen opent de Here de wereld. Niet in 't Oosten, niet - zoals straks - alleen in Babylon en omgeving bereidt de Here een woonplaats. Neen: heel de wereld is zijn gebied! Daarom: heel deze wereld is voor de mens. Hij krijgt van de HERE die wereld als domein toegewezen. Hij mag er in wonen. De Here geeft hem de aarde. Het wonen op de wereld in oost en west IS dus een zegen, en KAN door deze zegen.

En dan verder: de mens moet ook eten. Voor de zondvloed heeft hij zich als een dier gedragen. Hij leefde, beheerst door het vlees, hij leefde als een beest. Nu gaat de Here de grens tussen hem en het dier uit *opvoedkundige* redenen *scherper* trekken. Was er in het Paradijs een vertrouwelijke omgang met het dier, was er toen ook geen doden door de mens van het dier nu gaat de Here het dier in de *macht* van de mens geven. Hij mag erover heersen, hij mag het ook eten. Hij mag om levensmogelijkheid te hebben zich voeden met groente, maar ook met vlees. De mens - zij het, dat hij vernederd is door de zonde - mag koning over de dieren wezen. Zo ligt het *leven* open na de zondvloed. Zo ligt de *wereld* voor Noach en zijn zonen open. Gods *zégén* maakt dit leven mogelijk.

Waarom? Dit vinden we in het slot van vers 6. God heeft de mens naar zijn beeld gemaakt. God schiep daarom de mens en gaf hem de wereld, opdat hij Gods beeld zou vertonen. Nu maakt de Here het leven mogelijk. En beschermt het. Waarom? Opdat de mens Gods beeld zal vertonen!

b. Zo zien wij tevens het *tweede*: Gods gave is tevens een opgave. Gods zegen is *gegeven* aan de mens.

Maar... God ROEPT tegelijk die mens tot het aanvaarden van die zegen in dienst van Hem. Dus... God roept tot vruchtbaarheid, tot huwelijk, man en vrouw - *als Gods beeld*. God roept tot heersen over de dieren - *als Gods beeld*. God roept tot eten en drinken - *als Gods beeld*.

De mens mag profeet, priester en koning zijn. God zegent hem opdat hij als hoofd van een familie, als emigrant, als eter en drinker de deugden Gods kan roemen.

Het is dus zo, dat Gods zegen de mens ROEPT tot onderwerping van de aarde, tot cultuur. Dat was in het Paradijs al zo. Het Paradijs was geen vakantieoord, maar een omheinde *akker*. Adam moest deze bebouwen. Hij was boer. Boer betekent letterlijk bouwer. Denk aan het Duitse Bauer. Hij was landbouwer. Welnu, de opdracht, het *ambt* dat de mens heeft, dat is na de zondeval en na de zondvloed gebleven.

Enerzijds: Gods bekwaam makende genade - God zegent.

Anderzijds: de roeping die dit meebrengt. Ook na de zondvloed kan men het leven alleen maar zien als ZEGEN en als OPDRACHT.

Niet het minst mogen WIJ in het N.T. dat zo zien. Ik zei u reeds, dat de Here deze zegen en opdracht gaf NA Noachs offer. Welnu, dit offer is door Jezus Christus vervuld. *Hij* heeft het grote offer gebracht. Krachtens dit offer *komt ons diezelfde zegen en roeping toe*. Door 't kruis van Jezus Christus kan ik u de belofte medelen en ook de roeping. Christus Jezus zegent u - broeders en zusters. Hij wil u herscheppen naar zijn beeld, Hij geeft u het beeld van God. En opdat gij dat kunt uitoefenen, doet Hij u wonen op deze wereld, maakt Hij u allen boer, dat is bouwer, medearbeider Gods. Ge moogt door zijn genade zijn beeld vertonen; in 't huwelijk, in uw arbeid, in uw voedselvoorziening, in uw industrie, in uw telen van vee en uw produceren.

Nu zouden we hier kunnen zeggen: wat zou de wereld er anders uitzien, als de mens zich altijd bij het gebruiken van Gods zegen beeld Gods geweten had! Nu heeft hij zichzelf tot een *karikatuur* van dat beeld gemaakt. O zeker, hij huwde - maar hij griste het huwelijk wèg uit Gods handen. Zijn kinderen verwekken of de kinderzegen tegenhouden was niet als dienaar ten opzichte van God, als gezegend KIND ten opzichte van de Vader, maar als mens die *eigen* begeren doet.

Verder: zijn heersen over de dieren en planten. Wat was dat? Hij ging willekeurig moorden, alsof God hem daartoe het recht gaf. Hij at en dronk en hief het glas ter ere van zichzelf.

De zegen van de Verbondsgod over de gespaarde mensheid

En het vervullen van de wereld?

Ach, de kolonisatie en emigratie is vaak niets anders dan een vorm van zelfbehoud, materialisme en imperialisme bij de grote mijnheer. Maar ook bij Jan-met-de-pet die vlucht voor de Rus of in Australië rijk wil worden. Beeld Gods zijn in het bevolken der wereld? Leven uit de zegen Gods? We merken er weinig van bij de grote en kleine machten.

Maar we willen vanavond het niet allereerst over die buiten zijn hebben, maar over die binnen zijn. We gaan straks bidden voor gewas en arbeid. Dus een appèl doen op God in Christus Jezus - krachtens de toegezegde BELOFTE om ook nu zijn zégen te ontvangen. We vragen krachtens de garantie van de regenboog zijn zegen over ons werk, ons leven. Over de industrie en de landbouw en de middenstand van Leerdam. En we vragen dat als christenen.

Welnu - laat ons dan bedenken, dat het erg *gevaarlijk* is om een ZEGEN te vragen. Omdat Gods zegen altijd een ROEPING meebrengt. Gods gaven zijn *opgaven*.

Nu gaan we vragen om vruchtbaarheid van het gezin. Weten we dan tegelijk, dat dit een *roeping* inhoudt. We moeten dan weten, dat we de bronnen van het leven niet mogen verstikken. Het gaat niet aan om een zegen te bidden en onnodig de kinderzégen te beperken. Zo worden de gebeden verhinderd. En het gaat niet aan om kinderzégen te vragen, als we niet beeld Gods in dit alles willen zijn; als de man en de vrouw niet één zijn in Christus Jezus. Hoe kunnen ze zó een beeld zijn van de mystieke unie tussen Christus en zijn kerk?

Weten we, dat als we bidden om de mogelijkheid van vervulling en onderwerping van de aarde, dat wij dan *onzerzijds* de Here moeten beloven Hem te dienen als cultuurdragers, als beeld Gods in Christus?

Het is niet zo, dat we nu eenmaal werk moeten hebben om te leven. Onze kinderen moeten toch aan de kost komen. Neen - als ge in Christus door het geloof ingeplant zijt, wordt ge door Hem naar zijn beeld vernieuwd. En dan gaat ge zien, dat juist uw *werken* een gevolg is van Gods zegen. Uw werk is *opdracht* van God. Dat doet ge maar niet voor uzelf. Gij slaven, gij hebt een Heer in de hemelen. Uw werk doet ge ter ere Gods. Ge zijt *geroepen* door Hem tot uw dagelijkse arbeid. Ge moogt de kantjes er niet aflopen. Een beelddrager Gods mag zijn land niet vol distels hebben staan, geen vuile stal hebben; en een zakenman mag niet als beelddrager Gods zijn zaken laten verlopen, maar moet zijn brood uitwerpen op het water, juist in economische zin. Een beelddrager Gods mag niet een mak bestaantje zoeken. De Vader werkt tot nu toe. In de tijden, dat de gereformeerde belijdenis doorleefd werd, was onze natie groot. Nu heerst de Jan-Salie geest. Ook onder de christenen. Dat veel in Leerdam vaak weinig fleurig is, is mede hieraan te wijten. Het leven glanst en bloeit niet. Waarom niet? Omdat men de zegen die men in rijke mate hééft, niet als een *opdracht* ziet. En daarom krijgt men vaak de mensen voor weinig dingen warm. Een goed leven van Gods genade ZAL in dezen ook economisch en sociaal een opleven tevoorschijn roepen. We leven vaak zo weinig bewust. Eigenlijk in slavernij van sleur. Terwijl God in Christus ons roept tot profeten, priesters en koningen. Bouwers - boeren - zijn we allemaal. Waar we ook staan - hereboeren of keuterboeren - opdracht is ons leven.

En daarom moet alle moedeloosheid: 't duurt mijn tijd wel uit, dood! We mogen vechten voor goede zaken krachtens onze roeping. Dan baart het leven *uit* de zegen ook andere zegen. Dan houden we ook niet zo krampachtig de hand op de portemonnee, maar durven we goede zaken te doen.

We zijn *beelddragers*. Daarom moet alle materialisme eruit. We mógen onze kinderen de beste opleiding geven die er is - de wereld moet toch vervuld! We moeten onze professoren en ingenieurs en advocaten en doctoren hebben. Dat is opdracht. Ouders moeten wel eens verder kijken dan de Mulo. De wereld moet vervuld. Maar nooit mag het zijn om de centen, om een mooi bankstel en rijke kennissen. Maar om de ere Gods.

Het *materialisme* moet dood en het *roepingsbesef* geboren. Dát is leven uit de zegen. Als je moertjes aan een fiets draait en als je ontzettend vroeg 's morgens melken moet, dan *mag* je weten: dit mag ik doen door Jezus Christus. Hij wil mij zo gebruiken om de wereld in stand te houden en om zó profeet, priester en koning te zijn.

Verstaat ge 't nu waarom ik zei: het is *gevaarlijk* om om zegen te bidden. Dat is bidden om gave, maar ook om opgave. Nu krijg ik van mijn *plicht*, o God, een klaar bericht. Plicht ten aanzien van het huwelijk, van cultuur, van landbouw, industrie, wetenschap, emigratie, zeevaart. Hoe

De zegen van de Verbondsgod over de gespaarde mensheid

heerlijk is uw naam, o Here, over de ganse aarde! Nu mag ik niet bang zijn het leven te grijpen. Ik mag het óók niet grijpen voor mezelf. 't Komt me toe in Christus Jezus. Maar - als nieuwe mens màg ik 't gebruiken tot zijn eer.

Zo vragen we, pleitend op zijn beloften om dezelfde zegen die God aan Noach en zijn zonen zond.

Maar tevens:

Dat wij ons ambt en plicht, o Heer,
getrouw verrichten tot uw eer.

AMEN

De Here toont aan Abraham de vastheid van zijn verbond

Voorts zeide Hij tot hem: Ik ben de HERE, die u uitgeleid heb uit Ur der Chaldeeën, om u dit land te geven, om dat erfelijk te bezitten.

En hij zeide: Here, HERE, waarbij zal ik weten dat ik het erfelijk bezitten zal?

En Hij zeide tot hem: Neem mij een driejarige vaars, en een driejarige geit, en een driejarige ram, en een tortelduif, en een jonge duif.

En hij bracht Hem deze allen, en hij deelde ze midden door, en hij legde elks deel tegen het andere over; maar het gevogelte deelde hij niet.

En het wild gevogelte kwam neder op het aas, maar Abram joeg het weg.

En het geschiedde, als de zon was aan het ondergaan, zo viel een diepe slaap op Abram; en zie, een schrik, en grote duisternis viel op hem.

Toen zeide Hij tot Abram: Weet voorzeker, dat uw zaad vreemd zal zijn in een land, dat het hunne niet is, en zij zullen hen dienen, en zij zullen hen verdrukken vier honderd jaren.

Doch Ik zal het volk ook rechten, hetwelk zij zullen dienen; en daarna zullen zij uittrekken met grote have.

En gij zult tot uwe vaderen gaan met vrede; gij zult in goeden ouderdom begraven worden.

En het vierde geslacht zal herwaarts wederkeren; want de ongerechtigheid der Amorieten is totnogtoe niet volkomen.

En het geschiedde dat de zon onderging en het duister werd, en zie, daar was een rokende oven en vurige fakkel, die tussen die stukken doorging.

Te dienzelfden dage maakte de HERE een verbond met Abram, zeggende: Aan uw zaad heb Ik dit land gegeven, van de rivier van Egypte af, tot aan de grote rivier, de rivier Frath.

Den Keniet, en den Keniziet, en den Kadmoniet, en den Hethiet, en den Fereziet, en de Refaïeten, en den Amoriet, en den Kanaäniet, en den Girgasiet, en den Jebusiet.

LEZEN: Gen. 15:7-21
Hebr. 9:13-28
TEKST: Gen. 15:7-21
Psalm 111:5

ZINGEN: Psalm 86:6-8
Psalm 68:3, 9
Psalm 51:8-10

Pretoria, november 1958

11 De Here toont aan Abraham de vastheid van zijn verbond

In artikel 33 N.G.B. staat dat God "acht hebbende op onze grovigheid en zwakheid" en "rekening houdende met onze ruwheid" de sacramenten instelde.

God houdt met ons rekening!

Waarbij zal ik dit weten? Dat vroegen Gideon, Zacharias en Maria. En ook Abraham! De sterren zijn niet genoeg. Here HERE, waarbij zal ik dat weten? De vastheid van het verbond?

Nu komt de Here: een testament, een verbond, is vast in de doden, in het offer, in het bloed (verg. Hebreëen 9:17, 18).

Noachs verbond - bloed.

Abrahams verbond - bloed!

De Here toont aan Abraham de vastheid van zijn verbond

- a. De grondslag van het verbond.
- b. De bedreiging van het verbond.
- c. De Stichter van het verbond.
- d.

a. Voor de gewoonte van verbondssluiting zie Jeremia 34:18-19: "En Ik zal de mannen overgeven, die mijn verbond hebben overtreden, die niet bevestigd hebben de woorden des verbonds, dat zij voor mijn aangezicht gemaakt hadden, met het kalf, dat zij in tweeën hadden gehouwen en waren tussen zijne stukken doorgegaan: de vorsten van Juda en de vorsten van Jeruzalem, de kamerlingen en de priesters, en al het volk des lands, die door de stukken des kalfs zijn doorgegaan."

De gedachte achter deze bloedstraat is: wie niet het verbond houdt, wordt als het kalf dat in stukken gehouwen is. Toch is er ook een andere gedachte: in bloed is leven. Met je leven in staan voor het verbond.

In Genesis 15 is er sprake van een verbond met de Here. Dit bloed is verzoenend bloed. Alle huisdieren, zoals kameel en ezel, kwamen daarvoor niet in aanmerking, maar alleen dieren in de kracht van hun leven: koe, geit, ram, tortelduif en jonge duif. De in stukken gehouwen dieren werden aan weerskanten gelegd, de duiven elk aan een kant.

We hebben hier te maken met grote ernst. Want een offer is altijd:

- a. de toornige God die leven eist,
- b. dierenleven dat als vervanging optreedt.

Bloed wordt alleen door bloed verlost. Door de bloedstraat wordt Abram naar Golgotha gevoerd. Geen verbond zonder bloed. Dat gold ook voor het verbond met Noach en voor het verbond met Israël (Exodus 24). Dit bloed wees vooruit naar het bloed van het nieuwe verbond.

Het offer kan Abraham vastheid geven. Het kan ook ons vastheid geven als we het zien in het perspectief van het bloed van het nieuwe verbond. Dat is onze enige zekerheid.

Waarbij zal ik dit weten? Die erfenis - waardoor ligt deze vast? Door het Lam dat geslacht is.

Waarnaar kijken wij? Waarin ligt onze zekerheid? In de bloedstraat die Jezus Christus doorging.

Hem zij de heerlijkheid!

b. Deze zekerheid schuift het werkelijke leven niet weg. Dit werkelijke leven is vol gevaren en vol bedreigingen.

Gods belofte is daar. Maar deze realiseert zich niet zomaar! Dit komt uit in "Abrahams offerande".

Het offer had een aasgeur. Daar kwamen de gieren op af. Abraham moet een gevecht leveren om de reinheid van het offer te bewaren. Abraham moest wachten op vuur! Het kwam niet. Dit zet Abraham onder geestesspanning. God maakt het voor Abraham nog erger. De avond valt en

De Here toont aan Abraham de vastheid van zijn verbond

een diepe slaapt komt over Abraham. Schrik en grote duisternis overvallen hem. De impressie van de gieren zet zich in zijn droom voort. Dan volgt Gods openbaring. Deze openbaring sluit zich aan bij de angstvisioenen en bij de gieren die naderden. Zo werd de Egyptische verdrukking voorzegd: Egyptische gieren, Egyptische schrik, Egyptische duisternis. Deze verdrukking van 400 jaar betekende een bedreiging van de verbondsbelofte.

Waarbij zal ik dit weten? Voordat deze vraag beantwoord wordt, komt de mededeling: er zal een zwaard door uw ziel gaan. God, die ook vandaag ons de vastheid van zijn verbond tonen wil, Hij zegt ook vandaag dit erbij.

De gieren zijn als Sodom en Egypte. De kerk leeft in de crisis. Er is ons geen windstilte beloofd, geen vrijheid van averij, geen kalme vaart. Integendeel: de kerk bevindt zich in de storm. Zie Mattheüs 10 en 24: "Alsdan zullen zij u overleveren in verdrukking, en zullen u doden, en gij zult gehaat worden van alle volken om mijns naams wil."

Bedreiging van het verbond.

Zie Abraham wachten op de openbaring des Heren.

Hij krijgt eerst schrikopenbaring. God jaagt hem de stuipen op het lijf.

We moeten nuchter zijn, kerk! God stroopt alle zelfverzekerdheid van ons af.

De gieren jagen schrik aan. Egyptische duisternis! Maar vervolging is niet iets vreemds voor de kerk, lezen we in 1 Petrus. Ook innerlijke crisis is de kerk niet vreemd.

God neemt de zekerheid van ons af. We moeten een goed besef van de kerk hebben. Het kan soms geen kwaad om stokebranden te worden. Ik zeg niet: zalig die ergernissen verwekken. Maar ik zeg wel: wee de profeten die zeggen: vrede, vrede; en het is geen vrede. Zalig de profeten die zeggen: kruis, kruis en het is nog geen kruis. We moeten de mensen zeggen meer door verdrukkingen in te gaan, dan te vertrouwen op 'n valse vrede. Dat is de inhoud van de laatste stellingen van Luther!

Wij mensen zijn niet ongeschokt. Daar heeft punt b ons des te meer van doordrongen. Punt a wees ons naar het offer als grondslag van het verbond. Zo is er ook ruimte voor punt c.

c. De realiteit is angstaanjagend. Maar er is geen uitzichtloosheid. Het vierde geslacht gaat de weg terug. Dan is de ongerechtigheid der Amoriëten volkomen. Dan zal Israël het beloofde land erven.

En toen: een rokende oven, een vurige fakkel die tussen de stukken doorging. Een verplaatsbare oven, puntvormig, als een omgekeerde bloempot. Zo'n oven had twee verdiepingen. De onderste was voor 't vuur. Tegen de wand van de bovenste werden de koeken geplakt. Nu a.h.w. een oven die tussen de stukken vlees doorgaat. God passeert de bloedstraat.

1. God passeert de bloedstraat. Niet Abraham - God stelt het verbond. Het is monopoleurisch (eenzijdig) in zijn ontstaan. Tegelijk is het dipoleurisch (tweezijdig) in zijn bestaan. God en Abraham zijn beide partij in het verbond.

2. God passeert de *bloedstraat*. God neemt 't offer aan en wil op grond van dit offer tweezijdig verkeer met ons uitoefenen. God passeert de bloedstraat! Zie Golgotha! God neemt het offer aan. (Vergelijk de inwijding van de tabernakel en die van de tempel!) Niemand van de mensen ondersteunde Hem daarbij. Er is geen andere Redder dan God.

3. De rokende oven doet denken aan de brandende braambos, aan de Sinai en aan de wolkenvuurkolom. We hebben hier te maken met een manifestatie van heilswerkzaamheid en openbaringsglans. Onze God is 'n verterend vuur. Maar Hij is ook een reddende Verlosser, die zijn volk ook door de Rode Zee leidde en door de woestijn en bracht in het land der belofte.

4. De grenzen van Kanaän worden vastgelegd. Uwen zede dit land. Deze woorden geven precies de inhoud van de belofte weer. Abraham was zonder zoon en zonder land. De vervulling van deze belofte wordt *gegarandeerd* door de tocht van de rokende oven door de bloedstraat.

De Here nam Abrahams offer aan. Straks wordt het offer van Isaäk geweigerd. Omdat de grote Zoon van Abraham met zijn offer kwam. In dat offer ligt onze erfenis vast. Niet maar de hemelse erfenis, maar ook deze aarde, dit leven.

Het *Heilig Avondmaal* garandeert dit wonder: God passeert de bloedstraat.

De Here toont aan Abraham de vastheid van zijn verbond

In het boek Exodus lezen we over de wolk- en vuurkolom. Een vuurgloed gaat Hem voor, de ganse hemel door. God kwam van Theman en de Heilige van de berg Paran. Zijn heerlijkheid bedekte de hemelen en het aardrijk was vol van zijn lof. En er was een glans als van het licht.

Heilig Avondmaal. Uw erfenis. Schrik. Gieren. Duisternis. Ja, de vrouw in de woestijn (Openbaring 12). Maar ook de 144.000 op de berg Sion (Openbaring 14). Uwen zede dit land.

Nu MAG niets ons scheiden van de liefde Gods in Jezus Christus. God is getrouw, die u roept tot de gemeenschap van zijn Zoon Jezus Christus, onze Heer.

AMEN

God schenkt zijn voorzienigheid op de berg des HEREN

En Abraham noemde den naam van die plaats: De HERE zal het voorzien; waarom heden ten dage gezegd wordt: Op den berg des HEREN zal het voorzien worden.

LEZEN: Gen. 22:1-18
TEKST: Gen. 22:14

ZINGEN: Psalm 135:8, 11
Lofzang van Maria:3, 6
Psalm 132:7-10
Psalm 105:5

Pretoria, huwelijk, 1 april 1961

Deze preek is uit het Afrikaans vertaald.

12 God schenkt zijn voorzienigheid op de berg des HEREN

Vandaag is het de zogenaamde Stille Zaterdag, de dag dat Christus in het graf lag. En tegelijk verkondigen wij het Woord in verband met een huwelijk. Schept dit geen tegenstelling? Het graf van Christus spreekt van dood. Een huwelijk is daarentegen een teken van het leven. De Roomse kerk plaatst deze week in het teken van rouw. Huwelijken zijn dan ook in deze week kort en goed verboden. Dit is voor hen die bijna doen alsof Christus *nu* weer in het graf ligt, een ondraaglijke gedachte: het bevestigen van een huwelijk. Wij durven dit echter rustig op deze dag te doen.

Want in de eerste plaats ligt Christus vandaag niet in het graf. We hoeven niet te zingen: "Wir setzen uns mit Tränen nieder".

Maar in de tweede plaats heeft Christus, nu Hij opgestaan is, voor ons het leven verworven. De verlossing van het leven.

Ik wil direct maar zeggen wat dit betekent. Dit betekent dat Christus door zijn bloed de vergeving van de zonden verworven heeft. Maar meer nog: Hij heeft ook de overwinning over de dood verworven. Dat wat wij "hemel" noemen - het leven dat komt. Maar ook: dat wat hier op aarde zich gaat afspelen: ons leven van *vandaag* - en dat is ook het *huwelijk* - wordt door Hem geheiligd. Dat is ook de vrucht van Goede Vrijdag en Stille Zaterdag.

En de verwerving van ons leven betekent ook, dat God voor ons leven *zorgt* als een getrouw Vader. Wij kunnen dit zijn *voorzienigheid* noemen. We belijden met Zondag 1 dat Christus ons gekocht heeft en van alle tirannie van Satan verlost, zodat de Vader ons zo bewaart dat zonder zijn wil geen haar van ons hoofd gekrenkt wordt.

Deze *voorzienigheid* belijden we - voor dit mensenleven. Deze voorzienigheid die in Christus gegeven wordt. Maar - die op een bepaalde plaats geschonken wordt. Dit wordt gegeven op *Sion*, op de berg van de Here.

We zien, dat God zijn voorzienigheid schenkt op de berg des HEREN.

- a. De Here heeft dit aan Abraham laten zien.
- b. De Here heeft dit aan het oude Israël laten zien.
- c. De Here heeft dit aan de kerk van vandaag laten zien.

a. Wij kennen de geschiedenis van de verzoeking van Abraham. Abraham was bestemd om de vader van de gelovigen te worden. Daarom kunnen wij zijn verzoeking niet op één lijn stellen met onze verzoeking. Abraham moest geloven in Gods Woord. Hij had geen kind en geen land. Sara's moederschap was gestorven. Abraham heeft een *paasgeloof* gehad. Dat God de doden levend kan maken. Isaäk was de zoon van de belofte. Dat heeft Abraham geloofd. God heeft dit tot gerechtigheid gerekend (Romeinen 4:3).

Nu het tweede vers. Zijn geloof moest *volmaakt* worden uit zijn werken (Jakobus 2:22).

Opnieuw een verzoeking. Abraham moet zijn zoon offeren op een berg. Abraham is gegaan. Isaäk stelt een ontroerende vraag: Waar is het lam tot het brandoffer?

God zal zichzelf een lam ten brandoffer *voorzien*. Abraham heeft geloofd dat God machtig was om Isaäk uit de dood weer levend te maken. Zo komt het offer van Isaäk. Abraham heeft geweten: de Here zal het voorzien. D.w.z. de Here zal zorgen. Van Hem is de toekomst.

Tijdens het offer grijpt de engel des HEREN in. Isaäk hoeft niet geofferd te worden. De Here weet nu dat Abraham de vader van de gelovigen kan worden. Zijn geloof is volmaakt uit zijn werken.

Een ram wordt gegeven in de plaats van Isaäk. Dit was een verloren schaap dat afgedwaald was van de kudde. Dat schaap was vermist. Een van Abrahams eigen schapen? Aangezien het drie dagreizen ver was is dit niet waarschijnlijk. Maar we weten ook niet hoever Abrahams kudde uitgezwermd was. In elk geval mag Abraham dit schaap slachten in de plaats van Isaäk.

Hier is de wet van de plaatsvervanging. *Een offer in de plaats van een mens.*

Dit is Gods voorzienigheid. Dat door bloed een mens gekocht is. Abrahams woord voor Isaäk blijkt waar: De Here zal voorzien. En daarom geeft hij aan die plaats een naam: De Here

God schenkt zijn voorzienigheid op de berg des HEREN

zorgt, de Here ziet, de Here *voorziet*. D.w.z. de Here *redt* het leven. Abraham heeft gezien de God van Pasen, de God die *bloed* geeft in de plaats van de mens en die machtig is om uit de doden te redden.

En hierin ligt een profetie van Christus. Want niet Isaäk, maar het *lam* is beeld van Hem die komt, die ons gered heeft.

Het zondeloze Lam
voor zondeschild geslacht is waardig te ontvangen
de rijkdom, wijsheid, kracht
en heerlijkheid en dankb're zegeningen.

Maar er is méér. Welke plaats heeft Abraham zo genoemd? Dat was *Moria*. Dat was de plaats waar David later het offer gebracht heeft om de pest te stuiten. De plaats die David als tempelgrond gewijd heeft. Op die plaats is later de tempel verrezen en zijn de duizenden van duizenden lammeren geofferd in de tempel.

b. En het volk Israël heeft zelf het verband tussen het offer voor Isaäk en de latere offers verstaan. Want er is een spreekwoord ontstaan: op den berg des HEREN zal het voorzien worden. Een andere vertaling is ook mogelijk, maar alles komt wel daarop neer dat God *voorziet*. Hij zorgt voor *verzoening*, voor een offer. En Hij doet dat *op de berg des HEREN, op Sion, op Moria*.

Israël heeft in de wet de nadrukkelijke bepaling ontvangen om in rustige tijden alleen in Jerusalem te offeren. Daar heeft de Here gewoond, daar was de ambtelijke verzoeningsdienst. Daar was ook de "voorzienigheid" van de Here.

c. Dat wil dus zeggen - en zo kom ik tot de kerk van vandaag - *voorzienigheid* is alleen op de berg des HEREN te vinden. D.w.z. in de *kerk*, daar waar het evangelie van Christus is.

Er zijn veel mensen die over voorzienigheid spreken. Dit woord was in de mond van Hitler. Politici gebruiken het vaak als het hun goed gaat. Het komt voor in wensen: Moge de Voorzienigheid jullie beschermen. Misschien wordt dit ook op een trouwdag gezegd.

Ja - we kunnen dit zeggen. Als we maar goed onthouden: De voorzienigheid is begonnen bij het *lam* op *Sion* - *Moria*. En bij al de offers in de tempel. En de voorzienigheid was er toen *Christus* geofferd en gestorven is.

En de voorzienigheid is er nu waar het Lam Christus staat op het hemelse Sion met zijn 144.000 naast Hem.

Voorzienigheid - dat is alleen God in Christus.

En zo kunnen we dit bruidspaar de zorg van de Voorzienigheid toewensen. Maar dan is dat niet een algemene wens. Nee, dan zeggen we: op de berg des HEREN zal voorzien worden, zal er voor je gezorgd worden. Dus - in de ware kerk, door het evangelie.

De Here zal voorzien, zal je horen, zal voor je zorgen. Door het Lam - Christus. Hij zal voor je zorgen als er een gezin ontstaat, of ook als je leven eenzaam blijft. Hij zal voor je zorgen in tijden van ziekte en als er verzoeken zijn. Hij zal voor je zorgen als er vergeving nodig is, als de hoop insluimert en het leven maar hard is.

We zijn vandaag genaderd tot het hemelse Sion, we mogen burgers van Jerusalem zijn in Christus, we mogen met het Lam staan op de berg Sion. Zullen we dit niet vergeten? Het Lam geeft leven en overvloed. Hij garandeert ons de toekomst. En het leven blijft een jammerdal. Ja, het huwelijksformulier zegt dat gewoonlijk allerhande tegenspoed en kruis vanwege de zonden over de getrouwen komt. *Jammerdal*. Daarin staan we. Wat een oorlogen bedreigen ons. Wat zal de positie van onze kinderen zijn in zwart Afrika? *Jammerdal*. Maar tegelijk mogen we staan op de *berg Sion* òm het Lam. Voorzienigheid dat is: God is trouw in zijn genadeverbond. Ons leven is gekocht door Christus. Hij is geofferd in onze plaats. En zo kunnen we dit in ons hart schrijven: op de berg des HEREN zal het voorzien worden.

AMEN

De eed des Heren aan Abraham, de vader der gelovigen

Voorzeker zal Ik u grotelijks zegenen, en uw zaad zeer vermenigvuldigen, als de sterren des hemels en als het zand, dat aan den oever der zee is; en uw zaad zal de poort zijner vijanden erfelijk bezitten.

En in uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde, naardien gij mijner stem gehoorzaam geweest zijt.

Opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaderen, en gedachtig ware aan zijn heilig verbond,

en aan den eed, dien Hij Abraham onzen vader gezworen heeft, om ons te geven dat wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vrees,

Want als God Abraham de belofte deed, dewijl Hij bij niemand die meerder was had te zweren, zo zwoer Hij bij Zichzelf,

zeggende: Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen, en vermenigvuldigende zal Ik u vermenigvuldigen.

En alzo lankmoediglijk verwacht hebbende, heeft hij de belofte verkregen.

Want de mensen zweren wel bij den meerdere dan zij zijn; en de eed tot bevestiging is hun een einde van alle tegenspreking;

waarin God, willende den erfgenamen der beloftenis overvloediger bewijzen de onveranderlijkheid zijns raads, is met enen eed daartussen gekomen;

opdat wij door twee onveranderlijke dingen, waarin het onmogelijk is dat God liege, ene sterke vertroosting zouden hebben, wij namelijk, die de toevlucht genomen hebben, om de voorgestelde hoop vast te houden;

TEKST: Gen. 22:17, 18
Lucas 1:72-74
Hebr. 6:13-18

ZINGEN: Psalm 56:5
Psalm 56:6
Lofzang van Zacharias:2
Psalm 105:5, 6

Leerdam, 1951

13 De eed des Heren aan Abraham, de vader de gelovigen

Wanneer Israël zondigt bij de Horeb door het gouden kalf te aanbidden, dan is de Here van plan dat volk uit te roeien. Doch Mozes treedt dan als middelaar op. En hij gebruikt zùlk een sterk argument - dat de Here besluit zijn plan *niet* uit te voeren. "Toen berouwde het den HERE over het kwaad, hetwelk Hij gesproken had zijn volk te zullen doen."

Welk argument gebruikte Mozes?

We kunnen ervan lezen in Exodus 32:13. Mozes wees op de EED, die de Here aan Abraham gedaan had. "Gedenk aan Abraham, aan Isaäk, aan Israël, uwe knechten, aan welken Gij bij Uzelven gezworen hebt, en hebt tot hen gesproken: Ik zal ulieder zaad vermenigvuldigen als de sterren des hemels; en dit gehele land, waarvan Ik gezegd heb, zal Ik aan ulieder zaad geven, dat zij het erfelijk bezitten in eeuwigheid."

Om de EED aan Abraham, die Hij ook aan Isaäk en Jakob bevestigd had, was de Here Israël genadig.

En wanneer David de ark teruggebracht heeft in Jerusalem en de tempeldienst reformeert, dicht hij een psalm, de 105^e, waarin hij met nadruk memoreert het verbond met Abraham en de eed aan Isaäk. De Here had zich in de historie van zijn volk betoond als een God des eeds. De ganse geschiedenis door is te zien, *hoe* de Here zijn eed nakomt.

Daarom is het niet toevallig dat, wanneer Christus in aantocht is Maria, de moeder des Heren, herinnert aan het verbond met Abraham en Zacharias in zijn lied met name herinnert aan wat de Here aan Abraham gezworen had.

En het is evenmin zonder reden, dat wanneer de schrijver van Hebreeën de kerk in zijn dagen troost, hij wijst op de *eed* des Heren aan Abraham, opdat zijn lezers de voorgestelde hoop als een anker der ziel vast zouden houden.

Zo wordt onze tekstkeus van vanmorgen duidelijk. Het beheersende in alle drie is:

De eed des Heren aan Abraham, de vader der gelovigen.

We spreken u over:

- a. Het moment van die eed.
- b. De inhoud van die eed.
- c. Het lied over die eed.
- d. De troost van die eed.

a. Het komt er dus op aan, dat we goed het moment van deze eedzwering beseffen. Hier was de grote crisis in Abrahams leven. De Here beproefde zijn geloof. Zou Abraham vallen, dan zou hij geen kerkvader meer kunnen zijn. Als hij Isaäk niet had willen offeren, dan had hij dit geloofskind beschouwd als zijn eigen kind en niet als een gave des Heren. Maar als hij de Here zou gehoorzamen en Isaäk zou offeren, dan zou blijken dat hij Isaäk in het geloof bezat en geschikt was om vader van vele volken te zijn, kerkvader, vader der gelovigen. De beproeving van Abraham is dus niet gelijk te stellen met bijvoorbeeld onze moeiten en zorgen. Zoals Abraham verzocht is, is geen mens verzocht, behalve de Here Jezus.

Zoals Christus ook maar niet voor zichzelf handelde, evenmin als Adam dat deed, zo had Abrahams beslissing maar niet gevolgen voor hem alleen. Neen - de toekomst der kerk stond op het spel. Zou hij Isaäk willen behouden, dan zou hij hem niet alleen verliezen, maar zou hij ook zijn ambt als vader der gelovigen verliezen. Zou hij Isaäk willen verliezen, dan zou hij hem behouden, dan zou hij tevens gesteld worden tot geestelijke vader der gelovigen.

En Abraham nam de geloofsbeslissing.

b. En daarom kwam na zijn geloofsoffer, het offeren van Isaäk, dat eindigde in het offer van de ram, de stem van de engel des Heren opnieuw: "Ik zweer bij Mijzelf, spreekt de Here, dat omdat ge deze zaak gedaan hebt en uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt, Ik u voorzeker zegenen zal en uw zaad voorzeker zal vermenigvuldigen als de sterren des hemels en het zand op het

De eed des Heren aan Abraham, de vader der gelovigen

strand der zee. En uw zaad zal de poort zijner vijanden erfelijk bezitten en in uw zaad zullen gezegend worden alle volkeren der aarde, als beloning dat gij aan mijn stem gehoorzaam geweest zijt."

Wanneer wij deze eed nagaan, vragen we - wat is hier voor *nieuws* in te horen? Had de Here dit niet reeds vroeger aan Abraham beloofd?

De toezeggingen van geslachten, van bloed en bodem. Is dit eigenlijk niets anders dan een blote repetitie, *herhaling* van wat eertijds gezegd was?

Inderdaad bevatten deze woorden veel beloften die ook reeds vroeger uitgesproken waren. Zij worden nu als het ware *bevestigd*. Maar we moeten er onze ogen niet voor sluiten dat vroeger deze beloften tot Abraham in *voorwaardelijke* vorm kwamen. Bijvoorbeeld Genesis 17:1, 2: "Wandel voor mijn aangezicht en wees ongerept en Ik wil geven mijn verbond tussen Mij en tussen u."

Dat laatste *en* wil zoveel zeggen als *dan*. Als Abraham ongerept, oprecht voor Gods aangezicht leeft, dan zal de Here hem krachtens zijn verbond vermenigvuldigen bovenmate.

Tot het offer van Isaäk en de ram was het zo dat de Here nog bezig was om Abraham te toetsen, zijn geloof te beproeven. Alles droeg nog een voorlopig, *voorwaardelijk* karakter. De vervulling van de verbondsbelofte werd afhankelijk gesteld van Abrahams geloofsgehoorzaamheid. Als deze zou betoond worden, dan zou als beloning de belofte absoluut, definitief, worden. Dan zou metterdaad de verbondszegen zich uitwerken in de geslachten.

En zie - uit Genesis 22 blijkt dat Abraham nu op het beslissende moment de geloofskeus gedaan heeft. En daarom krijgt hij als genadige beloning voor zijn geloof, dat God hem nu ook voorzegt met *EDE*, dat al zijn beloften uit zullen komen. "Nù weet Ik dat gij godvrezende zijt" (Genesis 22:12). Nu zal Abraham een Ab-raham - een vader van vele volken worden.

En om dit absolute, zékere te bevestigen, legde God hierbij een eed af. En daar Hij bij niets hogers kon zweren, zwoer Hij bij zichzelf.

Weet ge wat dit betekent?

Dat God zijn eigen bestaan afhankelijk stelde van het vervullen van de eed. De menseden luiden in het O.T.: Zo waarachtig als Jahweh leeft! Of: Zo doe mij de Here en zo doe Hij daartoe als niet... Met andere woorden: Hij moge mij straffen als ik niet...

Als de Here nu zweert, zegt Hij: Zo waar als Ik leef - En Ik moge gestraft worden als Ik niet... De Here stelt zichzelf in de waagschaal. Zo zeker Hij bestaat ZAL Hij. Hij heeft het offerend geloof gezien in Abraham. Zijn nakroost zal nu worden als sterrenglans en zeezand, zal de poort, de vesting der vijanden veroveren, Kanaän in bezit nemen, ja een zegen voor de ganse wereld zijn.

c. En zie nu de hele geschiedenis van Israël af: de Here is deze belofte nagekomen.

Waarom? Om Israël, om dat murmurerende volkje? Dat zij verre. Maar om de eed aan de vader der gelovigen. Omdat zijn Woord niet uitvalt.

En denk nu aan de advent, de komst van Christus.

Zacharias, de priester, heeft Hem zien komen en heeft van Hem gejubeld bij de naamgeving van Johannes.

Ge weet het: Johannes betekent: God is genadig. Van die *genade* heeft Zacharias gezongen in het slot van zijn lied.

Maar het is merkwaardig dat Zacharias in het *begin* van zijn lied gezinspeeld heeft op de namen van hem en zijn vrouw. *Zacharias* of *Zacharia* betekent: De Here (Jahweh) *gedenkt*. En *Elisabeth* of *Elisaba*: God heeft gezworen. *Zacharia* - zo heette de zoon van Jojada, de priester die gedood werd tussen de tempel en het altaar en die stervend sprak. Zo heette ook de latere profeet. En *Elisaba* zo heette de vrouw van Aäron. *Elisaba* - God *hééft* gezworen. En luister nu hoe *Zacharias* beide namen verweeft in zijn lied: "opdat Hij barmhartigheid deed aan onze vaders, en *gedachtig* ware aan zijn heilig verbond, aan de *eed*, die Hij Abraham onze vader gezworen heeft". *Zacharias* zag de hoorn der zaligheid in het huis Davids, dat is Jezus Christus, komen. En nu brengt hij het onmiddellijk in verband met de beloften, de absolute, onveranderlijke belofte uit Genesis 22.

Zacharia - de Here gedenkt. *Elisaba* - God des eeds. En hij zingt zijn lied. Gods ja is ja - Hij komt zijn eden na. 't Is trouw al wat Hij ooit beloofde.

De eed des Heren aan Abraham, de vader der gelovigen

In Zacharias' tijd was Kanaän weer in vijandelijke handen. Had de Here niet beloofd dat Israël de poorten der vijanden in bezit zou nemen? Nu hadden Romeinen, vreemden, Juda's poorten in bezit genomen. Doch Zacharias ziet de bevrijder komen. Een bevrijder die het volk verlost, loskoopt, zonder vrees maakt. Ja, hen heiligt. Het volk wordt een priesterlijk volk gemaakt. Zo komt God zijn eed na: "Dat wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zouden zonder vrees in heiligheid en gerechtigheid voor Hem, al de dagen onzes levens."

Zacharias ziet voor zich het geestelijk zaad van Abraham. Hij ziet wat de komende Christus van hen maken zal. Dat zaad van Abraham zal een volk van offerende priesters des Heren zijn. Zij vrezen niet en wankelen niet. Op de berg des Heren zal het voorzien worden, Die het beloofd heeft is getrouw. De Eed des Heren staat achter hen. Zij zien dat Hij die al meer vervult in de grote Losser-Goël uit Davids huis.

Geloofd zij de Here. Hij gedenkt - Zacharia. God heeft gezworen - Elisaba.

d. En zo mag de N.T. kerk nu zo, zonder vrees, ten volle verzekerd zijnde, een volk van kinders van Abraham zijn. Want de Eed aan Abraham was een Eed... ook voor ons. Hij heeft gezworen, zong Zacharias, om *ons* te geven.

En heeft Hij niet gegeven, gemeente?

O ja - de werkelijkheid doet ons vaak zeggen: Hij heeft genómen. Ook de lezers van de brief aan de Hebreëen moesten veel klagen en hadden lijden te verduren. Zij bezaten in het geheel de poorten hunner vijanden niet, waren niet verlost van hun vijanden en waren ook niet zonder vrees. Wat nuttigheid had het God te dienen en zijn Woord waar te nemen? De lezers van de brief aan de Hebreëen moesten buiten de poort gaan - Christus' smaadheid dragend. Maar zagen ze iets van de vervulling van Gods eden? Bleef er nog wel voor het volk van God een *rust* over? Zij werden van hun goederen zelfs beroofd. Er trad een verslapping in.

En om hen nu te sterken wijst de schrijver op de eed. God hééft aan Abraham gezworen. En lankmoedig verwacht hebbende hééft Abraham de vervulling verkregen.

De eedzwering is het einde van alle tegenspraak. Om ons overvloedig als erfgenamen der belofte te bewijzen de onveranderlijkheid van zijn raad heeft God een *eed* laten klinken. Opdat wij door twee onveranderlijke dingen: de eed en de belofte, waardoor het onmogelijk is dat God liegt, een sterke vermaning zouden hebben om de voorgestelde hoop vast te houden - wij die de toevlucht genomen hebben.

AMEN

De verwerving van Machpela door de vreemdeling Abraham

Alzo werd Efrons akker, die in Machpela was, die tegenover Mamre lag, de akker en de spelonk die daarin was, en al het geboomte dat op den akker stond, dat rondom in zijn ganse landpale was bevestigd,

aan Abraham tot een bezitting, voor de ogen der zonen Heths, bij allen die tot zijn stadspoort ingingen.

LEZEN: Gen. 23
TEKST: Gen. 23:17, 18

ZINGEN: Psalm 61:3, 4
Psalm 136:22
Psalm 119:10
Psalm 105:5, 7, 22
Psalm 25:2

Juli 1947

14 De verwerving van Machpela door de vreemdeling Abraham

- a. Oorzaak van deze verwerving.
- b. Troost door deze verwerving.
- c. Profetie van deze verwerving.

a. Onze tekst tekent een Oosters tafereeltje. Ze doet ons zien een stadspoort. Zo'n stadspoort had destijds de functie van een notariskantoor, gemeentehuis en rechtszaal. In de poort sprak Absalom recht. In de poort werd Ruth door Boaz gelost. In de poort zaten de oude wijze mannen: de oudsten. Deze oudsten waren tegelijk meestal de stadsbestuurders, de regenten. Wilde men iets ondernemen, dan ging men naar de *poort*, die fungeerde als burgerlijke stand en advocatenkantoor. In de poort, getekend in onze tekst, is juist een onderhandeling gaande. Er wordt een koop gesloten. Abraham, de rijke herdersvorst, de vreemdeling, koopt een graf van een van de ingezetenen des lands, Efron. Eerst poogt men hem af te schepen. Hij kan een graf lenen. Hij kan er een krijgen. Maar Abraham zet door: hij wil er een kopen. En dan wordt, na een veelbetekenende blik gewisseld tussen de zonen Heths, Abraham een gepeperde prijs genoemd. Maar Abraham laat zich niet verschrikken. Hij wil rechtens iets verwerven. Hij wil kopen. Hij gaat op het voorstel in en betaalt.

En dan stelt de notaris een oorkonde op. Onze tekst is er een afschrift van. "Heden verschenen voor mij: Efron ben Zohar en Abraham ben Terach. Na betaling van 400 sekel courant geld ging het stuk land, dat eigendom van Efron was, liggende tegenover Mamre, kadastraal perceel no. zoveel, bevattende een akker, 'n spelonk benevens houtopstand over in eigendom van Abraham. Getuigen waren de regenten, de zonen Heths en het volk dat de stadspoort passeerde."

Na voorlezing der koopacte tekenden Abraham en Efron door hun zegel af te drukken. En mogelijk plaatsten ook enige getuigen hun zegel.

De koop was nu gesloten. De notaris kon zijn paperassen opbergen. Abraham ging weer naar huis, na gebogen te hebben. Het volk schuifelde uit de poort. Efron wreef in zijn handen. Daar was hij niet arm van geworden. Dat onvruchtbare stuk land met doornstruiken, plechtig *geboomte* genoemd, had hij tevens Abraham aangesmeerd. De Hethieten lachten vol standsbewustzijn. Och ja, wat hadden ze gezien? Een gast, een vreemdeling, een *geer we-tosjaab* die het eerst en het laatst van zijn leven een stuk land kocht! Wat hadden ze weer even hun macht gevoeld. Want Abraham kon nog zo rijk zijn - hij was en bleef maar een *vreemdeling*. Hij had geen enkel recht op één stuk land. Hij bleef Abraham Zonderland. En nu had hij een stukje. Maar dat was eigenlijk niets anders dan een graf in de wildernis. Men kon beter niets hebben dan dat. *Alzo* werd Efrons akker, die in Machpela was, bevestigd tot een bezitting van Abraham voor de ogen der zonen Heths en allen die de stadspoort ingingen. Abraham Zonderland met een graf. Dàt zeiden de ogen der zonen Heths en de ogen van het passerende volk dat getuige was. Een vreemdeling die zich liet beet nemen.

Maar we kunnen dit stukje Oosters leven ook anders zien. Zoals de Schrift het ons tekent. En dan speelt er hier zich niet af een loven en bieden, maar een stuk *geloofshistorie*. Immers, op de achtergrond van dit gebeuren staat des Heren belofte aan Abraham: Abraham, *uwen zade* zal Ik dit land geven! En zonder die belofte is Abraham niet te begrijpen. Als ge die *belofte* niet ziet, dan ziet ge hem met de ogen zoals ook de zonen Heths hem gezien hebben. Maar ziet ge hem met de *belofte* op de achtergrond, dan wordt Abraham de vader der gelovigen, de vorst Gods. Immers *na* veel strijd had de Here één deel der belofte aan hem vervuld. Uwen zade, had de Here gezegd! Welnu, Abraham had een zaad: Isaäk. Maar de Here had meer gezegd. Uwen zade zal Ik *dit land* geven. Abraham zou niet alleen bloed (nageslacht), hij zou ook bodem (*land*) ontvangen. En déze belofte was nog in geen enkel opzicht vervuld. Abraham was nog gast, vreemdeling. Hij werd geduld. Hij mocht zijn kudde weiden, maar straks kon hij geen stukje land voor Isaäk achterlaten. Hij bleef de vreemdeling. Ja, hij had de spot in de ogen der zonen Heths wel gezien.

En nu stierf zijn vrouw Sara. We zouden denken: een reden te meer om Abraham te doen wanhopen. Met Sara had hij zo lang gewacht en nooit vervulling gezien. We verwachtten een verlagen, afgestompte Abraham in de rouwkamer. We zien echter een worstelende, levende figuur. De Here gaf toch zijn belofte van eigen land? Maar dan zou het toch smadelijk zijn als Sara in

De verwerving van Machpela door de vreemdeling Abraham

vreemd land werd begraven? Zou het niet kunnen zijn, dat de Here hem nu dit wilde schenken, dat Abraham zijn dode in het eerste stuk eigen land mocht begraven? Plots zien we Abraham uit de rouwkamer opstaan. Hij richt zijn schreden naar de poort. Hij gaat worstelen om een voorlopige vervulling van de belofte. En... als hij zich niet laat afschepen, mag hij de voldoening smaken dat het land aan hem verkocht wordt. Rechtens wordt het aan hem toegewezen. De hoge autoriteiten en het gewone volk hebben geen bezwaar. Kanaäns inwoners werken zelf mee om de erfgenaam der belofte zijn eerste grondbezit te doen verwerven. De Here neigt hun spottende harten, zodat ze na eerst tegengespudd te hebben, toestemmen en Abraham als eigenaar laten registreren.

b. Dit is van den Here geschied en dit is wonderlijk in Abrahams ogen. Want nu kan hij niet alleen Sara begraven, maar heeft hij bij haar begrafenis een rijke troost. Haar graf is een monument geworden! Een opgericht teken. Een *levend* symbool. Zoals Jakob zijn steen te Bethel had en Isaäk zijn put van God die hoort, zo heeft Abraham hier zijn monument. God heeft zijn geloofstrijd willen bekronen. Nooit kan 't geloof teveel verwachten. De Here heeft hem hier een onderpand willen geven van wat Hij beloofde: land. Laten ze hem maar uitlachen om zijn woest stuk veld, met de dubbelspelonk. Dit graf is Abraham van Grote Troost. Het spreekt hem van de levende God. Die trouw zal zijn aan zijn woord om dat eens te vervullen. *Publiek* heeft de Here hier Abraham een onderpand, een sacrament, gegeven. *Officieel*, voor de ogen der machthebbers, ja, met hun medewerking geeft de Here aan Abraham een waardevol teken.

Gij vreemdeling, ge hebt hier iets. Maar Ik die leef, Ik zal u eenmaal vreemdeling af maken, u alles geven. Abraham Zonderland met een graf zal worden vader van vele volken, erfgenaam der wereld. O, de Hethieten zien het, toch doorzien ze het niet. Maar voor Abraham, voor Abrahams geslacht spreekt Machpela boekdelen.

Wilt ge bewijzen? Wel lees dan maar Abrahams begrafenis, Isaäks en Jakobs begrafenis, Lea's begrafenis. Geschiedde het alles niet te Machpela bij Hebron? En nu moet ge eens opletten: telkens als er in Genesis over Machpela gesproken wordt, staat er triomfantelijk bij vermeld: "en zij begroeven hem in de spelonk des akkers van Machpela, dewelke Abraham met den akker gekocht had tot een erfbegraafplaats, van Efron den Hethiet, tegenover Mamre".

Machpela is in het geslacht der aartsvaders zoiets als een sacrament geweest. Juist als men tegenover de dood stond - en dus reden had om verslagen te zijn - ging de gang vanzelf naar Machpela. En Machpela sprak van een levende God, een levende belofte. Eenmaal zouden de vreemdelingen erfgenamen worden. Ja, de Here, de God van Abraham, zou ook de God van Isaäk en Jakob en al hun nakomelingen zijn.

En broeders en zusters: de taal die Machpela sprak heeft niet gelogen. Want toen Jozef begraven werd, was Kanaän het erfdeel van Israël. Overal waar men de doden begraven wilde was het eigen land. De Kanaänieten die hun handtekening onder Abrahams koopacte zetten, hadden de handtekening onder hun doodvonnis gezet. Israël was erfgenaam.

De taal van Machpela loog niet en sprak geen ijdele dingen. Want God ging Israël uitbreiden over de hele wereld! "Uwen zede zal Ik dit land geven." God ging overal kinderen van Abraham formeren. En die alleen ging hij erfgenaam maken. Machpela was toch onderpand van de grote belofte: "In uw zaad zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden."

Komt, ik hoor een stem: "Daar is de erfgenaam, laat ons hem doden." Christus - de grote erfgenaam wordt gekruisigd. Er gaat een graf open en dicht. Maar het gaat weer open! En zegevierend klinkt een stem: "Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde." Ja - ik hoor Christus bevelen te prediken het evangelie van het erven met Hem aan alle creaturen. Ik zie Machpela's boodschap vervuld. Want daar zijn er duizenden - in Christus, Abrahams zaad, worden alle geslachten der aarde gezegend. Zo zijt gij niet meer vreemdelingen en bijwoners, maar medeburgers en huisgenoten Gods. De Geest getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn - zo zijn we ook erfgenamen, erfgenamen Gods en medeërfgenamen van Christus.

Van Machpela loopt de lijn over Christus' graf. Maar zo verder over *alle* graven en het roept tot alle gelovers: Erfgenaam zijt ge van de grote belofte. Al het heil van Jezus Christus is voor u. Het *kerk-hof Machpela* temidden van het heidendom was een onderpand van de Paradijs-hof in de stad die fundamenten heeft, het nieuwe Jerusalem. Het was een onderpand voor de vader

De verwerving van Machpela door de vreemdeling Abraham

der gelovigen. Maar ook voor allen die zijn kinderen willen heten. Want door Jezus Christus worden ook wij gezegend met de gelovige Abraham.

c. Zo gezien is Machpela nog steeds *profetie*. Want de totale vervulling der belofte is nog niet gekomen. Genesis laat ons zien hoe de wereld de handtekening zet onder haar doodvonnis. Ach, die Abraham is zo gevaarlijk niet. Later heeft ze wel de gevaarlijke kracht ontdekt die schuilt in de kerk. Openbaring 11 tekent ons hoe de kerk in de eindtijd geen kerk-hof meer wordt gegund. Hun lijken *onbegraven*. Dat zegt de wereld dan. Kerk-hoven bestaan dan in strikte zien niet meer, want zij zijn voor de kerk *verboden*.

Maar de *handtekening* onder de koopakte van Machpela kan de wereld nooit meer ongedaan maken. Ze heeft als Ezaü haar recht weggegeven. Openbaring 11 tekent dan ook hoe de twee getuigen die geen graf kregen, opstonden voor ieders oog.

Ja, broeders en zusters - zo komt het ook. Nu zijn we vreemdeling voor allen die de zonen Heths opvolgden. Voor allen die in de stadspoort zitten. Maar eens zal publiek Jezus Christus ons proclameren tot kinderen en erfgenamen. Voor heel de wereld zal blijken dat van Machpela de victorie begon. Dat elke vreemdeling voor de wereld - een erfgenaam Gods was.

Broeders en zusters, zijn we ons bewust dat indien we met Christus lijden, we óók met Hem verheerlijkt worden? Zijn we ons bewust dat óns *de* grote belofte toekomt - eenmaal voor aller oog te beleven, dat we erven koninkrijken? Denk u eens in, klein kuddeke: het is des Vaders welbehagen u het koninkrijk te geven! Denk u eens in: al het geweldige stort in, het nederige wordt verhoogd. Denk u eens in: wie nu zijn leven wil verliezen, zal eens staande op zijn eigen graf de wereld erven. O, hoe schoon is Gods belofte toch. Ik hoef niet vervaard te zijn. Zoals Machpela een tijdbom was onder de verdedigingswal van Kanaän, zo is elke levende christen al een stukje *nieuwe* wereld hier, waar de oude wereld nooit tegenop en bovenuit kan! Elk waarachtig vroom gezin - zijn die er nog? - is een stukje Paradijs dat spreekt van zeer herelijke dingen. Elke preek is een publiceren in de wereld: wee het grote Babylon. Jezus komt! Elke gemeenschap die Jezus Christus vasthoudt is een proclamatie: de Here vertraagt de belofte niet, maar is lankmoedig. O, horen we de taal van Machpela. We laten ons toch niet het erfgenaam zijn ontnemen? Wie gelooft hééft toch het EEUWIGE LEVEN. Laten we Gods genade nooit verkleinen. Laten we ons nooit teveel laten imponeren door de wereld die eigenaar-erfgenaam denkt te zijn. Maar laten we steeds onder de indruk komen van Gods beloften. Hij, de God van Abraham, zal ze vervullen, ondanks de spottende ogen van de zonen Heths. Ondanks de laatste vijand: de dood! Ondanks de grimmigheid van het graf. Want van Machpela begon de victorie. En Christus' graf is geopend. En nooit kan 't geloof teveel verwachten. En God is niet een God der doden. En niet een God van bezitlozen. Maar een God van *levenden* en van bezitters. 't Godgeheilgd zaad zal 't gezegend aardrijk erven.

Here, ik ben een vreemdeling op de aarde - verberg uw geboden niet voor mij. Noch voor mijn gezin.

Here, ik ben een vreemdeling op de aarde - verberg toch ook uw grote *beloften* niet voor mij!

AMEN

Gods verbondsbelofte geldt u persoonlijk!

Jakob dan toog uit van Berseba, en ging naar Haran.

En hij geraakte op een plaats, waar hij vernachtte, want de zon was ondergegaan; en hij nam van de stenen dier plaats, en maakte zijn hoofdpeluw, en legde zich te slapen te dierzelfver plaats.

En hij droomde; en zie, een ladder was gesteld op de aarde, welker opperste aan den hemel raakte; en zie, de engelen Gods klommen daarbij op en neder.

En zie, de HERE stond op dezelve, en zeide: Ik ben de HERE, de God van uw vader Abraham, en de God van Isaäk; dit land, waar gij op ligt te slapen, zal Ik u geven, en uwen zade.

En uw zaad zal wezen als het stof der aarde, en gij zult uitbreken in menigte, westwaarts en oostwaarts, en noordwaarts en zuidwaarts; en in u en in uw zaad zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden.

En zie, Ik ben met u, en Ik zal u behoeden overal, waar gij heentrekken zult, en Ik zal uw wederbrengen in ditzelfde land; want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben hetgeen Ik tot u gesproken heb.

Toen nu Jakob van zijn slaap ontwaakte, zeide hij: Gewisselijk is de HERE aan deze plaats, en ik heb het niet geweten.

En hij vreesde, en zeide: Hoe vreeslijk is deze plaats. Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poort des hemels.

Toen stond Jakob des morgens vroeg op, en hij nam dien steen, dien hij tot zijn hoofdpeluw gelegd had, en zette hem tot een opgericht teken, en goot daar olie boven op.

En hij noemde den naam dier plaats Beth-El; daar toch de naam dier stad tevoren was Luz.

En Jakob beloofde een gelofte, zeggende: Wanneer God met mij geweest zal zijn, en mij behoed zal hebben op dezen weg, dien ik reis, en mij gegeven zal hebben brood om te eten en klederen om aan te trekken;

en ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn: zo zal de HERE mij tot een God zijn.

En deze steen, dien ik tot een opgericht teken gezet heb, zal een huis Gods wezen, en van alles, wat Gij mij geven zult, zal ik U voorzeker de tienden geven.

Toen hief Jakob zijn voeten op, en ging naar het land der kinderen van het oosten.

LEZEN: Gen. 27:41-28:5
TEKST: Gen. 28:10-29:1

ZINGEN: Psalm 138:4
Psalm 65:2
Psalm 105:4, 5, 6
Psalm 118:10

Wijnaldum, 29 oktober 1944
Sextbierum, 5 november 1944

15 Gods verbondsbelofte geldt u persoonlijk!

Er zijn zo van die plaatsnamen in de Bijbel die bij ons een gehele gedachtesfeer opwekken, die wat men noemt werkelijk NAAM GEMAAKT hebben in de historie. In 's Heren weer-machtsberichten vinden we vaak heel onbekende plaatsnamen. Betekenis hebben ze wel, maar ons geheugen kan het altijd niet alles omvatten. Maar er zijn er wel die telkens weer terugkomen, het zijn brandpunten van de strijd. Centra, die telkens vermeld worden in de communiqués van 's Heren hoofdkwartier. Wilt ge voorbeelden? Denk dan aan Jerusalem! Er loopt één lijn van de stad Davids, waar de tempel kwam, waar 's Heren gericht zich ook openbaarde - naar het nieuwe Jerusalem, dat eeuwig er zijn zal en het oude vervangt. Denk aan Jericho, denk aan Megiddo, denk aan Betlehem. Allemaal plaatsen waarvan we telkens weer horen in Oud en Nieuw Testament. Op de stafkaarten van elke bijbellezer, bijbelkenner en onderzoeker (en dat willen we toch allemaal zijn?) staan ze met rood aangegeven!

Zulk een plaats is ook nu Bethel - een brandpunt in de heilshistorie. Als we dáár het zoeklicht van Gods Woord op laten vallen, dan zien we welk een krachtige taal dat Bethel spreekt voor de dag van heden. En, dat is het wondere, telkens zien we weer dat Bethel van hetzelfde spreekt, van de Here, van zijn verbond, van de dienst aan Hem, van zijn heiligheid! Telkens, al wisselt de uitwerking, is het thema steeds hetzelfde: de belofte des Heren, zijn verbond, zijn Woord!

En zo loopt door Israëls geschiedenis een gouden draad: de Bethel-verbondsbelofte! Zo zullen we zien hoe in Bethel vele monumenten zijn, maar 't zijn monumenten van 's Heren onveranderlijke verbondstrouw.

Zo willen we horen hoe Bethel ons toeroept in onze tekst:

Gods verbondsbelofte geldt u persoonlijk!

- a. Wat dat zegt.
- b. Wat dat zeggen moet.

a. Daar loopt een vermoeide figuur over de karavaanweg. De zon neigt reeds ter kimme, de schaduwen der terebinten lengen zich, de avondwind vangt te waaien aan. En daarom maakt de late reiziger zijn voorzorgsmaatregelen voor de te komen nacht. Hij zoekt zich een geschikte rustplaats, rangschikt de stenen, zodat hij er op liggen kan, en legt zijn vermoeide hoofd tenslotte op een stenen hoofdpeluw neer. En de nacht komt met een schitterend koepelgewelf, en het was avond geweest en morgen geweest: de eerste dag van Jakobs tocht.

Want de zwerver die daar lag was Jakob. Stel u voor: de rijke bedoeïenzoon, uit Abrahams geslacht. Hoe hij zo in de wildernis kwam? Dat is kort te verhalen. Dat was zijn eigen schuld. En die plaagde hem nu het meest. Zijn eigen schuld. Want wat had hij gedaan? Hij had geprobeerd om de eerste te zijn, om zijn sluwheid zó te benutten dat hij zijn broer de baas was. Hij had namelijk een broeder Ezau, die ouder was dan hij. Maar de Here had voorzegd dat Jakob toch de meeste zijn zou. Had Jakob nu maar de Here vertrouwd, Hem geloofd en stil dat heerlijke verwacht. Maar neen hoor: Jakob ging met moeder Rebekka de Here een handje helpen. En omdat Isaäk, zijn vader, meer van Ezau hield, gebruikten ze list om van Isaäk gedaan te krijgen dat hij Jakob de eerstgeboortezegen gaf. En dat gelukte. En de koop van het eerstgeboorterecht was ook gelukt. Handige kerel toch, die Jakob.

Maar... alles was nu wel gelukt, doch men had buiten Ezau gerekend. Ezau, de krachtfiguur, de sterke, eerlijke, bruuske, openhartige man. Die sprak het rondweg uit, die zou het er niet bij laten zitten. En de aders aan zijn slapen zwollen van toorn. Zijn vader wilde hij geen pijn doen door Jakob te doden - maar als hij voorgoed zijn ogen zou sluiten - dan zou Ezau Jakob wel eens mores leren. Dan kwam zijn dag!

En wat moest Rebekka nu? Wat moest Jakob nu? Wat hielp tegen Ezaus toorn? Er was maar één middel op, wist Rebekka, vluchten - onderduiken voor de dreigende Ezau. Weg moest Jakob van Isaäks tenten, weg van 't gevaar, weg van de rijkdom. Snel heeft Rebekka haar plannen voor elkaar. Ze zal er met Isaäk wel even over praten. Jakob heeft immers nog geen vrouw - Isaäk

zal 't stellig goed vinden als hij naar haar broer Laban gaat om evenals Isaäk zelf dáár een vrouw te halen.

En alzo geschiedde en Isaäk, die de achtergrond van alles niet begreep, stemde toe en gaf Jakob zijn zegen. Profetisch klonken Isaäks beden om Jakob heen: God Almachtig zegene u en make u vruchtbaar en talrijk, zodat ge een menigte van volken wordt, ja Hij geve u de zegen Abrahams!

En toen vertrok Jakob. Alleen! Met een hart vol zorg! Een onderduiker wegens eigen schuld, achterlatende veel dierbaars, zijn vader, zijn moeder, voor hoelang? En wat stond hem te wachten? Grauw waren de rotsen, heet was de weg, eenzaam was hij en verlaten, niets nam hij mee dan een herinnering, een verlangen. Meer niet? Ja toch! De *zegen* van Isaäk ging mee, de zegen die nog schoner geklonken had, dan de eerst ontworstelde zegen. Maar... betekende die zegen wat, als de zon stak, of als de hyena's gingen huilen, als men wist dat altijd daar een broer was die dreigde op 't vaderlijk erfdeel?

Toen droomde Jakob. Een grootse droom! Die wierp een nieuw vrolijk licht op de vale omgeving, op de onzekere toekomst, de barre werkelijkheid! Want *zie* - de plaats waar Jakob lag, was maar niet een kaal stuk langs een karavaanroute: er was een wereldwonder te aanschouwen! Want... er was een ladder opgericht, een ladder van oneindige lengte - langer dan Babels toren ooit was - zij bereikte de hemel! En engelen gingen langs de sporten op en neer, van de hemel naar de aarde, van de aarde naar de hemel. En - zag Jakob goed? Bovenaan de ladder stond der engelen Heer! De Here zelf! En hoor: Hij ging ook spreken en de droom verklaren. Helder klonk het van boven: Ik ben de Here, de God van uw vader Abraham en van Isaäk! Jakob, bedrieger, schuldenaar, gij die in plaats van de eerste nu de laatste zijt, ge moogt nu ervaren dat wat Abraham en Isaäk ervoeren - de Gods des Verbonds wil ook *uw* God zijn! Ja, de zegen is met u meegegaan, de zegen van Abraham, die *alleen!* Maar dat is niet *niets*. Dat is *alles!* Dat zegt dat ge nu ook geroepen zijt tot dezelfde profetische taak als Abraham, dat in alle eenzaamheid de Hére met u meegaat! Wat Abraham en Isaäk gold - geldt ook u!

En plechtig herhaalde de Here nu, wat hij vroeger reeds aan Abraham en Isaäk beloofd had. Het waren oude, bekende woorden voor Jakob. Hoe vaak had hij ze niet horen herhalen in 's vaders tenten! Maar... die woorden - ze gingen nu *leven!* Door het gezicht dat hij zag. Door de Here die nu tot *hem* sprak - door de zegen die nu speciaal op *hem* toegepast werd. De bodem waar gij op ligt te slapen, sprak de Here, zal Ik aan u en uw zaad geven. Het was of des Heren hand héél nadrukkelijk naar hem wees naar die zielige figuur op weg naar Laban, met bange gedachten! Wat een verschil was dat: in plaats van onderduiker zou hij hoofd van een koningsgeslacht worden. Ja, zijn geslacht zou zich verbreiden naar alle windstreken. Van Bethel liep er niet alleen een lijn naar boven, naar de hemel, maar de Here wees de bange onderduiker ook naar alle zijden: West, Oost, Noord, Zuid - naar de ganse wereld! Jakob: de hele aarde heeft met u te maken! Aan u verbind Ik mijn toekomst. In u zullen alle geslachten der wereld gezegend worden.

Daarom - Jakob kon gerust zijn - de Heer, de God der legerscharen, zou met hem zijn, de engelen waren er niet voor niets! Eens zou er een terugkeer zijn! De Here hield zijn Woord. Verliet Hij ooit wat zijn hand begon? Hij sprak - het zou er komen. Ik ben de Here, Die is en Die was en Die zijn zal; de God van Abraham, Isaäk - maar zegt de Here hier - *ook* van Jakob. Toen was de droom ook uit. Dat wat hij zag, was genoeg.

Ja - dat zegt ook voor óns nog *alles*. Want dat zegt dat het er voor ons eigenlijk niet op aankomt *hoe* het met ons *is* in eerste instantie, in wat voor toestand we verkeren. Toen Jakob wakker werd, waren de rotsen nog even dreigend, was Ezaü nog boos, moest hij opnieuw er over gaan denken hoe warm het was en hoe ver. De toestand van heden beslist niet over alles. Het gaat erom of wij vandaag het weten kunnen: de Here is met mij. Of wij engelen zien van de hemel naar de aarde, van de aarde naar de hemel.

Wat beslissend is vandaag is dit: dat er nog altijd een genadeverbond is, dat dat vast ligt in Christus. En dat Hij die zelfs geen steen had waar Hij het hoofd kon neerleggen, die geen plaats had voor het hol van zijn voet, dat Hij eigenlijk DE verbinding tot stand gebracht heeft tussen hemel en aarde. Hij is méér dan de schuldige Jakob: Hij is een Israëliet in welke geen bedrog is. "Voorwaar, voorwaar, zeg Ik ulieden: van nu aan zult gij den hemel zien geopend, en de engelen Gods opklimmende en nederdalende op den Zoon des mensen." (Johannes 1:52). *Zien* we dat?

Maar... zien we dan ook dat het *ons* geldt? Dat de belofte *ons* toekomt? Wij zijn immers in zijn dood gedoopt, mogen zijn naam en veldteken dragen. Door Christus zegt Bethel veel: het zegt dat God zijn verbond met u sloot, dat Hij de Jakobsbelofte aan u vervullen wil, dat de doop u persoonlijk geldt. Zijn engelen dalen neer - ook als het u bange is - en dragen... waar dan ook... zijn zegen. Ook voor u. Zie... Ik ben met u tot aan de voleinding der wereld, klinkt het ons tegen. Brengen zijn engelen die naar boven gaan van u mee het instemmende: Ja, Here, ik zie dat gij dit bedoeld hebt voor mij persoonlijk? Zing het dan:

De Heer, de God der legerscharen,
is met ons, hoedt ons in gevaren!
De Heer, de God van Jakobs zaad,
is ons een burcht, een toeverlaat!

b. We zagen wat de verbondsbelofte inhield: dat het *ons* persoonlijk geldt. Nu zien we wat dit zeggen moet.

Immers na de droom komt het ontwaken. En... is dit *bitter*? Is Jakob als een opiumroker, als een die een luchtspiegeling schouwt, die constateren moet het is mooi... maar... *bedrog*? Gaat hij al zuchtend zijn weg verder, klagend over de koude steen die hem tot brits was, de moeilijke weg, zijn schamele toekomst die zo schrill afsteekt bij die heerlijke droom?

Neen... Jakob Zonderland en de zoon van Isaäk zonder volk - hij staat daar als een bedremmeld kind. En in zijn ogen is nog blijde schijn: Voorwaar, de Here is te dezer plaatse - en ik heb het *niet* geweten! stamelt hij. In zijn ziel is het nog vol met schuldgevoel. Ja, juist nu bééft hij voor de heerlijkheid des Heren, die hij zo nabij zag. O, het is zo'n ontzettende werkelijkheid: de Here *bij* ons te weten, de Here die ons ziet en hoort. De Here die toen daar en daar was - toen wij het eigenlijk niet wilden weten, de Here die meeging toen we bedrogen en vervalsten. Het is zo ontstellend plotseling tot de ontdekking te komen: Hij is er ook nog, ja Hij is er *altijd* en overal.

Maar... het is nog beschamender om... als men diezelfde Here telkens en telkens gesmaad en voorbijgelopen heeft, als men steeds weer Hem uit het leven weggedacht heeft, als men zich alleen voelt en verlaten, weggeschoven zonder hulp - om dan plots het te moeten horen: *Ik ben met u!* Ik ben de God des Verbonds en... ondanks uw zonde belóóf Ik u zoveel. Dat wat Ik zeg in de doop is niet bestemd voor enkelen, maar, het is ook maar niet een *algemene* belofte: *u* komt de belofte toe, u zondaar, Israëliet in welke veel bedrog is, u verlatene en eenzame,zorger en dwaler, met u heeft de Here erbarmen.

Is dat niet wonderlijk, is het ons niet wonderlijk te moede als dàt ons plots duidelijk wordt? Als wij stakkers op deze wereld plots een persoonsbewijs in onze handen dragen waarop staat: burger van het koninkrijk der hemelen? En dan daarop ingevuld: onze naam? Is dat geen verassing? Is dat niet iets verbluffends te weten, dat de kerke Christi die altijd vervolgd is een heerleger van engelen ten dienste heeft staan, dat elke bondeling staat kan maken op Gods genade? Niet alleen in voorspoed, maar juist in tegenspoed? Is het niet iets geweldigs te weten dat - als wij leven op een aarde die onder onze voeten verschroeit - wij toch mogen en moeten zingen: Maar 't godgeheiligd zaad zal 't gezegend aardrijk erven? En zo bewust onze blikken mogen richten naar Noord en West, wetend dat we *erven* zullen?

Heus, dat móet wat zeggen, als we dat te horen krijgen, dat dat alles *ons* geldt: strikt persoonlijk. Dat we zulke rechten hebben. Dat moet weg strijken het benauwende floers...

Zie Jakob maar eens - nu God gesproken heeft, gaat hij antwoorden: hoe ontzagwekkend is deze plaats, dit is niets anders dan een huis Gods en poort des hemels! Namen tekort komt hij om zijn morgenlied te zingen. Hij weet het nu: De God van Abraham en Isaäk is de God ook van Jakob. O, hoe zingt het in hem: hij zag de hemel geopend - in alle eenzaamheid was Gød er - de omgeving was niet veranderd - maar Jakobs *inzicht* is nu heel anders: hij is getroost - God heeft hem welgedaan!

En daarom neemt hij die akelige nare steen die hem tot hoofdpeluw gediend heeft 's morgens op en zet hem rechtop. Hij moet een *monument* worden van het grote dat Jakob zag. En olie giet hij erop ten wijding. Een simpele steen zal spreken van een arme mens die op een nacht veel

leerde: dat Gods beloften OOK VOOR HEM ja en amen zijn, dat de Here - niet alleen in Isaäks tenten was - maar ook op een stoffige karavaanweg, ja juist daar! Dáár was het een huis Gods!

Huis Gods = Bethel - zo moest die plaats maar heten. Dat zou zijn naam zijn de geslachten door. Niemand kent Luz meer, Luz, de hazelnoten-stad. Maar van Bethel heeft ieder gehoord: daar ging voor Jakob een nieuwe wereld open: de verbondsbelofte werd ook hem tot troost.

Bethel - Huis Gods. Zo zal Jakob ook die plaats blijven zien. Want de opgerichte steen zal hem altijd spreken van de Here die hem zijn belofte deed zien. Ja - Jakob belooft het, al uit hij zich nog maar gebrekkig, dat hij die God *eren* zal en hij spreekt een gelofte uit: als hij eens behouden en wel weer terug zal zijn, als hij des Heren bewaring zal ervaren zoals Hij het beloofde - dan zal hij eens terugkomen en de Here de tienden geven. En met deze belofte zegt Jakob eigenlijk wat hij te Pniël anders uit zal drukken: Ik laat u niet los, tenzij Gij mij zegent! Here, ik waag het met u! Ik weet van Bethel - nu kan ik verder reizen. En daar ging de eenzame figuur: een gelukkig mens.

En zullen wij nu gaan zeggen: Ja - maar met Jakob was het iets bijzonders. Een gezicht, een openbaring. Hij was tenslotte een uitverkorene. Maar ik ben maar een gewone man. Met veel gebreken en weinig toekomst. Had ik maar zo'n visioen. Dan had ik houvast.

Dàt zullen we nooit zeggen gaan. Wij hebben Christus, niets minder dan de vervulling van zijn schone droom! Wij hebben nu na Pinkster dit dat Bethel over de ganse wereld uitgebreid is. Het *is* niet meer zo dat we gebonden zijn aan een bepaalde plaats. We zijn alleen gebonden aan onze opdracht. Dat is *overal* onze Here te zoeken. Poorten des hemels - ze zijn er overal door Christus' genade. Een bondskind kan zich wel even verlaten gevoelen, gedrukt door zonde. Het kan wel zijn, dat wij met ons verstand nooit uitkomen boven de spanning van heden, dat ons gevoel het alles niet aan kan - die dreigende onzekerheid en dat we zuchten: Here hoelang? Het kan wel dat we ons onwaardig voelen om... te naad'ren en te wonen in Gods huis. Maar we horen toch Gods heilsstem? We mogen nooit op een afstand blijven staan. Ondanks onze zonde WIL God ons aannemen. Hij richt niet voor niets een verbond der genade met ons op. Daar hebben we mee te werken. Dat moet ons aangrijpen. We moeten het beseffen gaan: De Here is mijn Bondsgod - en ik heb gedaan alsof ik het niet wist. Hij riep mij en toonde mij de poort des hemels - maar ik bleef de aarde trouw en diende Hem niet. Hij zei tegen mij: de verbondsbelofte is ook voor u, met wat Ik zeg bedoel Ik u persoonlijk. Doch dan ook verder gaan: nú zie ik het. Nu via het verbond opklimmen tot de blijde zekerheid. Maar... klommen we via het verbond, door het Woord, door de doop, door het Heilig Avondmaal op tot het zekere weten: Hij wil mij verkiesen? Gingen we lopende op de verbondsweg in de verkiezing roemen en brachten we voort vruchten der dankbaarheid?

We wèten toch wel dat voor onze hemelse Hogepriester, die de hemel voor ons opent, niets te wonderlijk is? Laten we dan open gaan staan voor zijn zaligheid. Laten we ons niet verschuilen achter onze zonden. Meer dan geloof vraagt Hij niet van ons. Laten we dan als deze tijd in schrille kleuren ons het tegenovergestelde van Bethel tekent, als het vandaag eer een huis van *duivels* lijkt in deze demonische, bezeten wereld, laten we dan juist nu zijn hand zien die op ons wijst... ook *u* gaf Ik mijn belofte. Uw leven moogt ge aan Mij wijden. Ik heb er recht op.

Wie oren heeft om te horen die hore vandaag: Hetzij we leven, hetzij we sterven, we zijn des Heren. Heden en toekomst is van onze trouwe Vader. En wie ogen heeft om te zien - hij zie... de Jakobs ladder staat overal opgericht... in gevangnissen en in kerken en midden op straat: Hij die u roept is getrouw! Daarom wie handen heeft om te bouwen, hij bouwe een altaar en hij offere zijn dienst daarop. Wie een mond heeft om te spreken, die spreke zijn gelofte uit: "Neem mijn leven, laat het, Heer, toegewijd zijn aan uw eer" en hij reize ook vandaag zijn weg met blijdschap en zij zo een levend monument van de Verbondsgod die ons in Christus bij de naam noemt, ja ons persoonlijk!

AMEN

Stel dankbaar uw leven onder de boog van Gods verbond!

Daarna zeide God tot Jakob: Maak u op, trek op naar Beth-El, en woon aldaar; en maak daar een altaar dien God, die u verscheen, toen gij vluchtet voor het aangezicht van uw broeder Ezau.

Toen zeide Jakob tot zijn huisgezin, en tot allen, die bij hem waren: Doet weg de vreemde goden, die in het midden van u zijn, en reinigt u, en verandert uw klederen;

en laten wij ons opmaken, en optrekken naar Beth-El; en ik zal daar een altaar maken dien God, die mij antwoordt ten dage mijner benauwdheid, en met mij geweest is op den weg, dien ik gewandeld heb.

Toen gaven zij Jakob al die vreemde goden, die in hun hand waren, en de oorsierselen, die aan hun oren waren, en Jakob verbergde ze onder den eikeboom, die bij Sichem is.

En zij reisden heen; en Gods verschrikking was over de steden, die rondom hen waren, zodat zij de zonen van Jakob niet achterna jaagden.

Alzo kwam Jakob te Luz, hetwelk is in het land Kanaän (dat is Beth-El), hij en al het volk dat bij hem was.

En hij bouwde aldaar een altaar, en noemde die plaats El Beth-El; want God was hem aldaar geopenbaard geweest, als hij voor zijns broeders aangezicht vluchtte.

En God verscheen Jakob wederom als hij van Paddan-Aram gekomen was, en Hij zegende hem.

En God zeide tot hem: Uw naam is Jakob, uw naam zal voortaan niet Jakob genoemd worden, maar Israël zal uw naam zijn; en Hij noemde zijn naam Israël.

Voorts zeide God tot hem: Ik ben God de Almachtige, wees vruchtbaar, en vermenigvuldig. Een volk, ja een hoop der volken zal uit u worden, en koningen zullen uit uw lenden voortkomen.

En dit land, dat Ik Abraham en Isaäk gegeven heb, zal Ik u geven; en aan uw zaad na u zal Ik dit land geven.

Toen voer God van hem op, in die plaats, waar Hij met hem gesproken had.

En Jakob stelde een opgericht teken op in die plaats waar Hij met hem gesproken had, een stenen opgericht teken; en hij stortte daarop drankoffer, en goot olie daarover.

En Jakob noemde den naam dier plaats, alwaar God met hem gesproken had, Beth-el.

LEZEN: Psalm 50
TEKST: Gen. 35:1-7, 9-15

ZINGEN: Psalm 34:1 of 2
Psalm 93:4
Psalm 60:1, 3, 4, 7

De bedoeling was om deze preek te houden op 8 november 1944 te Sexbierum en 9 november 1944 te Wijnaldum. (Dankdag). (Oorlog). De preek is om onbekende reden niet gehouden. (Red.).

16 Stel dankbaar uw leven onder de boog van Gods verbond!

We willen wederom gaan luisteren naar wat de Schrift ons zegt in Bethels historie. En we horen hoe Bethel ons toeroept:

Stel dankbaar uw leven onder de boog van Gods verbond!

Dit blijkt uit:

- a. Jakobs vervulde gelofte.
- b. 's Heren vernieuwde belofte.

a. Onze tekst begint met het woord: *Daarna*. Om onze tekst goed te begrijpen moeten we weten wat er eigenlijk gebeurd was. Wát was er voorgevallen in Jakobs leven?

We lezen ervan in de vorige hoofdstukken. Jakob die eens als een zwerver naar Mesopotamië toog was als een rijk man teruggekomen. Toen hij bij Laban was en het getal zijner kudde aangroeide, zijn gezin zich uitbreidde en Laban al naijverig op hem werd, verscheen de Here aan hem en beval hem terug te gaan: "Ik ben de God van Bethel waar gij het opgerichte teken gezalfd hebt, waar gij mij een gelofte beloofd hebt; nu maak u op en vertrek uit dit land en keer weder in het land uwer maagschap!"

En zo was Jakob gegáán: de God van Bethel wàs met hem, engelen zag hij bij Mahanaïm en bij Pniël worstelde hij en overwon. En zó kon hij Ezau tegemoet treden: De God van Bethel hield zich aan zijn *belofte*! Maar... hield Jakob zich aan zijn gelofte? Ging Jakob dankbaar, zodra hij zich met Ezau verzoend had, naar Bethel om zijn gelofte in te lossen? Had de Here hem niet in *alles* gezegend, hem gegeven brood en kleding - ja véél méér dan Jakob zich ooit had kunnen denken? Was Bethel daar in het donkere voor hem niet een lichtpunt geweest, dat hem vasthield in alle beproevingen? Waarom ging Jakob dan niet naar Bethel om de Here te danken?

We weten de reden niet precies. We weten wel dat Jakob aan 't uitstellen ging. Eerst zag hij 't als zijn taak zich wat aan te passen aan de omgeving. Kanaän was nu immers het land waar hij wonen zou! Welnu, hij ging zich eerst een goed stuk land uitkiezen. En zo vestigde hij zich in de nabijheid van de stad *Sichem*. Uiteraard zegt deze naam voor ons niet zoveel. Maar uit de opgravingen is komen vast te staan, dat Sichem altijd de mededingster van Jerusalem geweest is. Zo ongeveer de *ongekroonde hoofdstad van Palestina*. We vinden ook in de Bijbel de naam Sichem telkens weer terug: in die stad schijnt zich een vrij sterke Kanaänietische cultuur geconcentreerd te hebben, later in de Richteren-tijd, in de geschiedenis van Abimelech de zoon van Gideon, komt dit weer uit. Ook Sichem, de stad waar Abraham zijn belofte kreeg, kent zijn geschiedenis evenals Bethel: maar het is *veelal* een onheilige geschiedenis. In Jakobs tijd tenminste was Sichem *de* grote verzoeking, *het* gevaar. Als Jakob dáár zich vestigt, loopt hij de kans gelijk geschakeld te worden. En hij ontkomt aan dit gevaar ook niet. Want... Bethel komt almeer op de achtergrond. En... Sichem op de voorgrond. Zo zelfs dat Jakobs dochter in handen van de Sichem prins valt en door hem onteerd wordt. En als hij erop staat om haar te trouwen, stellen Jakobs zonen als voorwaarde dat alle Sichemieten zich laten besnijden. Het teken van het verbond... de besnijdenis... gaan ze gebruiken voor hun gemene plannen. Want als de Sichemieten zich laten besnijden, dan komen Simeon en Levi en doden ze allemaal. Zó ver was het al gekomen: tegenover Sichems geest BLEKEN ze niet bestand. Jakobs tenten waren vol penetratieplekken van de heidense geest... de Sichemse bloedbruiloft was er een getuigenis van. De dienst van de God van Bethel was op de achtergrond geraakt. En het vervullen van de gelofte? Van uitstel zou afstel worden... tenzij... de Here ingreep. En *Hij* de penetratieplekken liet uitzuiveren.

En daarom, *daarom* sprak DAARNA - en we begrijpen nu wel wat daarna wil zeggen! - daarom sprak daarna de Here tot Jakob: Maak u op, trek op naar Bethel, en woon aldaar; en maak u een altaar dien God, die u verscheen, toen gij vluchtet voor het aangezicht van uw broeder Ezau. Hoe erg is het eigenlijk met ons, dat we niet *spontaan* danken, maar dat de Here zelf ons weer moet uitdrijven om dat te doen. Er is een bevel nodig, telkens moeten we aan de *eisen* des Heren herinnerd worden. Hij *wil* gebeden, Hij *wil* gedankt zijn.

Stel dankbaar uw leven onder de boog van Gods verbond!

Is Hij dan daarvan afhankelijk, zouden we kunnen vragen. Als Jakob zijn gelofte al of niet nakomt, wordt de Here daar meer of minder van? (We hebben vandaag dankdag). Is het zo dat God wacht op onze dank, heeft Hij ons huldebetoon nodig? We lezen toch in Psalm 50, dat Hij, de gebieder der aarde, wel nemen kan wat Hij wil. Hij wordt toch van mensenhanden niet gediend als iets behoevende! Is de plicht voor ons dan nog wel zo dringend dat we Hem eren moeten? (Heeft onze dankdag wel zin?)

Op die vraag kunnen we alleen maar antwoorden als we uitgaan van zijn verbond, van wat Hij zelf gezegd heeft. Daar ligt de oplossing voor onze vraag. Want als de Here met de mens een verbond sluit - dan zien we dit: dat Hij, de almachtige God, die het zand der zee maakt en de sterren formeert, ook de mens schept. De mens als de kroon der schepping. En dan geschiedt *dit* wonder: met die mens treedt de Here in een bijzondere verbinding, die we VERBOND noemen. Hij *geeft* aan die mens veel... maar... in alle verbonden zijn twee delen... Hij *vraágt* ook wat van hem. Gehoorzaamheid, dank, liefde, gebed. En Hij, die grote Verhevene, die alles kan en alles vermag, Hij bepaalt het zó dat Hij *alleen* de mens maar *zegenen, verhoren* wil als hij zich wendt tot Hem. In het verbond maakt God zich in zijn soevereiniteit a.h.w. *afhankelijk* van de mens. Hij wil onze gehoorzaamheid! Niet omdat Hij als God niet zonder ons kan. Ach, is Hij niet soeverein? Maar *hierom* vraagt Hij onze liefde, onze WEDERLIEFDE, omdat Hij zich tot ons in betrekking gesteld heeft door het verbond, omdat Hij het *meest* geëerd wordt door mensen die Hem erkennen, liefhebben, danken. De Here wil door ons tot zijn eer komen. En daarom herstelt Hij na de zondeval de verbinding weer - roept Hij Abram uit Ur.

Daarom zien we ook hoe de Here Jakob hier weer even herinnert aan dat verbond: de liefde kan niet van één kant komen, Jakob! Denk aan de God van Bethel!

En dat enkele woord is genoeg om Jakob op te schrikken. Hij ziet zijn tekorten - hij ziet hoe hij liep op een hellend vlak: *Sichem* was bezig hem in te sloppen. En al meer verdween Bethel in een nevel. De *vreemde* goden waren naar binnen gedrongen - maar... de *bekende* God had men weggeduwd. Hoe stond het gezinsleven daar bij Sichem open voor al die Kanaänietische invloeden. Maar de dienst des Heren was eigenlijk een uitwendigheid geworden. Dat moest anders worden, zag Jakob nu in. Gebroken moest met het heden en de draad van het verleden weer opgevat. Hoe had men de Here zijn dienst onthouden. Al veel te lang!

Nu Jakob weer wakker geworden was ging Bethel trekken als een magneet - maar Jakob voelde wel: *Zo* kon men niet te Bethel komen. *Zo* vol van heidense gewoonten, smetten, goden. En daarom richtte hij zich tot zijn gehele gezin. De stamvorst ontwaakte weer, die de verantwoordelijkheid had. Doet al de vreemde goden weg die ge hebt, alle tovermiddelen, alle amuletten, alle maskotten, alle terafim en reinigt u trek uw wisselklere aan - want we gaan breken met ons onheilig leven hier en we gaan naar Bethel om daar de Here te dienen!

En gewillig gaf Rachel haar terafim over en allemaal gaven ze hun versierselen en van alle vreemde smetten reinigden ze zich. Ze wisten immers wel wát Bethel zei, wie de Here was. Hij was niet tevreden met een uitwendig betalen van een gelofte, het moest een DAAD zijn van het ganse Jakobs gezin - een danken voor al zijn zorg en zegen. Ze hadden nu gezien waartoe Sichem leiden kon - nu heette het: op naar Bethel. En onder een eik lagen de sieraden en goden te verteren - maar Jakobs karavaan reisde veilig door Gods hand bewaard ondanks de gebeurtenissen te Sichem - naar Bethel. De Here hield zich aan zijn belofte... Geen Kanaäniet paste bloedwraak op ze toe. En... eindelijk loste Jakob zijn gelofte in en bij de opgerichte steen bouwde de herdersvorst ten aanschouwen van zijn gezin nu een altaar, en zeker offerde hij daarop de wereld. En eindelijk was zo, na jaren van loutering de cirkel gesloten. Angstig ging hij eens naar Bethel toe - en zag de Here, zijn beloften, dat het verbond hem gold. En nu kwam hij terug met een gans leven achter zich en zag alles nog duidelijker. Tegen de achtergrond van Sichem (het huis van het veelgodendom) zag hij Bethel scherp afsteken: het huis zijns Gods. En klaarder dan ooit kwam nu uit: zijn dank moest een uitspreken zijn, dat hij ALLES in dienst stellen wilde van die God. Zijn gezin, zijn arbeid. Al zouden de zonden ook niet wijken - Jakob had nu principieel gekozen voor de HEILIGE God van Bethel. Zijn komen nu was een principiële keuze. Zijn dank was een weloverwogen besliste dank.

Deze lijn willen we vandaag doortrekken. Door Christus is het NOG zo dat God onze dank, ons gebed horen wil. Hij heeft ons in het verbond geplaatst. En geeft ons zo rechten. Maar

Stel dankbaar uw leven onder de boog van Gods verbond!

ook *plichten*. Het gaat niet aan van Hem alles te verwachten, zondermeer. Hij komt - maar Hij heeft die komst in zijn vrije onbegrensde genade afhankelijk gesteld van *ons* komen. Ons danken!

En Hij geeft ons ook de krachten om dan *helemaal* te komen, Hem waarachtig te danken. Wie wel de lusten van het verbond wil - vergeving der zonden, eeuwig heil - reden om te danken! - maar niet de *lasten*, wie knoeit met Gods eisen en toch komt om hier te danken, die is een huicheelaar. En heeft zijn loon weg! Wie de Heilige Geest niet begeert om heilig te zijn gelijk Hij heilig is, om in VOLKOMEN verbondsgehoorzaamheid te leven, die ziet ook niet dat God de boog van het verbond over zijn *hele* leven spant. En die kan nooit er recht voor danken. We kunnen nooit twee heren dienen, Bethel en Sichem. Of de Sichem aanhangen, dat is dus Christus' lichte last verwerpen, of Bethel liefhebben, dat is radicaal breken, desnoods zichzelf breken. En... we kunnen alleen maar op de *laatste* manier onze Vader vinden. We kunnen pas danken voor zijn gaven als we zijn gaven gebruiken in zijn dienst. We moeten niet alleen danken op de dankdag voor gewas en arbeid, maar ook onze dankbaarheid tonen door onze plicht te doen. We moeten danken voor Gods gaven in het verbond en dus ons heiligen.

God wil ons dankend hart. Met minder is Hij niet tevreden. En... indien wij in zonden van verlaten van Hem gevallen zijn - laat ons aan zijn genade niet vertwijfelen... gezien dat we een eeuwig verbond met God hebben.

Laat ons dankend roemen met de woorden van Psalm 93:4:

Uw macht is groot, uw trouw zal nooit vergaan,
al wat Gij ooit beloofd hebt, zal bestaan.
De heiligheid is voor uw huis, o Heer,
eeuw uit, eeuw in, tot sieraad en tot eer!

b. Vervulde gelofte - We moeten danken.

Vernieuwde belofte - We hebben reden om te danken. Dat is immers één groot probleem vandaag. Hebben we wel reden om te danken? Als de Here zijn eis ons oplegt, is alle gebed dan niet onverhoord en zinloos?

Gods macht is groot... maar wat zien we ervan? Al wat Gij ooit beloofd hebt, zal bestaan. We kunnen alles wel verschuiven in de verre eeuwigheid - maar wat hebben we er *nu* aan?

De heiligheid is voor uw huis, o Heer - eeuw in, eeuw uit een bespotting in de wereld, al duffer en duffer loopt de tijd. We hebben de belofte van het toekomstige leven - maar we hebben ook die van het tegenwoordige leven. Merken we er wat van? Is er aan dit leven nog wel wat aan - als we eerlijk zijn? Ziet alles er niet deerniswaardig uit in de samenleving, als het armzalig overschot van uw servies. Veel gebroken, gelijmd, en nog meer verdwenen?

Ergens in Jeremia in de zogenaamde profetenklacht, Jeremia 8:20, staat het volgende: De oogst is voorbijgegaan, de zomer is ten einde, nog zijn wij niet verlost! Geldt dat ons niet vandaag? En is het dan niet dwaas om te gaan danken? Zijn de woorden van Jeremia ons niet als uit het hart gegrepen? Is een dankdag niet een grandioze dwaasheid eigenlijk? Is er niet een MOETEN dat vandaag ophoudt?

Lezen we verder de Jakobshistorie te Bethel: daar glanst licht! Dan zien we dat de Bethel-historie zich herhaalt! Wéér verschijnt de Here aan Jakob. Weer ontvangt hij de schone belofte: Ik ben God de Almachtige. Het zijn dezelfde klanken die Abraham eens tegenklonken. En dan ontvangt hij de belofte van bloed en bodem. Talrijk zal zijn volk worden, ja... er zullen koningen uit hem voortkomen. En het land zal voor hem zijn. Zijn zaad zal het beërven. Ik vernieuw mijn verbond, zegt de Here dus hiermee. Jakob, ge hebt ja gezegd, nu moogt ge ook Mij weer al voller kennen in mijn rijkdom. Ik wil uw God zijn - nu ziet ge dat uw keus geen hachelijke keus was. De God van Bethel zal met u zijn.

Ziet ge - zo is *altijd* het bidden, het danken al waardevol: het geeft deze zekerheid, deze onwrikbare vastheid: dat als *wij* danken, *ja* zeggen, Here ik loof U om uw getrouwheid in het verbond, dat de Here ons dan ook beantwoordt, *van tevoren hebben we dan al de zekerheid aangenomen te worden*, ja er komt dan wisselwerking.

De Betheldroom die Jakob eens zag, gaat dan in vervulling. Engelen dalen - maar ze klimmen ook: er is wisselwerking, de belofte wordt gedaan door de Here - de belofte wordt aan-

Stel dankbaar uw leven onder de boog van Gods verbond!

vaard door ons. De God van Abraham, Isaäk en Jakob is immers de levende God: de God der vaad'ren sterkte, die is ook onze God, die oudtijds heil bewerkte, die nog bestuurt ons lot.

En de oorlog dan? En de dreiging dan? Hoe moeten wij ons schamele leven zien in 't licht van die grote *beloften* aan Jakob? Die beloften aangaande bloed en bodem? Wat komt daarvan uit? Vandaag. Is er eigenlijk niet een grote tegenstelling tussen belofte en werkelijkheid?

Ja - dat lijkt zo wel - maar dat *is* zo niet, als we de belofte voorlopig vervuld zien in Christus. Die belofte aan Jakob, die liep op Christus uit. Hij was de koning-nakomeling wat zijn *bloed* betreft en de erfgenaam wat de *bodem* betrof. En door Christus' werk ligt nu de Bethelsbelofte in zijn kruis en opstanding vast. En geen storm ter wereld kan daar vandaag iets aan veranderen. De belofte is al principieel vervuld. We hoeven niet te speculeren op de eeuwigheid. We hebben in Christus door het geloof al de vervulling en dus ook *reden* om te danken!

Reden om te danken - vandaag als we hier nog voldoende voedsel hebben. Maar evenzeer als we ergens anders woonden en uit de gaarkeuken aten. Reden om te danken als alles nog rustig is, maar ook als de kogels fluiten.

Want altijd blijft Christus' heil even groot: altijd mogen we ons noemen: mede-erfgenamen met Christus! We mogen heus - als we de Here kennen - in zijn naam op alle dingen de hand leggen, in de wetenschap: dit geeft Hij mij. Ter vervulling van mijn dienst. En eens zal Hij mij, onnutte dienstknecht, de hele wereld doen erven, me stellen bij de grote schare, Israël, die niemand tellen kan - dat alles uit vrije genade. Om Christus' wille. Wat is er reden om te danken!

Eigenlijk is het *zó* - als we *alleen* Gods verbondsbelofte hadden, hadden we al stof genoeg - kwamen we nooit klaar. Nu geeft God ons nog het *hele leven* en plaatst *dàt* onder de boog van het verbond. Dat leven zegent Hij ook in alle druk: elke dag zijn zijn barmhartigheden weer nieuw over ons zondaren, die *niets* verdiend hebben.

Daarom kan het antwoord niet uitblijven. *Wéér* plaatst Jakob een teken door een steen op te richten. Hij wijdt het in met een drankoffer en giet er weer olie op. En weer bevestigt hij de naam. Bethel.

Is dit een blote herhaling? Och - is het hele leven geen herhaling - en dáárom zo zinrijk? Zo vol gloed? Juist door herhaling komt er groei, komt er rijping. Herhaling van eten sterkt, een kind moet telkens leren "Vader" zeggen, scholen kennen hun repetitie. Een herhaling is toch weer anders dan 't voorgaande. Het maakt ons bewuster, rijker. Als de Here spreekt en wij zeggen ja en nog eens ja - niet maar een keer maar telkens, dan kan het niet anders of al bewuster stijgt onze dank naar boven.

We wijzen dan al meer af van ons zelf. Naar onze almachtige God. En zoals voor Jakob *de* verschijning te Bethel voor de tweede maal *de* gebeurtenis in zijn leven werd, waar hij later in Egypte nog over spreekt, waar Hosea, de profeet, zelfs melding van maakt - zo gronden wij ons in Christus op dezelfde belofte. En bidden om *zó* te danken, dat wij en onze wensen al minder worden - maar dat die belofte al meer beslag legge op ons ganse leven. En dat we dat *leven* in *dat* licht zien. Niet hopeloos, maar hoopvol, ook vandaag. Hij staat er borg voor.

De oogst is wel voorbij, de zomer ten einde - we zijn nog niet verlost van het kwaad hier en van ons boze zelf - maar in Christus zijn we nochtans zeer dankbaar. Want over alle misère spant de Here de boog van zijn trouw.

AMEN

De aanwijzing van Juda als messiaanse stam

Juda, gij zijt het, u zullen uw broeders loven; uw hand zal zijn op den nek uwer vijanden; voor u zullen zich uws vaders zonen nederbuigen.

Juda is een leeuwenwelp; gij zijt van den roof opgeklimmen, mijn zoon. Hij kromt zich, hij legt zich neder als een leeuw, en als een oude leeuw; wie zal hem doen opstaan?

De scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, totdat Silo komt, en denzelven zullen de volken gehoorzaam zijn.

Hij bindt zijn jongen ezel aan den wijnstok, en het veulen zijner ezelin aan den edelsten wijnstok; hij wast zijn kleed in den wijn, en zijn mantel in wijndruivenbloed.

Hij is roodachtig van ogen door den wijn, en wit van tanden door de melk.

LEZEN: Openb. 5:1-6
TEKST: Gen. 49:8-12

ZINGEN: Lofzang van Maria:4-6
Lofzang van Maria:3, 7
Psalm 78:34-36
Psalm 72:10

Pretoria, 1955

17 De aanwijzing van Juda als messiaanse stam

Kerk des Heren!

Het is gewoonte dat de zondagen voor Kerst *adventszondagen* genoemd worden. Daarin ligt een groot gevaar. In de eerste plaats, dat we denken dat op 25 december Christus werkelijk komt. We lezen van voorbereiding om het kerstfeest goed te vieren, enz. Dit is er natuurlijk naast. Want Christus IS gekomen. Wij verwachten niet de eerste, maar de *tweede* komst van Christus. Daarom moeten we er voor oppassen in een bijzondere adventssfeer te komen. Elke zondag is adventszondag.

Vervolgens is het gewoonte om bijzondere profetieën over Christus op de adventszondagen te behandelen. Hoe vreemd het ook klinkt: ook *dit* heeft zijn bezwaren en gevaren. Want bij velen heeft de mening daardoor postgevat, dat slechts enkele profetieën van Christus spreken. De bekende teksten: en gij Betlehem - Efratha, enz. passeren de revue. En de gedachte ontstaat, dat alleen daarin de Christus geprofeteerd wordt.

Ook *dit* is onjuist. Het *gehele* O.T. spreekt van Christus. Niet maar enkele messiaanse teksten. Maar Genesis 3:15 stempelt de gånse Bijbel. Ik zal vijandschap zetten! Elk hoofdstuk staat onder die spanning.

Wel zijn er natuurlijk gedeelten waar de *verwachting* van de Messias scherper naar voren treedt dan in andere gedeelten. Dankbaar mogen we dit constateren.

Als we maar niet vergeten dat deze gedeelten hun licht weer laten vallen op andere gedeelten, die evenzeer messiaans getypeerd zijn.

De eerste directe voorspelling van de Christus vinden we in Genesis 3:15. Daar wordt Hij in 't algemeen zaad der vrouw, der kerk geheten. Vanmorgen willen we onze aandacht vestigen op de voorspelling aan het slot van Genesis. Daar noemt Jakob de Messias zaad van Juda. De kring is al nauwer geworden. Eerst zaad van Abraham. Daarna van Isaäk en niet van Ismaël. En daarna van Jakob. Nu wordt de vierde stam in rangorde aangewezen: *Juda* als de messiaanse stam.

Wij spreken u over:

De aanwijzing van Juda als messiaanse stam.

- a. Gegronde in soevereine genade.
- b. Predikt koninklijke heerschappij.
- c. Beloofd algehele herschepping.

a. In de lofzang van Maria wordt een wèt afgekondigd die we steeds in de heilsgeschiedenis aantreffen. Rijken ledig weggezonden, armen met goederen vervuld. Vele eersten zullen de laatsten zijn. Het verachte en het onedele heeft God uitverkoren, opdat Hij hetgeen iets is beschaamen zou. De meerdere zal de mindere dienen. We zien die wèt bij *Ismaël* en *Isaäk*, bij *Jakob* en *Ezau*, bij *Manasse* en *Efraïm*. Later zien we hem ook bij de roeping van *David*. Hij was de jongste der zonen van Isaï. In de nieuwtestamentische kerk komt hij naar voren in de *roeping* der heidenen en de *verwerping* van Israël. Jakob heb Ik liefgehad, Ezau heb Ik gehaat. Welnu - die zelfde weder-verkiezing zien we ook hier.

Jakob passeert met zijn eerstgeboorterecht zijn drie oudste zonen. En eerst bij Juda gaat hij jubelen: Juda, gij zijt het!

Nu was er voor het passeren der oudste zonen *reden*. *Simeon* en *Levi* hadden bij Sichem de besnijdenis misbruikt om de inwoners machteloos te krijgen na de schending van Dina. Daarna hadden ze allen over de kling gejaagd. Daarom was het begrijpelijk dat Jakob op zijn sterfbed zijn zonen vloekte om hun goddeloze toorn.

En *Ruben*, de oudste? Hij had het gehouden met zijn vaders bijvrouw, Bilha. En Jakob hoorde het, lezen we. Op zijn sterfbed krijgt ook Ruben geen eerstgeboortezegen. Gij die opbruist als water, gij zult de voornaamste niet zijn!

Juda - gij zijt het!

Maar, gemeente, wij zullen op moeten passen om nu te zeggen: enkel op grond van de goede eigenschappen van Juda is Juda nu aangewezen. Want van Juda was ook niet zoveel fraais te vertellen. Zijn zonen Er en Onan deugden niet. Hijzelf had een kind van zijn schoondochter Thamar. En bij de verdwijning van Jozef speelde Juda de eerste viool. Ruben wilde het nog zo'n beetje sussen, maar Juda zette zijn plannen door. En nu is het wel zo, dat Juda later zijn zonde in zag door zich borg te stellen voor Benjamin. Maar toch wast dat het vorige niet af. Het zondenregister van Juda was allermintst blanco. Zijn optreden tegenover Jozef was laf; en in het geval met Thamar liet hij zich als een schijnheilige kennen. Was hij het niet, die haar toen ze zwanger was maar wou laten verbranden?

Daarom komen we er niet uit, als we zeggen: hier is de zoon van Jakob die *beter* is dan de anderen en die *daarom* de messiaanse zegen ontvangt. Geen sprake van. Want Juda is van gelijke bewegingen als zijn broeders en ook over hem is een chronique scandaleuse te schrijven.

Waarin grondt de zegen zich dan?

In het vrije welbehagen des Heren.

Het heeft God behaagd om Juda te verkiezen als messiasstam, om hem goede eigenschappen daartoe te geven, om hem te bekwamen tot zijn messiaanse taak.

Hier is de vrije gunst te aanbidden.

De Christus is niet geboren uit een rij zedelijke helden. Maar de Here heeft Hem juist laten groeien uit de bloedschande Juda/Thamar. Juda, gij zijt het! Niet om uw kwaliteiten, maar om mijn verkiezend welbehagen. Het is als met de roeping van het Joodse volk. Was dat beter, edeler? Geen sprake van. En toch... zó wilde Hij met geen volken handelen. Het is als met de verkiezing der kerk. Is de kerk nu beter dan de wereld? Zijn wij *heiliger, edeler, hoogstaander* dan buitenstaanders? Geen sprake van immers. En toch: God heeft ons geroepen, verkoren uit al 't aards gedruis. Dat heet gadeloze ontferming. De komst, de geboorte van Christus, de advent van Christus tekent zich af als een spoor van lichtende soevereine gunst. Juda, gij zijt het! Om mijn eeuwig welbehagen. Aanbid dat en zet niet uw borst vooruit. Gij zijt het, door Mij - door Mij alleen, om 't eeuwig welbehagen.

Zie zo ook uw roeping, broeders. Niet vele wijzen naar het vlees, niet vele edelen, niet vele machtigen; maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke beschamen zou; en het onedele der wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is teniet zou maken, opdat geen vlees zou roemen voor Hem. Wie roemt, roeme in de Here. Juda, gij zijt het, u zullen uw broeders loven.

b. De naam Juda, gemeente, hangt samen met loven. Juda zal *voorwerp* van lof worden. En *waarom* zal Juda geprezen worden, *waarom* zullen als in de droom van Jozef de zonen van zijn vader zich voor Juda nederbuigen?

Jakob beschrijft eerst zonder beeld: uw hand zal zijn op de nek uwer vijanden. D.w.z. gij zult uw vijanden bij de nek grijpen. En daarna tekent Jakob dit in een beeld. In zijn zegen worden veel dierenbeelden gebruikt, Issaschar wordt met een *ezel* vergeleken, Dan met een *slang*, Naftali met een *hinde*, Benjamin met een *wolf*. Maar Juda wordt met een *leeuw* vergeleken. Hij is als een leeuwenwelp, als een oude leeuw. We zien hem neerdalen uit zijn hol, de vlakte in. Hij slaat een bok neer. Hij sleept zijn prooi naar boven. Daar ligt hij grommend en ongenaakbaar zijn buit te verorberen. Wie durft zo'n leeuw te naderen? Wie waagt het zo'n koning der wildernis op te jagen? Zo is Juda in zijn bergvestingen. Dit beeld slaat allereerst op verovering van Kanaän door Juda. Met kracht zal hij de vijanden verdrijven, meer dan andere stammen, en heersen in zijn rijksg gebied. Maar dit heersen duidt Jakob nu nog met een ander beeld aan. De scepter zal van Juda niet wijken, noch de heersersstaf van tussen zijn voeten, totdat Silo komt en hem zullen de volken gehoorzamen.

Hier is niets minder dan een koningsprofetie! Meermalen vinden we het in de beloften van de aartsvaders, dat er koningen uit hen geboren zullen worden. Aan Abraham belooft de HERE: Ik zal u uitermate vruchtbaar maken en u tot volken stellen, en *koningen zullen uit u voortkomen* (Genesis 17:6). We vinden het ook in Gods belofte aan Jakob bij Bethel (Genesis 35:11): *koningen zullen uit u voortkomen*.

De aanwijzing van Juda als messiaanse stam

Nu grijpt Jakob terug op die belofte. En hij ziet concreet voor zich welke stam koningsstam wordt. Het is de stam van *Juda*. Aan die stam verbindt de Here zijn messiaanse heil. De scepter is het teken van koninklijke waardigheid. En van de wetgever is het de heersersstaf. Die was lang en werd tussen de voeten geplaatst. Juda zal leidende stam blijven. Totdat de Silo komt.

De naam Silo is moeilijk te vertalen. Het is het meest waarschijnlijk dat het "heerser" betekent. We zullen deze naam als een aanduiding van de Messias hebben te zien.

De profetie zegt dus: Juda wordt de leidende stam. Eenmaal zal uit deze stam de Grote Koning voortkomen.

Wat de leiding betreft - we zien het steeds in de historie: 't Is Juda's stam die glorie won. *Juda* gaat voorop bij de opstelling van het kamp in de woestijn. *Juda* trekt het eerst op tegen de Kanaänieten. *Juda* wordt de koningsstam, waar Davids dynastie heerst. En - het is *Juda's* stam die na de ballingschap terugkeert en zó overheerst, dat de kinderen Israëls Judeeërs, *Joden*, heten tot op de huidige dag.

Maar in de *diepste* zin is onze profetie vervuld in Jezus Christus. Als Johannes in Openbaring ziet dat niemand het boek kon ontsluiten, dan zegt een der engelen-oudsten tot hem: ween niet, de leeuw uit de stam van Juda heeft overwonnen om het boek te openen en zijn zegels te verbreken. En Johannes ziet dan... geen leeuw, maar een Lam staande als geslacht. Het is Jezus Christus, gesproten uit Juda's stam, die erfgenaam is van Juda's zegen. Alle macht, alle heerlijkheid van Juda's stam loopt op Hem uit. Voor zijn geboorte zei Gabriël: Hij zal op de troon van zijn vader David zitten, en zijn koningschap zal geen einde hebben. En juist door zich als lam te laten slachten verwerft Christus de titel LEEUW van Juda. Want Hij zit ter rechterhand Gods en regeert zijn kerk door zijn Woord en Geest. Jezus Christus heeft niet alleen alle bevoegdheid in hemel en op aarde, maar ook alle overwinning. Eenmaal zal alle knie voor Hem buigen. En Hij zal de natiën hoeden met een ijzeren scepter, hen vergruizelen als pottenbakkersvaten.

Gemeente, voor de synagoge te Johannesburg staan twee stenen leeuwen. Hier in Pretoria vinden we op een wit kleed in de synagoge eveneens de leeuwfiguur. De synagoge, het Joodse volk kiest het messiaanse embleem van de leeuw als symbool van verwachte glorie. Maar de kerk betwist haar dit symbool. De kerk spreekt van een leeuw die een gehoorde ram is, Jezus Christus, een *Paaslam*.

Door het kruis van Golgotha is Christus eigenaar van deze profetie - Hij brengt de moederbelofte van Genesis 3:15 tot vervulling. *Zijn hand grijpt de vijanden in de nek. Wie zal deze leeuw opjagen? De scepter wijkt niet uit de hand van deze Silo.* Want deze zal ons geleiden, eeuwig en altoos.

Dit is de *rijkdom* voor de kerk. In de *Bijbel* mag zij de scepter van Christus zien. Overal waar onder het Woord van Christus het hoofd gebogen wordt, daar wordt zijn heerschappij erkend. En wij verwachten eenmaal zijn totale heerschappij te zien, wanneer Hem alle dingen onder zijn voeten onderworpen zijn. Daarom is de *adventsverwachting* vandaag: *adventsgehoorzaamheid*. Gehoorzaam deze Koning, en zijn scepter is voor u.

Daarom is de grote vraag niet: hoe krijg ik een zalig kerstfeest? Maar: wat doet de kerk met deze vervulde zegen van Jakob? Het soeverein welbehagen des Heren is òm ons. Onze eeuwige Koning regeert ons door zijn Woord en Geest. *Làten* we ons regeren? Denzelve zullen alle volken gehoorzaam zijn, lezen we. Maar deze gehoorzaamheid kan tweeërlei zijn: vrijwillig of afgedwongen. Eenmaal zal àlle tong Hem belijden, eenmaal zal àlle knie zich voor Hem buigen. Maar - daar zullen vele tongen en knieën hulde bewijzen, die niet in dit leven het gedaan hebben. Het zal een huldigen zijn in de eeuwige pijn. Daarom: nu is het de welaangename tijd. Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op de weg vergaat.

En dit onderwerpen onder zijn scepter betekent: gehele, *totale* onderwerping. Genesis 49 is een program voor de kerk, een kerkenordening, die alle hiërarchie en eigenwilligheid onttrouwt. Hij moet als koning heersen op elke duimbreed, totdat Hij zijn vijanden onder zijn voeten zal onderworpen hebben.

c. We letten op de soevereine genade, op de koninklijke heerschappij, die ons in deze tekst tegemoet klonk.

Wij willen tenslotte nog letten op de algehele herschepping, waarvan sprake is.

De aanwijzing van Juda als messiaanse stam

De tekst blijft weer in beelden spreken. De Silo bindt zijn ezelsveulen aan de wijnstok vast. Wast zijn kleet in druivenbloed. Hij is donker van ogen door de wijn en wit van tanden door de melk. Anderen vertalen ook: *donkerder van ogen dan de wijn en witter van tanden dan melk.*

Wat dit betekent?

Natuurlijk is het geschilderd in Oosterse kleuren. De wijnstok is een edele plant, een paradijsplant a.h.w. We zien het hier in Afrika - menigeeen heeft graag een wingerd bij het huis. Welnu - de wijnstok zal onder Juda zó talrijk zijn, dat de Silo, de heerser, zijn rijdier daaraan vastbindt, zonder bang te zijn voor de *schade* die de jonge ezel aanricht. De ezel was het rijdier van vorsten en groten. Vergeleken met het paard vertoont het het beeld van de vrede. Christus reed op een ezel Jerusalem binnen. Paarden vermenigvuldigen was Israëls koningen verboden. De ezel is bij uitstek het rijdier dat past in de messiaanse, vredige sfeer. Daar hoort de menigte van wingerden bij. Zo algemeen is de wijn, die het hart verheugt, dat deze als wasmiddel of verfmiddel gebruikt wordt. Purperrood van wijnbloed is 's konings mantel. En tenslotte: donker zijn zijn ogen en wit zijn tanden. Dit wijst op gezondheid en schoonheid van de koning, een trek die sprak voor de oosterling.

Moeten we dit alles letterlijk opvatten? In de eerste tijd na Pinkster zijn er wel die over het duizendjarig rijk of de hemel gefantaseerd hebben als over een plaats waar ontzaglijk grote wijnstokken groeiden.

Maar dit is maar fantasie. Het beeld hier is Oudtestamentisch. Het *tekent* bergen die druipen van wijn en most. De wijnstok is beeld van vruchtbaarheid en opheffing van de paradijsvloek. *Genesis 3:15* predikt de strijd van het vrouwenzaad. Daarbij wordt ook gesproken van doornen en distelen. Maar het slot van Genesis predikt in onze tekst strijd die leidt tot *overwinning* van de doornen en distelen. Deze zal ons troosten vanwege de arbeid onzer handen en het aardrijk dat vervloekt is - sprak de vader van Noach bij diens geboorte. Welnu - de Silo *brengt* de wære troost. Noachs wijngaard bracht hem geen zegen. Maar de Messias zal als de held en koning het leven van zonde en vloek bevrijden. Deze zal ons troosten.

"Gij bezoekt het land, en hebbende het begerig gemaakt, verrijkt Gij het grotelijks. ... Gij kroont het jaar uwer goedheid en uwe voetstappen druipen van vettigheid. Zij bedruipen de weiden der woestijn, en de heuvelen zijn aangegord met verheuging" (Ps. 65:10a, 12-13). En laten we nu oppassen voor *vergeestelijking*. Want zo licht zeggen we: het Oude Testament bedoelde het stoffelijk: wij zien die zegen geestelijk. Want dat is allerm minst waar. Deze belofte mag, moet op het *stoffelijke* worden toegepast. Wij verwachten de advent van een nieuwe hemel en nieuwe aarde; wij verwachten de *herscheping* aller dingen. Wij geloven niet in een hemel die niets met deze aarde uitstaande heeft. De Bijbel leert wel anders. De schepping met doornen en distels en cactussen zucht naar de verlossing. En deze zal er eens komen. Niet alleen maar voor mensenzielen, doch ook voor mensenlichamen, ja voor heel de creatuur. Dat is de taal die ik mag beluisteren inzake die ezel aan die wingerd. De vloek is opgeheven. In Christus Jezus. De wolf zal met het lam verkeren. Er zal geen verderf meer zijn op de berg mijner heiligheid. En op de bellen der paarden zal staan: Heilig den Here.

Ik kan nu gerust het leven ingaan. In Christus is dat leven gezegend, verlost leven. We kunnen daar niet genoeg accent op leggen; het Lam, die ook Leeuw is, kocht ons geheel vrij, verloste ons totaal. Met lijf en ziel ben ik Christus' eigendom. En 't godgeheiligd zaad zal 't *gezegend* aardrijk erven.

Zie, de Leeuw uit de stam van Juda maakt alle dingen nieuw. Zie, Hij komt haastig.

AMEN

Overige preken over Genesis

Preken over teksten uit het boek Genesis door de auteur van later datum zijn verschenen in de reeks: "Pretoriase Preke".

- Gen. 9:7, 11 in jrg. 2:23 06.10.1968 (Biddag)
Gods verbond met Noach.
- Gen. 12:1-7 in jrg. 5:24 15.08.1971
Die Woord van God, grondslag van die geskiedenis van Abram.
- Gen. 12:10-20 in jrg. 5:25 22.08.1971
Die HERE bewaar Abraham by sy eksodus na Egipte by die verbondsbelofte.
- Gen. 13:11-18 in jrg. 5:26 29.08.1971
Abraham word geïsoleer van Lot.
- Gen. 14:13-24 in jrg. 5:27 05.09.1971
Die bevryding van neef Lot deur Abraham.
- Gen. 15 in jrg. 5:28 12.09.1971
Die verbondsluiting tussen die HERE en Abraham.
- Gen. 17:17-21 in jrg. 5:29 19.09.1971
Hernude verbondsluiting van die HERE met Abraham.
- Gen. 18:14, 17 in jrg. 5:30 10.10.1971
Die HERE gee aan Abraham openbaring insake die erns van sy belofte en gerig.
- Gen. 18:32 in jrg. 5:31 17.10.1971 (Bidstond)
Die laaste gebed van Abraham vir Sodom.
- Gen. 19:26 in jrg. 5:32 24.10.1971
Openbaring van die HERE in die dood van die vrou van Lot.
- Gen. 21:10-12 in jrg. 5:33 31.10.1971
Reformasie in Abraham se huis deur verstoting van Ismael en Hagar.
- Gen. 21:22-34 in jrg. 5:34 07.11.1971
Wat die HERE openbaar in die geskiedenis van die verbond te Berséba.
- Gen. 22:11, 12 in jrg. 5:35 14.11.1971
Rapport van die HERE insake die eksamen van Abraham insake sy geloof.
- Gen. 23:17, 18 in jrg. 5:36 28.11.1971
Die evangelie in die koopakte van Magpéla.
- Gen. 24:26, 27 in jrg. 5:37 05.12.1971 (Huw.Bev.)
Die HERE word deur Abraham se kneg geloof om sy verbondstrou by die werwing van 'n bruid vir Isak.
- Gen. 25:27b in jrg. 3:15 27.04.1969
Wat die Skrif ons sê oor die opregte stryder Jakob.
- Gen. 49:8-11 in jrg. 1:27 20.11.1966
Juda's stam die glorie won.